

BUDGET 2016 CENTERPARTIET STOCKHOLMS STAD

**NÄRODLAD
POLITIK**

CENTERPARTIET

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

CENTERPARTIETS FÖRSLAG TILL BUDGET FÖR ÅR 2016	5
INLEDNING: ETT GRÖNARE OCH SKÖNARE STOCKHOLM	5
Grön tillväxt istället för skadliga skatthöjningar	5
Miljonstaden – Den urbana miljöstaden	5
Matstaden Stockholm	7
Miljö och klimat – vår tids ödesfråga	8
Fler bostäder ger plats för fler stockholmare	9
Stockholm - den öppna jobbskaparstaden	11
Modern utbildning med elevfokus	12
Valfrihet, trygghet och mångfald i välfärden	15
INRIKTNINGSMÅL	17
1. Stockholm - den öppna jobbskaparstaden	17
2. Grön tillväxt bygger ett hållbart och frihetligt Stockholm	17
3. Valfrihet och kvalitet i skola, vård och omsorg sätter stockholmarnas behov i centrum	17
KOMMUNSTYRELSEN M.M.	18
REVISORSKOLLEGIET	24
VALNÄMNDEN	25
STADSDELSNÄMNDERNA	26
Förskoleverksamhet	26
Barn, kultur och fritid	28
Äldreomsorg	28
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	30

(C):2

Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri	30
Stadsmiljöverksamhet	31
Ekonomiskt bistånd	33
Arbetsmarknadsåtgärder	33
Minska byråkratin och öka demokratin	33
ARBETSMARKNADSNÄMNDEN	35
AVFALLSNÄMNDEN	39
EXPLOATERINGSNÄMNDEN	40
FASTIGHETSNÄMNDEN	48
KULTUR- OCH IDROTTSNÄMNDEN	52
KULTURNÄMNDEN	60
KULTURNÄMNDEN: STADSARKIVET	61
KYRKOGRÅRDSNÄMNDEN	62
MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN	63
SERVICENÄMNDEN	69
SOCIALNÄMNDEN	72
STADSBYGGNADSNÄMNDEN	79
TRAFIKNÄMNDEN	88
UTBILDNINGSNÄMNDEN	98
ÄLDRENÄMNDEN	105
ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN	109
CENTRAL MEDELSRESERV	110
FINANSFÖRVALTNING	112

FÖRSLAG TILL BUDGET OCH ÄGARDIREKTIV 2016 OCH INRIKTNING 2017-2018 FÖR KONCERNEN STOCKHOLMS STADSHUS AB	114
BOSTADSBOLAGEN	117
MICASA FASTIGHETER I STOCKHOLM AB	122
BOSTADSFÖRMEDLINGEN I STOCKHOLM AB	123
SKOLFASTIGHETER I STOCKHOLM AB (SISAB)	124
STOCKHOLM VATTEN AB	126
STOCKHOLMS HAMN AB	131
AB STOKAB	133
STOCKHOLMS STADS PARKERINGS AB	134
STOCKHOLMS STADSTEATER AB	136
STOCKHOLM GLOBE ARENA FASTIGHETER AB	138
STOCKHOLM BUSINESS REGION AB (SBR)	139
S:T ERIK FÖRSÄKRINGS AB	142
S:T ERIK LIVFÖRSÄKRING AB	143
S:T ERIK MARKUTVECKLING AB	144
INTRESSEBOLAG I STOCKHOLMS STADSHUS AB	145
MÄSSFASTIGHETER I STOCKHOLM AB	145
AB FORTUM VÄRME HOLDING SAMÄGT MED STOCKHOLMS STAD	146
STOCKHOLMS STADS ORGANISERING I KOMMUNALFÖRBUND	148
STORSTOCKHOLMS BRANDFÖRSVAR (SSBF)	148

(C):4

**AVVIKELSER MELLAN KOMMUNSTYRELSEN OCH
CENTERPARTIETS FÖRSLAG TILL BUDGET**

149

Centerpartiets förslag till budget för år 2016

Inledning: Ett grönare och skönare Stockholm

Grön tillväxt istället för skadliga skatthöjningar

Centerpartiet står för en närodlat politik där beslut ska fattas så nära människor som möjligt. Vi har en vision om ett Stockholm som är öppet, grönt och företagsamt. En stad där företagsamhet frodas, människor upplever frihet och alla är välkomna. Staden ska erbjuda stockholmarna en effektiv välfärd med stor valfrihet och mångfald bland utförarna. Politikens uppgift är att garantera kvalitet och se till att skattepengarna används på bästa sätt. I Centerpartiets budget ställer vi tydliga krav på att ständigt se över hur stadens resurser används för att effektivisera organisation och administration. I detta exceptionella läge med flyktingkris och bostadsbrist är ryggmärgsreflexen för många partier att höja skatten. Vi ser det snarare som ett extra viktigt läge att noggrant vakta skattebetalarnas pengar genom att fokusera på det som är viktigt. Jobb som ger skatteintäkter som i sin tur ger förutsättningar för ett stärkt miljö- och klimatarbete, en bra skola, välfärd och flyktingmottagande. Vi ser hur både den rödgröna regeringen och det rödgrönrosa stadshuset gör det dyrare att arbeta och driva företag. Eventuella skatthöjningar ska riktas mot utsläpp och annat som är farligt för miljön, inte på arbete. De bästa skatterna är de som rättar till problem, till skillnad från skatter på arbete och företagande, som orsakar problem.

Vår fortsatta ambition är att göra det mer lönsamt att arbeta. 2014 kunde vi konstatera att alliansregeringens jobbskatteavdrag tillsammans med den sänkta kommunalskatten innebär att en undersköterska fått motsvarande en hel månadslön extra efter skatt per år. Genom fortsatt låg skatt får stockholmarna större rådighet över sin egen ekonomi och mer frihet i vardagen.

Vänstermajoriteten har valt att höja kommunalskatten med ytterligare 22 öre, vilket är en skatthöjning med totalt 57 öre sedan valet 2014. En skatthöjning som totalt innebär 1 384 900 000 kronor extra för stockholmarna som slår mot alla inkomstgrupper. Skatthöjningarna motiveras utifrån att satsa på välfärden. Detta samtidigt som vi ser att stadens byråkrati sväller kraftigt med inrättandet av nya råd, kanslier, kommissioner och kommunala kokböcker. Åtgärder som knappast skapar jobb eller välfärd. Att höja skatten och samtidigt slösa med skattebetalarnas pengar innebär att stockholmarna tvingas betala mer i skatt utan att mer pengar går till jobbskapande åtgärder och välfärd. Centerpartiets hållning står fast, vi är mycket restriktiva med skatthöjningar som slår mot jobb och tillväxt. Under Centerpartiets och alliansens styre i staden lyckades vi kombinera låga skatter med höga ambitioner för jobb, välfärd och bostadsbyggnad. Det är Centerpartiets fortsatta ambition.

Miljonstaden – Den urbana miljöstaden

Centerpartiets vision för Stockholm är en diversifierad, brokig och blandad stad. Stadens innehåll ska utvecklas i samråd med – och utifrån initiativ från -

stadens invånare. Det är idéburen stadsutveckling och närodlad politik i verkligheten.

I Stockholm ska det vara enkelt att gå från idé till verklighet. Oavsett om du är privatperson med idéer för hur den lokala stadsmiljön kan förbättras, eller om du vill expandera ditt företag. Fyrkantiga system och stelbent byråkrati får inte stå i vägen för bra idéer. Vi vill se en friare stad där människor har goda möjligheter att påverka sin närmiljö och påverka sin vardag.

Stockholm kommer snart att vara en miljonstad. Det innebär att vi måste planera staden på ett sätt som möjliggör expansion samtidigt som vi lägger grunden för miljövänliga livsstilar. Den täta staden är miljövänlig. Genom att bland annat bygga högre så använder vi stadens mark mer effektivt och sparar parker och grönområden. Fler får också nära till tunnelbanan eller busshållplatsen.

En förutsättning för att möjliggöra den täta och gröna staden – med ett minskat bilberoende, är att den växer inifrån och ut. Centerpartiet vill förtäta staden inifrån dess centrala delar, och komplettera existerande ytterstadsområden med nya bostäder.

När staden växer med nya invånare är det viktigt att ta tillvara all den kreativitet som skapas i möten mellan människor. Vi vill att goda exempel från andra städer i världen enkelt ska kunna testas i Stockholm såsom bland annat, på Centerpartiets initiativ, skett med ”open streets”. Vi vill att fler gator enkelt ska kunna stängas av för biltrafik under kortare perioder och lämna plats för till exempel marknader, serveringar och spontankultur. Allt för att skapa en mer inbjudande och livfull stadsmiljö för alla som vistas här.

I Stockholm ska alla känna sig trygga på gator och torg. Polisen har en viktig roll, men det krävs insatser på alla nivåer och samarbete för att minska våld och brottslighet. Staden måste i förebyggande syfte agera för att uppenbart otrygga miljöer försvinner. Det är viktigt att arbeta med trygghetsskapande belysningar i exempelvis gångtunnlar och gaturum. Sterila, folktomma, nerklotttrade och skräpiga miljöer skapar en känsla av otrygghet vilken vi genom fysisk planering kan minimera. I det brottsförebyggande arbetet är det viktigt att värna den personliga integriteten. I en tid av snabb teknologisk utveckling har det blivit allt viktigare att hitta verktyg för att bedöma hur långt civila och offentliga organ ska ges rätt att samla och behandla information om var och en av oss. Integritetsaspekten måste beaktas noggrant i samhällets arbete för att stävja brottsligheten. Detta gäller exempelvis när vi diskuterar övervakningskameror i stadens skolor eller på allmän plats. För att få en tryggare miljö måste Stockholm gå till botten med orsakerna till brottsligheten. Ett samhälle där olika individer och grupper upplever att de står utanför samhället och tar till brottsliga handlingar är ett otryggt samhälle för alla. Dessa problem måste ses på ett tidigt stadium och förebyggas.

I Stockholm finns det centralt belägna men underutnyttjade platser – så kallade wasted-spaces, som kan ges nytt liv. Staden ska vara generös med att upplåta dessa ytor för stadsodlingar, marknader, kaféer, kulturaktiviteter och krögare.

Det kan handla om utställningar i kollektivtrafiken eller barer under stadens broar. Genom att vara generös med tillstånd och subventionera markhyran på dessa nu oanvända platser, vill vi att Stockholm bidrar till att skapa en mer levande stad, trevligare stadsmiljö och öka tryggheten.

Genom att bygga en tät stad med inslag av höga byggnader och samtidigt bevara och anlägga ny stadsgrönska bygger vi ett Stockholm redo att möta framtiden. Den växande staden ökar trycket på parker, lekplatser och grönområden. Vi vill därför att vi i Stockholm, precis som man i många tätbebyggda städer i världen, börjar utnyttja husens taktytor på ett helt annat sätt än idag. På så vis öppnas nya utrymmen som berikar staden. Taken passar dessutom utmärkt för ekosystemtjänster såsom biodlingar. Det finns även ett stort behov av att skapa fler idrottsytor i Stockholm. Vi anser att stadens tak kan vara en viktig del av lösningen. Vissa idrotter och motionsaktiviteter skulle fungera alldeles utmärkt att göra på taken.

Stockholm har stor utvecklingspotential i sina vidsträckta strandlinjer. Gångvägar längs vattnet är populära inslag i stadsbilden och möjligheten att kunna bada mitt i storstaden är något som många stockholmare värdesätter högt. Genom att anlägga fler badbryggor och strandbad vill vi skapa nya naturliga samlingsplatser för solbadande stockholmare och turister. Vi vill även göra stadens kajer och vattenrum mer livfulla med kaféer, kultur, marknader och fler bostäder.

Stockholms parker, torg och badplatser ger oss mötesplatser som är till för alla och har både estetiska, sociala, kulturella och ekologiska värden. Alla dessa värden bidrar aktivt till människors hälsa och välbefinnande. En storstads uterum kan vara både en plats för vila och en arena för överraskande händelser, arrangemang och festligheter av olika slag. Tillsammans gör detta staden attraktiv, levande och rik på upplevelser.

Matstaden Stockholm

Vi tycker att all mat som serveras i stadens verksamheter ska vara god, nyttig, antibiotikafri och tillagad med klimatsmarta råvaror. Den mat som staden handlar upp ska möta samma krav avseende djurhållning och miljö som ställs på svenska livsmedelsproducenter. Bra och säker mat ger både mindre matsvinn och mer pengar till lokala bönder.

Trenden i Stockholm är tydlig. Allt fler efterfrågar lokalt producerade råvaror. I Stockholmsregionen finns en uppsjö av små matproducenter, bryggerier och destillerier. Vi vill se ett Stockholm med fler permanenta marknadsplatser för närproducerade livsmedel och på så sätt knyta samman producent och konsument. Det skulle ge en mer levande och färgstark stad som gynnar stadsliv, landsbygd, miljö och de lokala producenterna. Centerpartiet vill även att gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker ska vara tillåtet och att Stockholms län av regeringen utses till ett pilotlän för detta.

Ofta sätter stadens byråkrati och stelbenthet käppar i hjulet för mat- och dryckesentreprenörer. Vi vill se friare regler för utomhusförsäljning med generösa

regler och bedömningar för torghandel och snabb handläggningstid vid tillståndsgivning. Vi vill även underlätta och förenkla processen med serverings-tillstånd och tillstånd för att sälja gatumat. I dagsläget får exempelvis food-truck inte sälja mat efter klockan tolv på kvällen och inte heller i alla delar av Stockholm. Det vill vi ändra på.

Centerpartiet vill satsa på maten i stadens förskolor, skolor och äldreboenden. Alla förskolor ska tillgång till odlingslotter för att kunna följa maten från jord till bord. Skolelever ska ha rimliga lunchtider och de äldre ska kunna få sin favoriträtt, trots att de inte längre kan laga den själva.

Miljö och klimat – vår tids ödesfråga

Stockholm ska ligga i framkant och vara en föregångare på miljöområdet. Tyvärr ser vi minskade ambitioner på miljöområdet med den nya vänstermajoriteten. Miljö- och hälsoskyddsnämnden får en minskad budget och både trafiknämnden och stadsdelsnämnderna får minskade anslag för skötsel av parker och naturreservat.

Centerpartiet vill att Stockholm ska behålla positionen som en världsledande miljöstad. Principen ska utgå från att den som förorenar ska betala för sin påverkan på miljön och att det ska vara enkelt men också lönsamt att välja miljövänliga alternativ. Staden växlade upp miljöarbetet under förra mandatperioden när Centerpartiet och Alliansen styrde. 2010 blev Stockholm Europas första gröna huvudstad. 2013 blev stadens arbete med grön tillväxt prisat av OECD i en rapport om Stockholm. 2014 blev staden utnämnd till Årets klimatstad av WWF:s internationella expertjury. Stockholm är en av tio städer som under 2015 når målen i det globala samarbetet Compact of Mayors, en global sammanslutning av borgmästare och representanter från städer som har åtagit sig att kraftigt minska sina utsläpp och arbeta aktivt mot global uppvärmning.

En hållbar stad byggs högt och tätt, i nära anslutning till kollektivtrafik och med säkra gång- och cykelbanor. Tack vare Centerpartiet finns nu gröna p-tal på plats i Stockholm vilket minskar beroendet av bilen och ökar gröna mobilitetstjänster. Tack vare Centerpartiet och Alliansen byggs nu också tunnelbanan ut i fyra riktningar, med nio nya stationer.

Genom målmedvetet arbete förbättrades luftkvaliteten och årsmålen för partiklar nåddes i Stockholm när Centerpartiet styrde. Mycket arbetet kvarstår dock och Stockholm klarar fortfarande inte dygnsvärdena på vissa gator. När Centerpartiet styrde Miljödepartementet sjösattes den utredning som ger förslag på hur en skatt på dubbdäck i tätort kan utformas. Dessvärre anser inte den rödgröna regeringen att detta är en prioriterad fråga och har därför helt underlåtit sig att genomföra förslaget. Centerpartiet menar att Stockholm genast måste få de verktyg staden behöver för att klara miljöutmaningarna.

För att en miljonstad ska kunna kallas miljöstad är en miljövänlig avfallshantering en förutsättning. Vi vill göra det enkelt och ekonomiskt fördelaktigt för stockholmarna att göra miljömedvetna val. Fler återvinningsstationer, fastig-

hetsnära insamling och en miljöstyrande avfallstaxa som gör det lönsamt att källsortera är viktiga delar i detta.

Centerpartiet vill verka för en giftfri vardag där farliga kemikalier fasas ut och förbjuds. Största prioritet är skolor, förskolor och lekplatser. Vi har tagit initiativ till att Stockholm ska bli en giftfri stad 2030 och den kemikalieplan som antagits ska leda arbetet med allt tuffare mål för kemikalier.

Tack vare Centerpartiet ska tre nya naturreservat inrättas: Älvsjöskogen, Kyrkhamn och Årstaskogens naturreservat. När Stockholm växer till en miljonstad är det viktigt att säkra platser för rekreation samtidigt som platser för bostadsbyggande pekas ut. Naturområden är en viktig del av stadens attraktionskraft och vi ser gärna tät bebyggelse i nära anslutning till naturreservat.

För att klara miljö- och klimatmålen och bli en fossilbränslefri stad till 2040 krävs tuffa och tydliga politiska prioriteringar. Därför satsar Centerpartiet i budgeten för 2016 bland annat på en kraftig utbyggnad av laddinfrastruktur och på solceller på stadens fastigheter.

Vi vill skapa ett cykelvänligare Stockholm, där det ska gå snabbt, tryggt och säkert att ta sig fram med cykel över hela staden utan onödiga stopp och där cyklisterna inte heller ska utgöra en trafikfara för övriga trafikanter. Cykeln har en avgörande betydelse för att klara både klimatet och trängseln i Stockholm. Tack vare Centerpartiet har stora satsningar på cykling gjorts i Stockholm genom den så kallade ”cykelmiljarden” som investeras i nya cykelbanor och ökad framkomlighet för cyklister. Att fler börjar cykla är avgörande för trafiksituationen och staden måste därför planeras mer för cykel och mindre för bil.

Kollektivtrafiken måste byggas och bli mer attraktiv för att fler ska ställa bilen och välja kollektivtrafiken. Trängseln måste minska och bussen måste komma fram snabbare. Därför satsar Centerpartiet i denna budget 6 miljoner mer på framkomlighet för stombusstrafiken. Att prioritera busstrafiken framkomlighet är det billigaste och snabbaste sättet att öka kapaciteten i kollektivtrafiken och göra resan med kollektivtrafik mer konkurrenskraftig.

För att frigöra gatumark och öka framkomligheten måste det bli dyrare att parkera på gatumark och billigare att parkera i garage. Förutsättningarna för bilpooler måste förbättras genom att underlätta parkeringen för dessa och genom att stimulera bilpooler i nya bostadsområden. Ett sätt att byta ut en del av bilresan mot kollektivtrafikåkning är att bygga fler infartsparkeringar.

Fler bostäder ger plats för fler stockholmare

Stockholm växer och ska göra det på ett miljövänligt sätt så att hela Stockholm är och förblir attraktivt. En prioriterad uppgift är att möta ökad efterfrågan på nya bostäder. Centerpartiet höjer ambitionerna för bostadsbyggande och vill att staden ska planera för 160 000 nya bostäder till och med 2030. Hälften av de nya bostäderna ska vara hyresrätter. I denna expansiva fas är det viktigt att staden växer på ett hållbart vis och att hänsyn tas till miljö- och stadsmiljöfrågor.

Det innefattar band annat att förbereda för kollektivtrafik och cykel, möjliggöra för avfallsinsamling och implementera riktlinjer om idéburen stadsutveckling.

Bostadsbristen i Stockholm är ett allvarligt hot mot jobb och utveckling. För att komma till rätta med de problem som bostadsmarknaden brottas med behövs en rad åtgärder som kommer att kräva politiskt mod och ledarskap. Centerpartiet förordar en tätare stad där människor kan leva miljövänligt. Att bygga högt och tätt är särskilt viktigt vid knutpunkter för kollektivtrafiken. Staden ska växa snabbt men hållbart, därför ska bostäder främst byggas i lägen dit man kan gå, cykla eller åka kollektivt. För att motverka utglesning är det viktigt att vi som redan bor i staden har en tillåtande attityd.

Det finns många orsaker till dagens bostadsbrist i Stockholm, inte minst nuvarande hyressättningssystem som skapar inlåsnings effekter och motverkar nödvändig rörlighet. En konsekvens av det bristande utbudet har blivit långa bostadsköer och en betydande svarthandel med hyreskontrakt. För en tillväxtort som Stockholm med en rörlig arbetsmarknad, där människor ofta flyttar beroende på arbete, är det tillväxthämmande om det saknas ett snabbt och tillgängligt boende. I förlängningen är jobben hotade när arbetskraft och studerande inte kan finna ett hyresboende. Tillväxt kräver rörlighet och för att åstadkomma rörlighet är tillgången på hyresrätter vital. För att främja hyresrätten vill Centerpartiet se över rådande system med kollektiva hyresförhandlingar. Ett sätt att främja och utveckla hyresrätten är att övergå till en mer preferensbaserad hyra där hyresgästens ställning och möjlighet till inflytande stärks, samtidigt som större variationer i hyresnivåer tillåts. Att bara gilla läget är inget alternativ för Centerpartiet och vi menar att bevisbördan ska falla på de som inte vill reformera nuvarande system.

Stockholms bostadsbolag kan vara drivande aktörer på bostadsmarknaden med fokus att få fram ett ökat byggande även då det innebär en högre risk. Fler bostäder och god ekonomisk avkastning ska vara huvudmålet med verksamheten. Vinsterna kan sedan användas för att säkerställa att det finns möjlighet till enklare, billigare och mindre lägenheter runt om i hela staden, även i innerstaden. På detta sätt går det att både motverka boendesegregation och stärka utbudet på bostadsmarknaden.

I dagsläget finns det en mängd regler som gör det både dyrt och onödigt tidskrävande att bygga. Det behöver bli lättare att bygga små billiga lägenheter med enklare standard. För att det ska kunna ske behöver bland annat reglerna för tillåtna bullernivåer utanför fastigheterna ändras. Med dagens teknik finns det möjlighet att upprätthålla låga bullernivåer inomhus även när bullernivåerna utanför är höga. Även planprocessen med överklaganden och liknande behöver bli snabbare och enklare. Vi vill därför involvera dem som påverkas av planerna tidigare i processen. Genom täta dialoger med dem som påverkas kan överklaganden minska och byggtakten öka. För att marken i större utvecklingsområden ska kunna användas även under planeringsfasen bör det vara lättare att bygga tillfälliga bostäder. Tillfälliga bygglov kan även användas för att testa nya idéer. För att all nybyggnation ska bidra till en livfull och välkomnande stad är det viktigt att stadsplaneringen tillåter mer variation, samtidigt som hän-

syn tas till människors välbefinnande och trygghet. Vi vill skapa ett incitamentssystem som uppmuntrar fastighetsägare och bostadsrättsföreningar att bygga bostäder på tak, tomter och innergårdar. Dagens system där byggande på höjden beläggs med straffavgift ska växlas mot ett system som skapar incitament för högre hus. En sådan utveckling initierades under förra mandatperioden. Även statliga regler som exempelvis riksintressen för bevarad kulturmiljö – som lägger en död hand över Stockholms centrala delar – behöver göras om i grunden. Samtidigt som vi gör det lättare att bygga behöver vi ställa hårdare krav på att det bolag som fått en markanvisning också sätter igång och bygger inom en tvåårsperiod. Den som missbrukar stadens markanvisningar på ska kunna bli svartlistad.

Stockholm - den öppna jobbskaparstaden

Sedan 2006 har 100 000 fler stockholmare fått ett jobb. Tack vare att fler stockholmare arbetar ökar skatteintäkterna som kan bidra till den gemensamma välfärden. Centerpartiet tror på individens förmåga att utvecklas, växa och ta ansvar för sig själv och andra. Med en tilltro till individens förmåga följer en tillit till företagandet. Myten om den statiska ekonomin, att någon behöver bli fattigare för att en annan ska bli rikare, måste utmanas och brytas. Ekonomin är dynamisk. Framgångsrikt företagande skapar tillväxt som kommer alla till del. Jobbfrågan är av avgörande betydelse för såväl Stockholms som hela Sveriges utveckling och välbefinnande.

Att människor från olika delar av världen ska få bosätta sig i Stockholm är en självklarhet för Centerpartiet, oavsett om det handlar om att fly undan konflikter och förtryck eller att söka lycka, familj och arbete. Människor som kommer till Stockholm är stadens största resurs för framtiden där rätten att söka vilka jobb de vill eller anställa vilka de vill är viktigare nu än någonsin. Att människor, organisationer och företag från hela världen vill vara i Stockholm är inte självklart utan kommer av att utvecklingsklimatet är gott. När staden och regionen växer måste också möjligheterna för företag att nyetablera, växa och nyanställa förbättras. För det första måste det finnas jobbskapare, små och växande företag, som vågar investera och efterfråga arbetskraft, det vill säga anställa. Det måste skapas nya jobb som arbetslösa kan söka. Klyftan mellan så kallade "insiders" och "outsiders" måste minska, inte minst för att unga och nyanlända ska få en chans på arbetsmarknaden. En reformerad arbetsrätt och flexibla ingångslöner gör det möjligt för fler företag att våga testa en person som antingen är mindre erfaren eller som av någon anledning varit borta från arbetsmarknaden under en period.

Det är mycket allvarligt att Stockholm under 2015 rasade i Svenskt näringslivs ranking över kommunernas företagsklimat med 26 platser. Den sämsta placeringen sedan 2008. När det gäller kommunpolitikernas attityd till företag ligger nu Stockholm under snittet. Detta är inte acceptabelt. Den otydlighet som finns och funnits kring Förbifart Stockholm, Bromma flygplats och Slussen har bidragit till att Stockholm företagsklimat försämrats avsevärt. Även den aggressiva återkommunaliseringen av verksamheter har starkt bidragit. Att stärka incitamenten till arbete är viktigt men det räcker inte. Fyra av fem nya jobb skapas i små företag. Därför är det viktigt att jobbskaparnas förutsättningar förbättra-

ras. Kostnaderna för att anställa måste minska, regelkrånglet lättas och möjligheten att attrahera kapital och nyckelkompetens förstärkas. Kommuner med ett gott företagsklimat har en högre sysselsättning än andra kommuner. Detta gäller framförallt när det kommer till jobb­möjligheterna för utlandsfödda, ungdomar och personer med funktionsnedsättningar. Det har också visats att kommuner med bättre företagsklimat upplever en mer positiv befolkningsutveckling.

Centerpartiet menar allvar med att Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat. Osäkerheten kring stora infrastruktursatsningar måste återupprättas om inte Stockholm ska gå miste om nya företagsetableringar. Stadens service, tillämpning av regler och lagar, tillgången på kompetens och attityden från politiker gentemot företagare måste förbättras. Därtill ska staden verka för bra exploaterings­möjligheter och en sund marknad utan illojal konkurrens från stadens verksamheter.

I Stockholm bor många driftiga entreprenörer och här finns många spännande företag i framkanten av utvecklingen. Det är av extra stor vikt att ha dessa i åtanke när staden utformar regelverk eller gör upphandlingar. Idag är många gånger små företag utestängda från kommunala upphandlingar på grund av exempelvis krav på omsättning. Attityden hos staden ska vara att hjälpa företagare att göra rätt. Företagen behöver mer stöd och uppmuntran, inte fler pek­pinnar. Winston Churchills citat talar för sig självt: ”En del ser det som ett farligt rovdjur som bör skjutas, andra ser det som en ko de kan mjölka som de vill, medan det i själva verket är arbetshästen som drar hela lasset.”

Stockholms stad ska kontinuerligt arbeta med regelförenkling. Genom uppföljning av stadens NKI (Nöjd kundindex) kan företagens förutsättningar förbättras. Tillsynsfunktionerna som staden besitter ska ha insikt om företagandets villkor. Arbetssätt, bemötande, handläggning och attityder är faktorer som påverkar företagarnas arbetssituation och i förlängningen viljan att expandera och växa. Förståelse hos företagen om varför regler finns eller hur avgifter beräknas skapar legitimitet samt kan göra stadens arbete mer kostnadseffektivt när antalet överklaganden kan minska. Internationell erfarenhet visar bland annat att det kan vara mer effektivt att genom dialog hjälpa företagen att göra rätt istället för att straffa de företag som gör fel. Staden ska arbeta för att förbättra arbetsmetoder som särskilt ser till småföretagens villkor och potential. Med ett företagsklimat i världsklass, lägre skatter på arbete och en skola som ger alla elever de kunskaper de behöver har Stockholm all anledning att se framtiden an med tillförsikt. Morgondagens Stockholm kan med rätt politik bli en mer dynamisk, miljövänlig och öppen stad.

Modern utbildning med elevfokus

Centerpartiets utbildningspolitik har sin utgångspunkt i att varje förskolebarn och elev ska ges möjlighet att kunna inhämta den kunskap hen behöver för att nå sina mål. För Centerpartiet är det viktigt att varje elev blir mött där den står, att den som inte har lika lätt att lära får hjälp och stöd att utveckla sina kunskaper, men att även den som har lätt för sig får utmaningar och stöd att utvecklas. Vi har också starkt föräldrafokus i vår syn på skol- och utbildningspo-

litiken. Föräldrars engagemang i barnets skolgång och i skolans verksamhet ska uppmuntras. Därför är valfriheten, rätten att välja eller välja bort, mycket viktig för Centerpartiet.

Förskolan är våra små stockholmares första möte med pedagogiken. Det är starten på våra barns karriär och en förutsättning för att föräldrarna ska kunna arbeta. Det är viktigt att starten blir god. Välutbildade, engagerade pedagoger är betydelsefulla för verksamheten och bemötandet. Att barnen uppmuntras, utmanas och utvecklas varje dag är viktigt. Samtidigt ställer stadens snabba befolkningsökning stora krav på att fler barn ska få plats. Det är därför viktigt att planeringen hela tiden ligger ett steg före. För att alla barn ska få tillgång till en god utemiljö är det viktigt att innovativa lösningar används såsom exempelvis säkra lekplatser på tak eller i närliggande grönområden. Det är viktigt att föräldrarna kan känna trygghet i att deras barn kan få plats i förskola och fritidshem när familjen behöver det. Möjlighet till omsorg under obekväma arbetstider är särskilt viktigt för föräldrar med sådana arbetstider.

Införandet av valfriheten är en av de viktigaste reformerna i skolan. Centerpartiet vill att föräldrarnas och elevernas valfrihet ska öka och att fristående, privata alternativ ska uppmuntras. Knäckfrågan för valfriheten är att det är genomgående hög kvalitet och att så många som möjligt får sitt förstahandsval. Valfriheten skapar en konkurrens om eleverna som leder till bättre kvalitet, större mångfald och bättre lärare. Samtidigt är det viktigt att det finns transparenta system för föräldrar och elever att granska och jämföra olika alternativ. Alla ska uppmuntras att aktivt.

Alla skolor ska behandlas lika, kommunala skolor som fristående skolor. Därför vill vi i Centerpartiet tillåta även kommunala skolor att gå med vinst och därmed kunna behålla de pengarna för att utveckla sin skola. Vinsten kan exempelvis gå till höjda lärarlöner, satsningar på skolmiljön eller andra satsningar som skolorna själva väljer. Det är viktigt att synliggöra hur resurser används. Därför ska samma transparens finnas för kommunala och fristående skolor. Elevinflytande är en självklarhet för ökad trivsel, deltagande och ansvarstagande i skolan.

Skolans huvuduppgift är att eleverna når kunskapsmålen i så stor utsträckning som möjligt. Genom att erövra kunskap växer människan och hennes perspektiv på sig själv och omvärlden. För att kunna mäta sig med andra ungdomar i övriga världen behövs grundläggande kunskaper som en god läsförståelse. Det är viktigt med kontinuerlig uppföljning av varje elevs utveckling så att snabba åtgärder kan sättas in om eleven halkar efter. För många elever är elevassistenter viktiga för att eleven ska nå kunskapsmålen. Centerpartiet vill se över hur elevassistenternas arbetssituation kan förbättras. Samtidigt som de elever som behöver stöd får det är det viktigt att även den som vill öka takten i sitt lärande får möjlighet till det. Vi ser gärna fler spetsutbildningar i fler ämnen och att staden tar fram en strategi för särbegåvade elever.

Centerpartiet vill verka för mer entreprenörskap i skolan. Initiativkraft, drivkraft och kreativitet är egenskaper som är förutsättningar för att eleverna ska lyckas i arbetslivet. Nyfikenhet och förmågan och viljan att lära om och lära nytt är avgörande. Alla ska, när de slutar grundskolan, ha fått grunden för hur de kommersialiserar kunskaper och startar företag. Samarbeten med företag förmedlar också en positiv syn på företagande vilket Centerpartiet tycker är viktigt.

Det är viktigt att skolan hänger med i den utveckling som det övriga samhället genomgår. Därför ser vi det som självklart att digitalt lärande blir en större del av undervisningen, och att moderna lärverktyg blir en naturlig del av de verktyg lärarna använder i klassrummet. Rätt använd öppnar modern teknik möjligheter för duktiga pedagoger att arbeta på nya sätt och hjälpa fler barn att lära sig mer. Ett exempel på det kan vara omvända klassrum, där undervisningen som tidigare skett på tavlan i klassrummet förflyttas till elevernas hem medan läxorna som gjordes hemma förflyttas till skolan. Även ökad uppföljning av enskilda elevers prestation och fjärrundervisning av andra lärare i landet eller världen blir möjligt. Lärarna ska erbjudas pedagogisk fortbildning kring digitalt lärande och staden bör ta fram en strategi för IKT (informations- och kommunikationsteknologi) i skolan.

En ökad användning av digitala verktyg i skolan möjliggör för alla elever att i större utsträckning arbeta i sin egen individuella takt. Centerpartiet vill att det ska vara kunskaper som räknas, inte tiden i skolan. All undervisning behöver inte ske i klassrummet. Det ska vara möjligt att tillgodogöra sig kunskaper även genom exempelvis distansundervisning.

Lärarna är elevernas viktigaste resurs. Det ska löna sig att vara en bra lärare. Centerpartiet och Alliansregeringen inrättade under förra mandatperioden karriärtjänster som ger lärare möjligheter att utvecklas, ta ett större ansvar och få en möjlighet till avancemang inom skolans värld. Detta är en satsning som är viktig för framtiden. Att höja statusen på lärarna är en viktig del i att locka fler att söka sig till yrket, vilket är absolut nödvändigt för att säkra kompetensförsörjningen framöver. Lärarnas administrativa uppgifter måste dessutom minskas, så att lärarna kan lägga mer tid på sin undervisning. Ett sätt att göra det kan vara genom att anställa lärarsekreterare i skolan. Rektorns roll som pedagogisk ledare måste stärkas.

En viktig faktor för att ge eleverna goda förutsättningar att nå goda resultat är elevernas psykiska och fysiska hälsa. Det är angeläget att tillgången på skolsköterskor, skolläkare, kuratorer och psykologer är god. Centerpartiet ser gärna en ökad samverkan mellan skolhälsovården, barnvården, barn- och ungdomspsykiatri, ungdomsmottagningen och socialförvaltningen. Vi vill se daglig fysisk aktivitet i skolan eftersom studier visar att det förbättrar elevernas fysiska och psykiska hälsa samt har positiva effekter på lärandet. Barn och ungdomar ska känna sig trygga i och utanför skolan.

Skolan ska vara en arena för barn och ungdomar att utveckla sina sociala kompetenser i en fördomsfri miljö. Mobbning kan aldrig accepteras. Vi vill att

staden årligen ska följa upp hur skolorna arbetar mot mobbning och annan kränkande behandling. Vi ser gärna en ökad vuxennärvaro i skolan. Detta kan till exempel ske genom samarbeten med ideella organisationer.

Elever med särskilda behov måste få de utökade insatser som krävs för att varje barn ska kunna skapa sig en god framtid. Centerpartiet anser att Stockholms stad ska ha en mycket generös hållning gentemot elever med särskilda behov oavsett om de väljer att gå i vanliga skolor eller särskilda skolor.

God och välbalanserad mat är en förutsättning för lärande och koncentration. Maten som serveras i stadens förskolor och skolor ska vara god, säker och nyttig samt tillagad av råvaror som producerats klimatsmart och miljövänligt. Den ska dessutom serveras i en lugn och trivsamt miljö. Alla elever ska ha rätt till rimliga lunchtider. Många av stadens skolor upphandlar skolmaten. Det ska inte alltid vara lägsta pris som vinner en upphandling, utan även handla om kvalitet, smak och miljömedvetenhet med särskild hänsyn till de krav lagen ställer på svenska matproducenter. Genom högt ställda miljökrav ska även farliga ämnen i förskolor och skolor fasas ut.

Högre utbildning är ett av de områden som har störst potential att utnyttja både det globala och det lokala. Vi vill göra det lättare för utländska universitet att etablera filialer i Sverige och skulle gärna se att det sker i Stockholm. Staden ska öka sitt engagemang när det gäller forskningssamarbeten med de högskolor som ligger i regionen, till exempel inom miljöområdet, energi och IKT.

Valfrihet, trygghet och mångfald i välfärden

All välfärdsverksamhet i Stockholms stad ska hålla hög kvalitet. Utgångspunkten är att vi ska skapa en stad där människor mår bra, känner sig fria att bestämma över sina egna liv och där så många som möjligt kan klara sig själva. Detta skapar och lösgör resurser för dem som verkligen behöver stöd. Mångfalden av aktörer inom välfärden har ökat kvaliteten och förbättrat verksamheterna. Valfriheten har skapat alternativ som är tillgängliga för alla, inte bara för personer med höga inkomster. Utan konkurrens får vi ingen verklig valfrihet och valmöjligheterna blir betydligt färre. Därför ser vi allvarligt på att valfriheten inom välfärden succesivt minskar.

Stockholm ska vara en trygg stad att åldras i där respekten för den enskildes rätt till personligt inflytande och trygghet ska vara ledord i arbetet. Äldreomsorgen i Stockholm ska vara attraktiv för de äldre och tillmötesgående för de närstående. Centerpartiet vill se en äldreomsorg som präglas av mångfald och nytänkande där stor hänsyn tas till den enskildes önskemål vid biståndsbedömningar. De äldres val och önskemål ska få påverka inriktning och utbud i Stockholm.

Centerpartiet vill se en mångfald bland utförare och verksamheter. En sådan utveckling kräver lika villkor mellan kommunala och fristående alternativ där full etableringsfrihet råder. De äldre ska ha tillgång till god information om olika utförare och olika former av äldreomsorg för att kunna göra ett aktivt val. Vi ser med oro på vänstermajoritetens politik som återkommunaliserar privata

verksamheter och därmed vrider valfriheten ur händerna på stockholmarna. Begränsningar av privata alternativ sker på bekostnad av de äldres rätt att själva välja äldreomsorg. Inriktningen innebär en tillbakagång till en tid då politiker och byråkrater hade en närmast oinskränkt makt över människors liv, en inriktning som ska avbrytas. Istället ska fler innovativa och privata verksamheter uppmuntras.

De äldre ska ses som en tillgång i samhället och inte en belastning. Andelen äldre ökar i samhället där många är friska och väljer att arbeta vidare efter uppnådd pensionsålder. Diskriminering av äldre, så kallad ålderism, förekommer inom många områden. Inom arbetslivet, hälso- och sjukvården, i språket, i attityderna och i lagstiftningen. Stockholms stad ska anta ett handlingsprogram för att identifiera och utmana förekommande ålderism inom stadens verksamhetsområden, inte minst inom arbetsmarknadsområdet.

Välfärden förenklas och förbättras av att civilsamhället tillåts vara med och ta ett större ansvar. Inte minst gällande nyanländas introduktion till det svenska språket och samhället. Välfärd ska inte enbart handla om att betala skatt eller diskutera skattefinansierad verksamhet, då blir samhället stelt och svagt.

Friheten för den enskilde EU-medborgaren att fritt röra sig mellan medlemsländerna är en hörnsten i EU-samarbetet och kanske det mest uppskattade resultatet av Europasamarbetet. En frihet som naturligtvis gäller alla EU-medborgare inklusive de människor som är diskriminerade eller har svårighet att försörja sig i sina hemländer. Människor som vi under de senaste åren i allt högre utsträckning sett komma till Sverige i hopp om försörjning och bättre levnadsstandard. En utveckling som har förändrat stadsbilden i många svenska städer då resorna ofta resulterar i tiggeri på svenska gator. Stockholm har precis som många andra svenska städer på nära håll sett och upplevt denna utveckling. Det finns tyvärr inga enkla och snabba lösningar på att utrota fattigdom och utsatthet, framförallt inte när det gäller långvarig diskriminering och utanförskap. Det tiggeri vi ser på Stockholms gator är ett resultat av det djupa utanförskap som fattiga EU-medborgare upplever i sina hemländer. Vi måste jobba på flera fronter samtidigt för att komma åt grundproblemet och på samma gång kunna hantera svåra situationer som uppstår i Stockholm.

Inriktningsmål

Med utgångspunkt i denna ambition kommer Stockholm jobba utifrån följande inriktningsmål under tiden fram till 2018.

1. Stockholm - den öppna jobbskaparstaden

Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat. Staden ska arbeta för att förbättra arbetsmetoder som särskilt ser till småföretagens villkor och potential. Arbetsätt, bemötande, handläggning och attityder till företag ska alla bidra till ett gott företagsklimat som stimulerar företagens vilja att expandera och växa. Osäkerheten kring stora infrastruktursatsningar måste skingras om inte Stockholm ska gå miste om nya företagsetableringar. Stadens service, tillämpning av regler och lagar, tillgången på kompetens och attityden från politiker gentemot företagare måste förbättras. Därtill ska staden verka för bra exploateringsmöjligheter och en sund marknad utan illojal konkurrens från stadens verksamheter.

2. Grön tillväxt bygger ett hållbart och frihetligt Stockholm

Stockholm ska vara en ledande förebild för ett modernt samhälle som är miljöanpassat och långsiktigt hållbart. En stad där ekonomisk tillväxt ger förutsättningar för en effektiv politik mot klimatförändringarna. Miljöpolitiken ska bygga på frihet och marknadsekonomi och vara en politik som utgår från stockholmarnas egna behov, värderingar och prioriteringar. Förnybar energi och tekniska innovationer ska vara centrala redskap. Stockholm ska växa på ett miljövänligt sätt genom förtätning. När staden expanderar genom ett kraftigt ökat bostadsbyggande ska detta ske genom att vi också lägger grunden för miljövänliga livsstilar. Genom att bygga efter strategin om den täta, miljövänliga staden, och tillåta högre byggnader, använder vi stadens mark mer effektivt och sparar parker- och grönområden. Då blir det även möjligt att använda kollektivtrafik på ett långt mer effektivt sätt än idag.

3. Valfrihet och kvalitet i skola, vård och omsorg sätter stockholmarnas behov i centrum

Stockholm ska präglas av valfrihet. Stockholmarnas valfrihet ska öka och fristående, privata alternativ ska uppmuntras. Genom valfrihet skapas konkurrens och rätten att välja eller välja bort, vilket i sin tur leder till bättre kvalitet och en större mångfald. Kvaliteten ska vara styrande i alla verksamheter, såväl i egen som privat regi. Barnen ska ha en rolig och stimulerande förskolemiljö, skolbarnen en kreativ och kunskapsförmedlande skola att gå till och de äldre en trygg och värdig äldreomsorg som anpassas efter deras behov.

Kommunstyrelsen m.m.

Budgettiteln Kommunstyrelsen m.m. omfattar kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, stadsledningskontoret samt ersättningar till utomstående organisationer och föreningar.

Kommunfullmäktige är stadens högsta beslutande organ. Fullmäktiges 101 ledamöter väljs av stockholmarna vart fjärde år. Fullmäktige beslutar i principiella ärenden samt fastställer mål och riktlinjer för stadens verksamheter. Kommunstyrelsen består av tretton ledamöter. Antalet ledamöter från varje parti är proportionellt till representationen i kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen bereder och yttrar sig över ärenden som beslutas av fullmäktige. Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsiktsplikt över nämndernas verksamhet samt kommunens bolag. Under kommunstyrelsen finns borgarrådsberedning, ekonomiutskott, personal- och jämställdhetsutskott, klimatutskott samt stadsmiljöråd. Under kommunstyrelsens finns även en samordnande bostadsgeneral och ett cykelsekretariat.

Stadsledningskontoret är kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens förvaltning. Uppdraget framgår av kommunallagen, reglemente för kommunstyrelsen, stadsledningskontorets instruktion samt denna budget. Kontoret ska stödja kommunfullmäktige och kommunstyrelsen i deras uppdrag att effektivt leda och samordna den samlade kommunala verksamheten. Kontoret är även stödfunktion till kommunfullmäktige och kommunstyrelsen inför sammanträden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontoret har bland annat ett övergripande ansvar för:

- strategiska framtidsfrågor för staden
- ekonomi- och verksamhetsstyrning samt resultatuppföljning
- förvaltning och utveckling av ekonomi-, personal- och verksamhetssystem samt IT-infrastruktur
- kommunikationsstrategier, IT-strategier, konkurrensstrategier och strategier för kvalitetsutveckling
- personalstrategier, ledarförsörjning, arbetsgivar- och pensionsfrågor
- utveckling av valfrihetssystem inom stadens verksamheter
- upphandlings- och inköpsstrategier i staden
- säkerhetsarbete
- internationellt arbete
- strategiska mark-, exploaterings-, fastighets- och lokalfrågor samt bedömningar av förslag till större investeringar, inhyrningar och avvecklingar av lokaler
- strategiskt klimatarbete och klimatanpassning
- strategiskt cykelarbete
- service inom juridik- och skatteområdet till kommunstyrelsen och stadens nämnder och bolagsstyrelser
- stadsövergripande brukarundersökningar
- service och sekretariatsuppgifter åt kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, kommunfullmäktiges presidium, beredningar med mera.

- säkerställa kommunkoncernens finansieringsbehov
- strategisk näringslivsutveckling

Fullmäktiges särskilda utredningsresurs, som ansvarar för att rotlar, partikansli-er med flera får information, utbildning, stöd och service, ingår i stadsledningskontoret. Servicen ska vara saklig och relevant för alla förtroendevalda.

Tillväxt istället för långbänkar

Vänstermajoriteten har sedan de tog över styret av staden dragit en rad projekt i långbänk. Genom att pausa och försena byggerna av Förbifarten och Slussen och föresena en rad viktiga bostadsprojekt hindras Stockholms utveckling och tillväxt. För att ytterligare spä på orosmomenten är 2015 års utvecklingen av Bromma flygplats inte avskriven, vilket är djupt oansvarig och måste omedelbart stoppas.

160 000 nya bostäder

I takt med att Stockholm växer ställs krav på att fler bostäder byggs. Centerpartiet vill öka takten på bostadsbyggandet kraftigt och har en målsättning om 160 000 nya bostäder till år 2030. I syfte att uppnå denna målsättning finns under kommunstyrelsen en projektledare – en bostadsgeneral - vars syfte är att förvaltningsövergripande samordna arbetet och identifiera och undanröja flaskhalsar och problem som riskerar att försena eller fördyra bostadsprojekt. Bostadsgeneralen ska utgöra kontaktyta gentemot byggherrar i deras kommunikation med staden kring dylika problem. Kommunstyrelsen ska också tillsammans med stadsbyggnadsnämnden ansvara för att ett skyskrapaprogram tas fram. Genom dessa åtgärder och satsningar görs det nya högre bostadsmålet realistiskt och genomförbart.

Haverikommission för att återupprätta ett gott företagsklimat

Stockholm har dykt 26 placering på rankingen av företagsklimat sedan vänsterkoalitionen tog över makten i Stockholm. Det är djupt oroande eftersom företagsklimatet i Stockholm är avgörande för hela landets tillväxt.

Framför allt är det kommunpolitikernas attityder till företag som drar ner Stockholm från plats 22 år 2014 till plats 48 år 2015. Allvarligt är också att fler företag upplever att kommunens verksamhet tränger undan privat näringsverksamhet.

Kommunstyrelsen får därför i uppdrag att tillsätta en haverikommission för företagsklimatet i Stockholm. Kommissionen ska genomlysna såväl formella som informella hinder för företagandet i Stockholm och återkomma med förslag till förbättringar. Målsättningen är att Stockholms ska ha Sveriges bästa företagsklimat.

Fler snabba och billiga bostäder

Bostadsbristen i Stockholm är ett allvarligt problem och fler bostäder är en förutsättning för en fortsatt stark utveckling av Stockholm. Bostadsbristen slår

allra hårdast mot de personer och familjer som har lägst inkomster och minst besparingar. Centerpartiets höga bostadsmål om 160 000 nya bostäder till 2030 kommer att minska bristen på bostäder och därmed ökas rörligheten på bostadsmarknaden. Många har inte råd att flytta in i nyproduktion men när rörligheten ökar, ökar också utbudet av billigare lägenheter. Samtidigt måste staden arbeta aktivt med att producera snabba billiga bostäder.

De allmännyttiga bostadsbolagen ska vara en drivande aktör på bostadsmarknaden där fokus ligger i att driva fram ett ökat byggande. Fler bostäder och god ekonomisk avkastning är huvudmålet med verksamheten. Vinster kan sedan kanaliseras till att säkerställa att det finns möjlighet till enklare, billigare och mindre lägenheter runt om i hela staden.

08-dagen

Varje år återkommer 08-08 som den 8:e augusti. Det tycker Centerpartiet är värt att uppmärksamma under en årstid när Stockholm är som grönast.

Syftet med 08-dagen ska vara ett levande gatuliv som kan bidra till att skapa en vi-känsla. Dagen ska bli en öppen fest för alla åldrar, inte minst barnen. Dyra artistbokningar eller centralplanering från oss politiker i stadshuset är inte tanken. Istället vill vi att 08-dagen ska vara medborgardriven och utvecklas i sin egen takt från år till år. Stockholms stad främsta uppgift är att skapa rätt förutsättningar genom bland annat generös tillståndsgivning, genomföra trafikrestriktioner, öppna upp stadens byggnader m.m. Arrangörer och initiativtagare runtom i staden ska veta staden tänjer på gränserna, om vad som normalt är möjligt, denna speciella 08-dag.

Vi vill att 08-dagen ska bidra till att göra Stockholm till en vaken 24-timmarsstad under ett givet dygn.

Klimatutskott och grön tillväxt

Klimatfrågan ska vara en kärnverksamhet för Stockholms stad. Att förebygga klimatförändringarna genom en ansvarsfull politik är en fråga för hela staden. Så även att anpassa staden för de ofrånkomliga effekterna av ett förändrat klimat. Mycket tyder på att kommunerna kommer att få bära en stor del av ansvaret för klimatanpassningen i Sverige. Centerpartiet och Alliansen drev igenom ett beslut i kommunfullmäktige att staden ska upprätta en klimatanpassningsplan. Detta mot bakgrund av att staden kommer att utsättas för bland annat översvämningar och värmeböljor allt oftare under decennierna som följer. En viktig del i klimatanpassningen är att anpassa dagvattensystemet för mer intensiva regn. En annan viktig del i anpassningen är att aktivt använda sig av ekosystemtjänster och grönska som skydd mot extremt väder, regnvatteninfiltration mm.

Mot bakgrund av de stora utmaningarna med klimatiförebyggande åtgärder och klimatanpassning och faktumet att dessa är av stadsövergripande karaktär ska kommunstyrelsen förses med ett klimatutskott och en klimatavdelning ska inrättas under stadsledningskontoret. Här ska den stadsövergripande klimatpoliti-

ken samordnas och strategiska dokument tas fram i nära samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Stockholm har redan intagit en tätposition i omställningen till den hållbara staden genom miljöprofilsprojekten Hammarby Sjöstad, Norra Djurgårdsstaden och Hållbara Järva. Det är därför naturligt att gå vidare och som första stad i världen miljöklassa cityområdet. Kommunstyrelsen ska leda arbetet som ska ske som ett tillägg till Vision för City.

I OECD-rapporten *Grön tillväxt i Stockholm* samt London School of Economics rapport *Stockholm Green Economy Leader* lämnades värdefulla rekommendationer som utgör stöd i kommunstyrelsen fortsatta arbete. Bland förslagen märks ett tydligare arbete med att kartlägga, uppmuntra och prioritera gröna kluster, så kallade cleantech kluster, i staden. Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholm Business Region och berörda nämnder samordna detta arbete.

Stockholms stad höjde under Alliansens styre förra mandatperioden ambitionen avsevärt när det gäller matavfallsinsamling för att öka tillgången till biogas i regionen. Insamlingen ska ske genom modern optisk teknik och vara anpassad efter stadens olika förutsättningar för att nå det nationella målet om 50 procent insamling av matavfall för biologisk behandling år 2018. Till år 2020 ska staden ha ambitionen att samla in 70 procent av matavfallet. Staden ska därför skyndsamt gå vidare med den planering och de investeringar som krävs. Kommunstyrelsen ska i samråd med Stockholms Stadshus AB intensifiera arbetet med att avveckla oljeverksamheten vid Loudden så att området kan saneras och snarast möjligt bebyggas med bostäder.

Cykelsekretariat

Ett ökat cyklande ställer höga krav på det strategiska cykelarbetet och berör flera olika verksamheter såväl inom staden som med externa parter. Samordning, cykelsäkerhet, skapandet av nya cykelparkeringar och kommunikation motiverar ett samlat arbetssätt. Därför ska ett cykelsekretariat inrättas på stadsledningskontoret. Sekretariatet samordnar och leder det strategiska cykelarbetet i staden, vilket avrapporteras till kommunstyrelsen.

I syfte att effektivisera resorna i stadens tjänst, samtidigt som såväl kostnader som miljöpåverkan av tjänsteresor minskar, ska kommunstyrelsen samordna och genomföra en gemensam upphandling av tjänstecyklar till stadens nämnder. Utgångspunkten ska vara att uppnå en densitet om en cykel per tio anställda på samtliga nämnder under 2016 års cykelsäsong.

Minska byråkratin och öka demokratin

Centerpartiet vill ha en närodlad politik där beslut fattas så nära medborgarna som möjligt. Därför tycker vi att stadsdelsnämnderna ska ha mer makt men framför allt ökat ansvarsutkrävande. Idag ligger stor makt över stockholmarnas vardag hos stadsdelsnämnderna. Trots detta är vetskapen om vem som fattar beslut liten, och få politiker i stadsdelsnämnderna är kända för allmänheten.

Genom att slå ihop ett antal stadsdelsnämnder kan ansvarsutkrävandet öka och tydligheten i beslutfattandet öka.

Att slå ihop ett antal stadsdelsnämnder minskar också administration och byråkrati. Redan idag delar vissa stadsdelsnämnder på ett antal administrativa funktioner. Det är ett tydligt tecken på att vissa stadsdelar är för små och att samordningsvinster finns att göra.

Kommunstyrelsen ska skyndsamt utreda vilka stadsdelsnämnder som kan slås ihop samt vilka funktioner som kan bli gemensamma. Kommunstyrelsen ska från och med halvårsskiftet 2016 genomföra en effektivisering och genomslagning av ett antal stadsdelsnämnder. Dagens 14 stadsdelsnämnder bör gå till 8-9 stadsdelsnämnder.

Integrationsbonus och regelförenklingar

Kommunstyrelsen ska administrera en integrationspott som ska stödja föreningslivets bidrag till integrationen i samhället. Föreningarna ska kunna söka bidrag ur potten till integrationsfrämjande projekt som syftar till att nå ut till en bredare målgrupp med sin ordinarie verksamhet.

Kommunstyrelsen har under föregående år haft i uppdrag att samordna ett genomgripande regelförenklingsarbete. Syftet är att rationalisera stadens regelverk i syfte att minska stadens byråkrati och förbud samt ge en minskning av kostnader för enskilda och näringsliv. Det är angeläget att kommunstyrelsen fortsätter detta arbete och tar fram åtgärdsförslag för samtliga berörda nämnder

Kommunstyrelsen ska under 2016:

- Ta fram ett skyskrapaprogram tillsammans med stadsbyggnadsnämnden
- Inrätta ett klimatutskott under kommunstyrelsen som stadens klimatgeneral rapporterar till
- Inrätta ett cykelsekretariat på stadsledningkontoret
- Leda arbetet med att miljöklassa cityområdet
- Inrätta cleantech-kluster i samråd med Stockholm Business Region
- Samordna arbetet med upphandlingen av tjänstecyklar till samtliga stadens nämnder
- Inrätta och administrera en integrationsbonus
- Leda och samordna det stadsövergripande regelförenklingsarbetet
- Tillsätta en haverikommission för att återupprätta företagsklimatet
- I samverkan med berörda nämnder genomföra 08-dagen varje år den 8/8, med start 8 augusti 2016
- Från och med halvårsskiftet 2016 genomföra en effektivisering och genomslagning av ett antal stadsdelsnämnder

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Stoppa planerna på att lägga ner Bromma flygplats.
2. Anta målsättningen att bygga 160 000 nya bostäder till år 2030
3. Avvisa vänstermajoritetens nedskärningar på underhållet av stadens naturreservat

4. Inrätta ett klimatutskott under kommunstyrelsen
5. Inrätta ett cykelsekretariat
6. Ta fram ett skyskrapeprogram för Stockholm
7. Tillsätta en haverikommission för att återupprätta företagsklimatet
8. Leda arbetet med sammanslagning och effektivisering av stadsdelsnämnderna
9. Centerpartiets förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Kommunstyrelsen m.m.** godkänns.

Revisorskollegiet

Stadsrevisionens ansvar följer av kommunallagen, lagen om kommunal redovisning, aktiebolagslagen samt revisionsreglementet för stadsrevisionen i Stockholms stad och andra av kommunfullmäktige utfärdade föreskrifter såsom denna budgets mål och indikatorer. Stadsrevisionen ska granska all kommunal verksamhet som bedrivs av staden inklusive bolag och stiftelser med mera i den omfattning som följer av god kommunal revisionsred.

I stadsrevisionens revisionsplan beskrivs stadsrevisionens mål, uppdrag och arbetssätt samt nämnd- och bolagsgranskningen. I revisionsplanen beskrivs även de större revisionsprojekt som planeras genomföras under revisionsåret. Stadsrevisionen ska också delta i stadsledningskontorets och nämndernas arbete med att utveckla kvalitets-, effektivitets- och regelförenklingsarbete.

Revisorskollegiet ska under 2016:

- Bistå kommunstyrelsen och nämnderna i deras respektive regelförenklingsarbete
- Delta i den stadsövergripande upphandlingen av tjänstecyklar

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

10. Centerpartiets förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Revisorskollegiet** godkänns

Valnämnden

Valnämnden ansvarar för organisation och genomförande av val till riksdagen samt val till landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige. Nämnden ansvarar också för val till EU-parlamentet. Nämnden ska dessutom genomföra eventuella extraval och folkomröstningar.

Omfattningen av nämndens uppgifter är reglerad i lag, både ansvarsområdet som sådant och i viss utsträckning den organisation som ska användas för att lösa uppgifterna.

Indelningen av Stockholms stad i sex olika valkretsar utan utjämningsmandat har genom åren visat sig få stora negativa demokratiska konsekvenser. Det handlar dels om att de stora partierna gynnas på de mindre partiernas bekostnad, då deras mandat kräver färre röster än de mindre partiernas, men också att väljarna inte får det maktförhållande i kommunfullmäktige som de faktiskt röstade för. Skillnaden mellan den faktiskt mandatfördelningen i kommunfullmäktige och den som hade kommit till stånd vid en strikt proportionell fördelning kallas för disproportionalitetsindex. I tabellen nedan redovisas för disproportionalitetsindexet vid de senaste valen.

Valår	1998	2002	2006	2010	2014
Disproportionalitets-index	5	4	7	7	5

Inför de allmänna valen 2018 har en ny vallag trätt i kraft som kommer att öka proportionaliteten. Den nya valen innebär bland annat att kommuner med flera valkretsar ska införa utjämningsmandat och småpartispärr på 3 procent.

Valnämnden ska under 2016:

- Förbereda förändringarna inför 2018 års kommunval
- Delta i den stadsövergripande upphandlingen av tjänstecyklar

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

11. **Valnämnden** ges i uppdrag att arbeta utifrån den föreslagna förändringen i vallagen
12. Centerpartiets förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Valnämnden** godkänns.

Stadsdelsnämnderna

Stadsdelsnämnderna har en viktig roll i staden genom att vara en lokal länk samt ansvara för dialog mellan medborgare och stadens förvaltningsorganisation och förtroendevalda.

Stadsdelsnämnderna ansvarar för kommunal förskoleverksamhet, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri, kultur- och föreningsverksamhet samt utbetalning av vårdnadsbidrag. Stadsdelsnämnderna ansvarar också för stadsmiljöarbete, viss tillsynsverksamhet, konsumentvägledning, ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder.

Stadens jobbtorg ska förstärka stadsdelsnämndernas arbete för att öka sysselsättningen och minska bidragsberoendet.

Det är viktigt att stadsdelsnämnderna arbetar övergripande kring trygghetsfrågorna och lär av varandras goda exempel. Utgångspunkten ska vara erfarenheter från ytterstadsarbetet där stadsdelsnämndernas trygghetssamordning arbetar nära andra aktörer såsom polis, brandförsvaret, fastighetsägare, anhöriga, föräldrar och föreningar.

Stadsdelsnämnderna ska erbjuda ett personligt möte vid budget- och skuldrådgivning. Det är särskilt viktigt att familjer med barn snabbt erbjuds rådgivning. Inga barnfamiljer ska behöva vänta mer än en vecka på att få sitt första budget- och skuldrådgivningssamtal.

Stadsdelsnämnderna har en särskilt viktig roll i arbetet med idéburen stadsförbättring, där stockholmarna ges möjlighet och tillåtelse att själva påverka stadsmiljön i sitt närområde.

Stadsdelsnämnderna ska under 2016:

- Delta i den stadsövergripande upphandlingen av tjänstecyklar

Förskoleverksamhet

Stadsdelsnämnderna ansvarar för att alla barn som bor i stadsdelsnämndsområdet har tillgång till förskoleverksamhet och att barnomsorgsgarantin uppfylls. Stadsdelsnämnderna ansvarar för kommunala förskolor, pedagogisk omsorg, flerfamiljssystem och allmän förskola.

Förskolans fysiska miljö ska väcka nyfikenhet, inspirera och utmana barn till utforskande och upptäckande. Miljön både i förskolan och i dess närområde ska ge möjlighet till en aktiv utevistelse med fysisk rörelse. Utemiljön ska också ses som ett av förskolans pedagogiska rum. Det positiva sambandet mellan kost, rörelse och hälsa grundläggs redan i förskoleåldern. Alla barn ska få god, varierad och näringsriktig mat i förskolan.

Att sjukdomar lätt sprids på förskolor och att många föräldrar spenderar många dagar VAB:ande är vardag för alla med barn på förskola. Centerpartiet vill därför att staden hjälper förskolorna med att utarbeta en ”best practice” för att minska smittor av sjukdomar. Fler förskolor har arbetat framgångsrikt med att minska smittorisker, den typen av metoder bör spridas.

För att klara utbyggnaden av förskolelokaler ska alltid möjligheten att utnyttja skollokaler undersökas. Staden ska även samverka med fastighetsägare, näringslivet och andra aktörer för att hitta nya lösningar på behovet av förskolelokaler och platser. Staden ska ha en välkomnande attityd till förskolor på arbetsplatser om arbetsgivare visar intresse av att starta fristående arbetsplatsförskolor. För att säkerställa att behoven möts ska stadsdelsnämnderna samverka med fristående driven verksamhet vid start av nya förskolor. Stadsdelsnämnderna ska också verka för att successivt öka antalet förskolor med tillagningskök.

Ansvaret att uppfylla barnomsorgsgarantin innebär att det ska finnas en långsiktig och framsynt planering av förskolelokaler. Stadsdelsnämnderna har därmed en central roll för att säkra behovet av förskolelokaler i planeringen av nya stadsdelar. Stadsdelsnämnderna kan däremot med fördel överlåta åt andra aktörer att driva verksamheten.

Bra mat och etisk matupphandling

Staden ska höja ambitionen avsevärt i frågan om upphandling av livsmedel och mat till förskolor, skolor och äldreboenden. Den mat som staden handlar upp ska möta samma krav avseende djurhållning och miljö som ställs på svenska livsmedelsproducenter.

Centerpartiet vill dessutom stärka kopplingen mellan den pedagogiska verksamheten och matupplevelsen i förskolan. Därför vill vi att alla förskolor ska ha tillgång till odlingslotter.

Stadsdelsnämnderna ska under 2016:

- Ta fram en best-practice för minskad sjukdomsspridning
- Ta fram lämpliga platser för odlingslotter för förskolornas användning
- Öka antalet förskolor med tillagningskök

Försvara valfriheten!

Det är mycket oroande att se hur den nya vänstermajoriteten gör sitt yttersta för att vrida valfriheten ur händerna på stockholmarna. Det gäller inte minst på förskolområdet, där vänstermajoritetens begränsningar av etableringsrätten sker på bekostnad av föräldrarnas rätt att välja förskola åt sina barn. Denna nya inriktning innebär en tillbakagång till en tid då politiker och byråkrater hade en närmast oinskränkt makt över människors liv och det är en inriktning som snarast måste avbrytas och hindras.

Föräldrarnas val och önskemål ska och måste få påverka inriktning och utbud i Stockholm. Lika villkor ska råda mellan kommunala och fristående alternativ. Full etableringsfrihet ska gälla för fristående förskolor och pedagogisk omsorg.

Centerpartiet vill se en mångfald bland utförare och olika pedagogiska verksamheter. För att ytterligare öka föräldrars valfrihet ska stadsdelsnämnderna uppmuntra och underlätta för enskilda aktörer att bedriva förskoleverksamhet i Stockholm och bland annat erbjuda flerfamiljssystem och pedagogisk omsorg. Föräldrar ska ha tillgång till god information om olika utförare och olika former av barnomsorg för att kunna göra ett aktivt val. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna verkar för att det ska finnas många alternativ att välja mellan.

Stadsdelsnämnderna ska under 2016:

- Verka för en mångfald av utövare och alternativ

Barn, kultur och fritid

Stadsdelsnämnderna ansvarar för att tillhandahålla fritidsverksamhet för barn och ungdomar, såsom öppen förskola och parklekar samt sommarkoloniverksamhet för barn i grundskola under sommaren. Stadsdelsnämnderna ansvarar för konsumentrådgivning och lokal kulturverksamhet samt för bidragsgivning till föreningar med utpräglad lokal verksamhet. Kultur- och föreningsstöd ska fortsatt kunna sökas från kulturnämnden, äldrenämnden, idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna.

Fler djur i betongdjungeln

Stadens parklekar är mycket viktiga för stadens barnfamiljer. Här kan barnen träffa kompisar och få utlopp för sin fantasi och leklust i en kreativ och spännande miljö. I vissa av stadens parklekar finns redan idag djurhållning, vilket är ett uppskattat inslag. Forskning visar att kontakt med djur främjar barns utveckling. Därför vill Centerpartiet att minst en parklek per stadsdelsområde ska ha djurhållning. Centerpartiet vill dessutom skapa fler kreativa parklekar där barnens skapande stimuleras.

Stadsdelsnämnderna ska under 2016:

- Inrätta fler parklekar med djurhållning

Äldreomsorg

Äldreomsorgen ska hålla hög kvalitet. De äldre ska kunna känna sig trygga och omsorgen ska uppfylla deras behov och ta hänsyn till deras önskemål. Det är viktigt att äldre bemöts med respekt och att de ges möjlighet att påverka sin egen livssituation och omsorg.

De flesta äldre lever friska under en stor del av sin ålderdom och vill och kan klara sig själva. Det finns dock ett antal äldre som i olika utsträckning behöver service, omsorg och vård. Samtliga omsorgstagare ska ha en uppdaterad individuell genomförandeplan där även individuella sociala och andra aktiviteter ingår. Personalen måste vara införstådd med och ha kunskap om syftet med dokumentation och vilka uppgifter som ska dokumenteras enligt socialtjänstlagen. Alla äldre som vill och kan ska få delta i sociala aktiviteter på sina vård- och omsorgsboenden.

Ungdomsbesök i äldreomsorgen innebär ökad trivsel för de äldre, skapar en brygga mellan generationerna samt ger unga en inblick i vård- och omsorgsyrket vilket är positivt för framtida rekrytering.

Måltiden är en viktig stund på dagen och det är viktigt att maten har ett bra näringsinnehåll och att den smakar gott. Den äldre ska ha möjlighet att påverka vad som ska serveras, och boendet ska tillgodose att så sker antingen i dialog i ett tidigt skede eller genom att den äldre kan välja maträtt direkt vid bordet. Det är av stor vikt att den äldre får god och näringsriktig mat och en lustfylld måltidsupplevelse. För att främja kontakter mellan olika åldersgrupper och få in fler vuxna i skolmatsalarna ska utbildningsnämnden uppmuntra skolorna att, i den mån det är möjligt, ge äldre möjlighet att till låg kostnad äta lunch med eleverna i grundskolan. Stadsdelsnämnderna ska vara behjälpliga i detta arbete genom att informera de äldre och vara generösa vid bedömning av ledsagningsstöd.

Alla äldre i vård- och omsorgsboenden ska ha en utevistelsegaranti med innebörden att ha rätt att vistas utomhus och delta i aktiviteter även utanför boendet. Ungdomsvårdar och den ideella sektorn kan vara en del i att uppfylla detta mål.

Satsa på matglädje och etisk matupphandling

Staden ska höja ambitionen avsevärt i frågan om upphandling av livsmedel och mat till förskolor, skolor och äldreboenden. Den mat som staden handlar upp ska möta samma krav avseende djurhållning och miljö som ställs på svenska livsmedelsproducenter.

Matglädje är en förutsättning för att våra äldre ska äta tillräckligt. Vällagad mat kan locka med doft, färg och smak. Det ska inte alltid vara lägsta pris som vinner en upphandling, utan även handla om kvalitet, smak och miljömedvetenhet med särskild hänsyn till de krav lagen ställer på svenska matproducenter. För den som fortfarande har ork ska det vara möjligt att äta lunch tillsammans med elever på grundskolor. På så vis ökar utbytet mellan generationerna där tidigare erfarenheter visar att det uppskattats av både äldre och yngre. Staden ska höja ambitionen avsevärt i frågan om upphandling av livsmedel och mat till förskolor, skolor och äldreboenden. Den mat som staden handlar upp ska möta samma krav avseende djurhållning och miljö som ställs på svenska livsmedelsproducenter. Ambitionen vad gäller klimatsmart och säsongbetonad mat bör höjas väsentligt och en plan för att säkerställa antibiotikafri mat bör upprättas.

Försvara valfriheten!

Det är mycket oroande att se hur den nya vänstermajoriteten gör sitt yttersta för att vrida valfriheten ur händerna på stockholmarna. Det gäller inte minst för de äldre, där vänstermajoritetens begränsningar av privata alternativ sker på bekostnad av de äldres rätt att själva välja äldreomsorg. Redan nu ser vi exempel på ideologiska återkommunaliseringar av väl fungerande privata verksamheter. Denna nya inriktning innebär en tillbakagång till en tid då politiker och byrå-

krater hade en närmast oinskränkt makt över människors liv och det är en inriktning som snarast måste avbrytas och hindras.

De äldres val och önskemål måste få påverka inriktning och utbud i Stockholm. Lika villkor ska råda mellan kommunala och fristående alternativ. Full etableringsfrihet ska gälla. Centerpartiet vill se en mångfald bland utförare och verksamheter. De äldre ska ha tillgång till god information om olika utförare och olika former av äldreomsorg för att kunna göra ett aktivt val. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna verkar för att det ska finnas många alternativ att välja mellan.

Stadsdelsnämnderna ska under 2016:

- Verka för en mångfald av utövare och alternativ.
- Tillsammans med äldrenämnden formulera en utevistelsegaranti
- Satsa på matglädje för äldre

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Alla människor ska tillförsäkras integritet, självbestämmande och delaktighet oavsett om de har en funktionsnedsättning eller inte. Människor med funktionsnedsättning ska, så långt det är möjligt, ha samma möjligheter som alla andra att leva ett självständigt liv och att ha ett arbete att gå till. Inriktningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning är att identifiera och ta bort det som hindrar delaktighet i samhället och ett självständigt liv. Omsorg och insatser ska präglas av värdighet och respekt och hänsyn ska tas till de olika behov som yngre och äldre har. Personer med funktionsnedsättning kan själva välja boende och korttidsboende samt utförare av daglig verksamhet, hemtjänst, ledsagning, avlösning och personlig assistans.

Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Stadsdelsnämnderna ansvarar för insatser till barn och ungdomar som riskerar att fara illa eller som genom kriminalitet och missbruk riskerar att skada sin egen hälsa och utveckling. Tidiga insatser är av central betydelse. Nämnderna ansvarar också för insatser till vuxna med behov av stöd och hjälp för att komma ifrån missbruk eller som är i behov av annat stöd, till exempel våldsutsatta människor, hemlösa och anhöriga till missbrukare. En god och kvalitativ öppenvård ska prioriteras i syfte att förebygga och minska institutionsvården. I ansvaret ingår även att tillhandahålla anpassat boende och boendestöd samt arbete och sysselsättning för personer med psykisk funktionsnedsättning. Stadsdelsnämnderna ansvarar även för att i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden arbeta med uppföljningsansvaret för 16–19-åringar.

Mottagandet av ensamkommande flyktingbarn ökar kraftigt och prognoserna visar på ett fortsatt stort mottagande. Därför ökar budgeten för individ- och familjeomsorg för att klara av att välkomna och ta hand om de ensamkommande barn som kommer till Stockholm.

Stadsmiljöverksamhet

Stadsdelsnämnderna ansvarar för skötsel och underhåll samt renhållning av parker, naturområden, parkvägar och naturreservat. Stockholms skönhet är ofta intimt förknippat med närheten till vattnet. Men vid sidan av vattnet är det nog stadens parker och grönområden som många besökare tar med sig hem som bestående intryck av Stockholm.

Stockholms parker och torg är en viktig förutsättning för utvecklingen av Stockholm. De ger oss mötesplatser som är till för alla och har både estetiska, sociala, kulturella och ekologiska värden. Alla dessa värden bidrar aktivt till människors hälsa och välbefinnande.

Centerpartiet vill höja statusen på Stockholms parker. Vi menar att vi ska värna Stockholms parker och låta parkerna vara just parker. Vi motsätter oss att parkmark systematiskt får ge vika när intressekonflikter uppstår – det handlar om allt från förskolpaviljonger till fotbollsplaner. I en stad finns det givetvis många olika funktioner och intressen som måste samsas. Detta måste dock i större utsträckning lösas genom bättre samhällsplanering – exempelvis genom att bygga mer på höjden – och inte genom att se stadens parker som en outnyttjad markresurs. Vi kommer under mandatperioden att vara det parti som tydligast står upp för stadens parker, att de ska besvaras och utvecklas och att Stockholm ska fortsätta vara en stad en där alla har tillgång till grönområden.

För att skapa en trevligare stadsmiljö med fler bänkar och sopkorgar vill Centerpartiet möjliggöra för medborgare att donera medel till detta. Systemet skulle fungera genom att privatpersoner, företag eller föreningar betalar in en förutbestämd summa till stadsdelen som köper in en bänk eller papperskog som får en skylt med donatorns namn. Detta blir ett sätt att engagera närboende i stadens utveckling. Det är också viktigt för att skapa en trevligare och renare stad. Under sommaren har vi kunnat se att stadens sopkorgar inte räcker till. Centerpartiet vill därför dessutom se fler stora sopkorgar i stadens parker.

Förutom fler bänkar, sopkorgar och en mer inkluderande stadsmiljö vill vi höja kvaliteten på stadens parker genom att anställa trädgårdsmästare i så många stadsdelar som möjligt. Dessutom vill vi se fler pocketparker, det vill säga göra om små onyttjade ytor till parker som blir gröna fickor i staden. Dessutom vill vi gärna se fler stadsodlingar i Stockholm, därför vill vi att varje stadsdel inventerar förutsättningarna för stadsodling inom sina områden och informerar medborgarna om vilka platser det går bra att odla på.

Stadens parker är viktiga mötesplatser i Stockholm och erbjuder stockholmarna vardagsrum utomhus. Trygghet och trivsel skapas genom att ta väl hand om våra offentliga rum, inte genom förbud. Därför motsätters sig Centerpartiet bland annat alkoholförbudet i Tantolunden. Vår uppfattning är inte att det leder till mer ordning och trygghet. Istället för denna typ av förbud vill vi levandegöra fler parker för att skapa mer trygghet. Ett sätt att få fler att röra sig i stadens parker är att ha fler kaféer och likande i parken. Därför vill Centerpartiet att det finns avsatt plats i varje park för café- och restaurangverksamhet. Det kan med fördel användas för uppställning av food truck, kaffevagnar, contai-

nerbarer eller andra mobila eller tillfälliga verksamheter. Bra belysning är också en förutsättning för att stadens parker ska kännas trygga och välkomnande, även efter mörkrets inbrott. Därför ska stadsdelsnämnderna tillsammans med trafiknämnden, under 2016, göra en helhetsöversyn av stadens parker för att utrygghetssynpunkt införa bättre och fler belysningslösningar.

Vänstermajoriten avskaffar stadsmiljöpolitiken

Stadens parker och grönområden behöver på många håll en upprustning, men det får inte ske på bekostnad av det löpande underhållet. Vi har genom åren sett att det är just parkskötseln och underhållet av stadsmiljön som är den första budgetposten som offras i de fall stadsdelsnämnderna får problem med budgethållningen. Centerpartiet har också under de senaste åren kontinuerligt prioriterat att höja anslagen till stadsmiljöverksamhet.

Det är därför djupt olyckligt att den nyttillträdda vänstermajoriteten fortsätter att ha låga ambitionerna för stadsmiljön. De minskningarna av budgeten för stadsmiljöinsatser från 2015 års budget kvarstår. Bland annat i sänkta anslag för naturreservat, städning, träd och parker. Den början till en fullskalig nedmontering av stadsmiljön vi såg tecken på 2015 fortsätter 2016. Centerpartiet har högre ambitioner än så för vår gemensamma stadsmiljö och säger därför nej till dessa djupt skadliga nedskärningar.

Idéburen stadsförbättring

Målet med idéburen stadsförbättring är att använda stadsrummet mer genom att staden öppnar upp förbisedda delar av vår gemensamma stadsmiljö och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala. Idéburen stadsförbättring kan innebära att förslag kommer fram från nämnder och styrelser i dialog med stockholmarna. Det betyder att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö. Det kan handla om att ta en oanvänd gräsyta mellan fastigheter för stadsodling, att temporärt tomma lokaler används som gallerier och scener, eller att ogästvänliga betong- och asfaltsytor rustas för att kännas välkomnande och kunna utnyttjas som offentliga platser.

Under år 2014 implementerades i staden riktlinjer för hur nämnder och bolag ska förhålla sig till sådana förslag från stockholmarna. Det avsattes även medel centralt för nämnder och bolag att söka för detta ändamål i syfte att uppmuntra stockholmarna att engagera sig mer i sitt närområde. Det är därför beklagligt att detta förhållningssätt verkar ha försvunnit i och med vänstermajoritetens budget. Centerpartiet tycker att det är bra att människor ges större inflytande över sig själva och sin närmiljö och kommer därför fortsatt att verka för att uppmuntra idéburen stadsförbättring. Alla stadsdelsnämnder ska därför jobba aktivt med stadsodlingsprojekt och projekt inom ramen för idéburen stadsförbättring.

Stadsdelsnämnderna ska under 2016:

- Höja ambitionen för drift och underhåll av stadsmiljön
- Aktivt arbeta enligt stadens riktlinjer för idéburen stadsförbättring

Ekonomiskt bistånd

Stadsdelsnämnderna ansvarar för myndighetsutövning gentemot enskilda medborgare som ansöker om ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen. Dessutom ansvarar stadsdelsnämnderna för insatser för att den enskilde ska bli självförsörjande.

Stadsdelsnämnderna måste ha stort fokus på att minska biståndsberoendet och bistå i arbetet med att gå från bidrag till egen försörjning. Jobbtorg Stockholm samordnar stadens insatser för att stödja fler arbetslösa bidragstagare till egen försörjning. Genom Jobbtorg Stockholm ska alla som idag är beroende av ekonomiskt bistånd på grund av att de är arbetslösa garanteras en snabb individuell bedömning och en aktivitetsplan.

Centerpartiet stödjer förslaget om att SL-kort ska ingå i normen för ekonomiskt bistånd då förmågan att resa i staden är grunden för möjligheten att skaffa sig ett arbete och göra aktiva val inom valfriheten avseende exempelvis barnens förskola eller skola.

Arbetsmarknadsåtgärder

Stadsdelsnämnderna ansvarar för insatser för att den enskilde ska bli självförsörjande samt för offentligt skyddat arbete och viss arbetsträningsverksamhet. Stockholm ska minska arbetslösheten och behovet av försörjningsstöd på grund av arbetslöshet. Stadsdelsnämnderna ska vara aktiva i detta arbete. Arbetet ska fokusera på att hitta vägar in på arbetsmarknaden istället för diverse temporära åtgärdsprogram som inte leder till varaktigt arbete utan bara håller arbetslöshetsstatistiken nere.

Invandring berikar Stockholm. Det är positivt, välkommet och nödvändigt att människor söker sig till Stockholm. Den som kommer till Stockholm från ett annat land ska få en reell möjlighet till etablering. Därför måste mottagandet av nyanlända syfta till arbete och delaktighet.

Minska byråkratin och öka demokratin

Centerpartiet vill ha en närodlat politik där beslut fattas så nära medborgarna som möjligt. Därför tycker vi att stadsdelsnämnderna ska ha mer makt men framför allt ökat ansvarsutkrävande. Idag ligger stor makt över stockholmarnas vardag hos stadsdelsnämnderna. Trots detta är vetskapen om vem som fattar beslut liten, och få politiker i stadsdelsnämnderna är kända för allmänheten. Genom att slå ihop ett antal stadsdelsnämnder kan ansvarsutkrävandet öka och tydligheten i beslutfattandet öka.

Att slå ihop ett antal stadsdelsnämnder minskar också administration och byråkrati. Redan idag delar vissa stadsdelsnämnder på ett antal administrativa funktioner. Det är ett tydligt tecken på att vissa stadsdelar är för små och att samordningsvinster finns att göra.

Kommunstyrelsen ska skyndsamt utreda vilka stadsdelsnämnder som kan slås ihop samt vilka funktioner som kan bli gemensamma. Kommunstyrelsen ska

från och med halvårsskiftet 2016 genomföra en effektivisering och genomslagning av ett antal stadsdelsnämnder. Dagens 14 stadsdelsnämnder bör gå till 8-9 stadsdelsnämnder.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

13. **Stadsdelsnämnderna** ska verka för en mångfald av utövare och alternativ inom stadsdelarnas välfärdstjänster.
14. **Stadsdelsnämnderna** ska medverka i arbetet för sammanslagning och effektivisering av stadsdelsnämnderna
15. Centerpartiets förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Stadsdelsnämnderna** godkänns.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämndens övergripande uppdrag är att stötta människor till arbete och att sammanföra stadens resurser med inriktning mot arbetsmarknad. Att skapa förutsättningar för alla att komma in på arbetsmarknaden är den lokala arbetsmarknadspolitikens viktigaste uppgift. Människor som står långt ifrån ska särskilt prioriteras för att motverka långvarigt utanförskap.

Integration

Att människor från olika delar av världen ska få bosätta sig i Stockholm är en självklarhet för Centerpartiet, oavsett om det handlar om att fly undan konflikter och förtryck eller att söka lycka, familj och arbete. Vår vision om fri rörlighet och öppna gränser ligger fast. Människors rätt att söka vilka jobb de vill eller anställa vilka de vill är viktigare nu än någonsin. Samtidigt måste vi bli mycket bättre på att ta tillvara den kompetens som finns och kommer hit. Människor som kommer till Stockholm är vår största resurs för framtiden. Stockholms stad ska fortsätta att bedriva ett brett integrationsarbete i form av svenskundervisning och verksamhet som syftar till etablering på arbetsmarknaden.

Det är viktigt att integrationsinsatserna hänger ihop och att den enskilde kan se ett sammanhang och ett mål, ett mål som ska vara egen försörjning och delaktighet. Staden ska fortsätta att bedriva ett brett integrationsarbete i form av svenskundervisning och verksamhet som syftar till etablering på arbetsmarknaden.

Yrkesorienterad SFI (SFX) har framgångsrikt testats i staden, men finns bara för högre utbildning. Detta bör utvecklas även för praktiska yrken. Även en variant för entreprenörer ska prövas med fokus på hur man startar och driver företag. Centerpartiet vill att arbetsmarknadsnämnden ska göra en grundläggande inventering av Stockholms nuvarande integrationsarbete i syfte att fånga upp och utveckla framgångsrika koncept. Det är viktigt att alla stadens verksamheter arbetar med värderingsfrågor för att bekämpa diskriminering och rasism.

Nyttiggör utbildning och kompetens hos utrikes födda

Sverige och Stockholm måste bli bättre på att ta tillvara den kompetens som finns och kommer hit. Varje dag kommer människor till Stockholm med utbildning och kompetens, i många fall kompetens som det råder brist på. Aldrig tidigare har så många välutbildade flytt till Sverige som nu. Stockholm måste snabbt kunna ta tillvara dessa människors kunnande, till stadens och de enskilda individernas gagn. Kompetens och motivation har en förmåga att tyna bort om processen drar ut på tiden. Nämnden ska påbörja en verksamhet, förslagsvis inom jobbtorgen, som riktar sig till akademiker med utländsk bakgrund. Syftet ska vara att vända sig till utrikes födda som under en längre tid bott i Sverige och som har en sysselsättning som inte motsvarar deras utbildning eller kompetens. Genom kartläggning av akademiska kompetenser, karriärvägledning och kvalificerade praktikplatser inom det område som deltaga-

ren är utbildad kan vi förbättra matchningen. I samverkan med lärosäten i regionen ska staden vara delaktig i att korta vägen till ”rätt” jobb för akademiker som har studerat på utländska lärosäten.

Även för nyanlända med låg eller ingen utbildning måste steget in på arbetsmarknaden kortas. Centerpartiet vill att ansvaret för etablering flyttas från staten till kommunerna, eftersom det är på lokal nivå matchningen sker med det lokala näringslivet. Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med det lokala näringslivet öka kontakten mellan arbetsgivare och nyanlända och förenkla vägen in i enkla jobb.

Samhällsorientering

För människor som kommer till Sverige finns ett stort värde i att tidigt förmedla hur det svenska samhället fungerar. Hur arbetsmarknaden ser ut, vart man vänder sig i behov av hjälp och vilka regler som gäller. Utbildning i form av samhällsorientering syftar till att nyanlända snabbare ska komma in i det svenska samhället och få kopplingar till arbetslivet genom förståelse för det svenska samhället. Staden ska aktivt arbeta för ett ökat deltagande för alla de målgrupper som har rätt till samhällsorientering. Inte minst den av regeringen under 2013 utökade målgruppen av anhöriginvandrare. Uppgifter från länsstyrelserna tyder på att det är ovanligt att denna grupp deltar. För att öka deltagandet i gruppen bör Stockholm utvärdera de metoder som används för att marknadsföra samhällsorienteringen samt framföra till Migrationsverket att information om samhällsorientering bör ingå i myndighetens kommunikation med målgruppen. Staden ska fortsätta att samordna Stockholms läns kommuner i samhällsorientering genom det gemensamma kansliet Centrum för samhällsorientering i Stockholms län.

Samarbete med det civila samhället

Nyanländas introduktion till det svenska samhället, och språket, förenklas betydligt när civilsamhället tillåts vara med och ta ett större ansvar. I grunden bygger välfärden på att vi som samhällsmedlemmar bryr oss om varandra. Den omtanken får inte avgränsas till att enbart handla om att betala skatt eller diskutera skattefinansierad verksamhet, då blir samhället stelt och svagt. Därför ser Centerpartiet mycket positivt på modellen med så kallat Idéburet offentligt partnerskap (IOP) som är en partnerskapsrelation mellan det offentliga och den idéburna sektorn. Från och med maj 2015 samverkar Stockholms stad och Individuell människohjälp genom modeollen IOP i en fadderverksamhet med namnet Duo Stockholm. Syftet är att skapa möten mellan nyanlända och etablerade svenskar, något som idag till stor del saknas naturligt. Genom frivilliga sociala kontakter kan vi skapa förutsättningar för ökad förståelse och integration genom en ömsesidig process där vi lär av varandra. För att Duo Stockholm ska lyckas krävs utåtriktade informationsinsatser för att samla frivilliga.

Sänkta trösklar in på arbetsmarknaden

Sänkta trösklar in på arbetsmarknaden parat med flexibla ingångslöner är ett nödvändigt recept för en öppen arbetsmarknad. Nämnden ska vara pådrivande för att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden, både i stadens verksamhet och i

samarbete med näringslivet. Arbetet ska fokusera på att hitta vägar in på arbetsmarknaden till varaktig försörjning. Kommunstyrelsen ska i samråd med arbetsmarknadsnämnden, stadsdelsnämnderna och socialnämnden göra en genomlysning av de arbetsmarknadsinsatser som tillhandahålls för att utvärdera vilken effekt de har.

Ungas företagande

Centerpartiet värdesätter entreprenörskap och eget företagande. Inte minst vill vi att ungdomar tidigt ska bli medvetna om att det finns fler sätt till försörjning än bara anställning. Staden ska aktivt jobba med att uppmuntra och vägleda unga till att starta eget. Ett sätt är att underlätta för unga att starta företag under sommarlovet. Genom att erbjuda ungdomar ett litet startkapital samt handledning i företagande skulle staden kunna uppmuntra på ett konkret sätt. Genom coaching om företagandets villkor, marknadsföring och försäljningskanaler kan staden stimulera till ett första steg för unga till företagande och se det som ett alternativ till anställning. Nämnden därför vid sidan om att erbjuda sommarjobb i staden också erbjuda sommarjobb i företagsform för ungdomar.

En arbetsmarknad för alla

Med Jobbtorg Stockholm har Stockholms stad skapat en gemensam ingång till stadens olika resurser för att stödja människor i behov av ekonomiskt bistånd till egen försörjning. Verksamheten har ett tydligt jobbfokus och inga andra uppdrag än att hjälpa enskilda att komma i arbete eller att påbörja studier. Genom jobbtorgen ska alla som idag är beroende av ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet garanteras en snabb individuell bedömning och en aktivitetsplan. Genom att jobba tillsammans med företag, organisationer, samt andra myndigheter har jobbtorgen bra förutsättningar att nå bra resultat. Jobbtorgen ska ha kunskap om arbetsgivare som rekryterar samt ge rådgivning om arbetsutbildning, praktik och kortare yrkeskurser. På jobbtorgen ska det även finnas god tillgång till information och stöd för den som vill starta företag. Stadsdelsnämndernas uppgift är att se till att fler mottagare av ekonomiskt bistånd kan gå vidare till insats på jobbtorgen.

Nämnden ska vara pådrivande i arbetet för att öka antalet anställningar av personer med funktionsnedsättning i stadens verksamheter. I detta arbete ingår att samverka med företag och andra organisationer för att skapa fler praktikplatser, feriearbeten och möjlighet till arbete på den ordinarie arbetsmarknaden för denna målgrupp. Deltagarna i daglig verksamhet ska ges möjlighet till kontakter med den ordinarie arbetsmarknaden. Satsningen på visstidsanställningar för personer med funktionsnedsättning ska fortgå.

Staden ska införa en modell med studentmedarbetare, där studenter vid sidan av studierna får möjlighet att arbeta i staden med uppgifter som är relaterade till studierna. Genom en sådan modell, som finns i flera andra länder, får studenter möjlighet till relevant arbetslivserfarenhet, och staden får möjlighet att visa upp sig som arbetsgivare för framtidens medarbetare.

Arbetsmarknadsnämnden ska under 2016:

- Genomföra en grundläggande inventering av stadens integrationsarbete i syfte att fånga upp och utveckla framgångsrika koncept
- Inför en variant av SFX för praktiska yrken och entreprenörer
- Samverka med lärosäten i regionen för att korta vägen till jobb för akademiker med utländsk bakgrund
- Arbeta för ett ökat deltagande för alla målgrupper som har rätt till samhällsorientering
- Samarbeta med civilsamhället och marknadsföra och utveckla fadder- verksamheten Duo Stockholm
- Påbörja verksamhet, förslagsvis inom jobbtorgen, som riktar sig till akademiker med utländsk bakgrund
- Påbörja verksamhet, förslagsvis inom jobbtorgen, som riktar sig till att förmedla enkla jobb till nyanlända
- Genomföra en genomlysning av stadens arbetsmarknadsinsatser
- Utredda möjligheten att införa sommarjobb i företagsform för ungdomar.
- Arbeta för inkluderande arbetsmarknad via Jobbtorg Stockholm
- Vara pådrivande för att anställningar av personer med funktionsnedsättning i stadens verksamheter
- Införa en modell med studentmedarbetare i stadens verksamheter

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

16. **Arbetsmarknadsnämnden** ska starta och projektleda en fadder- verksamhet för nyanlända
17. **Arbetsmarknadsnämnden** ska påbörja verksamhet som riktar sig till akademiker med utländsk bakgrund
18. **Arbetsmarknadsnämnden** ska påbörja verksamhet som riktar sig till att förmedla enkla jobb till nyanlända
19. Centerpartiets förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Arbetsmarknadsnämnden** godkänns.

Avfallsnämnden

Avfallsnämnden bildades i samband med att kommunfullmäktige bolagiserade stadens avfallsverksamhet 2014. Nämnden har verksamhetsansvaret för avfallshanteringen enligt miljöbalken och andra författningar. I detta ligger att upprätta förslag till renhållningsordning och avfallsplan samt att upprätta förslag till taxor för hämtning, transport och behandling av hushållsavfall.

Omfattningen av nämndens uppgifter är reglerad i lag och författning. Stockholms stadshus AB:s dotterbolag Stockholm Vatten Avfall AB svarar för utförandet av den faktiska avfallsverksamheten. Nämndens ledamöter utgör genom personalunion även styrelse för Stockholm Vatten Avfall AB. Budget för nämndens verksamhet uppträttas därför inom Stockholm Vatten Avfall AB.

Avfallsnämnden ska under 2016:

- Ta fram förslag till ny Avfallsplan för Stockholm 2017-2020

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

20. Centerpartiets förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Avfallsnämnden** godkänns

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden ansvarar för markförvaltning och markexploatering inom stadens gräns och för den mark staden äger utanför stadens gräns som ska avyttras eller exploateras. Nämnden ansvarar även för frågor om förvärv, överlåtelse eller upplåtelse av fastigheter, tomträtter och andra nyttjanderätter. Exploateringsnämnden ska genomföra gällande detaljplaner för gator, vägar, torg, parker och andra allmänna platser på stadens mark och på annan mark som nämnden förvaltar. Nämnden ska även sam-verka i arbetet med att utveckla planeringen för stadens framtida bostadsförsörjning tillsammans med berörda nämnder och kommunstyrelsen. Nämnden ansvarar vidare för myndighetsutövning för hamnfrågor.

160 000 nya bostäder

Exploateringsnämnden har en vital roll när vi planerar den kraftigt växande staden på ett sätt som möjliggör expansion samtidigt som vi lägger grunden för en hållbar stad. I syfte att nå denna målsättning har det tillsatts en projektledare under kommunstyrelsen – en bostadsgeneral, vars syfte är att förvaltningsövergripande samordna arbetet och identifiera och undanröja flaskhalsar och problem som riskerar att försena eller fördyra bostadsprojekt. Bostadsgeneralen ska också utgöra kontaktyta gentemot byggherrar i deras kommunikation med staden kring dylika problem. Tillsammans med bostadsgeneralen och stadsbyggnadsnämnden ska exploateringsnämnden planera för en långsiktig bostadsförsörjning med 160 000 nya bostäder fram till 2030, varav 50 % av nyproduktionen ska vara hyresrätter. Ett tätt och lösningsfokuserat samarbete med bostadsgeneralen är en grundförutsättning för att kunna nå det höga bostadsmålet. Genom att bland annat bygga högre så använder vi stadens mark mer effektivt och sparar parker och grönområden. Då blir det även möjligt att använda kollektivtrafik på ett långt mer effektivt sätt än idag. Det är viktigt att exploateringsnämnden strävar efter och verkar för att Stockholm ska fortsätta att utvecklas som en hållbar stad med integrerade lösningar för vatten, avlopp, energi och transporter.

Hög och tät stad

För att förena ett värnande av grönområden i staden samtidigt som takten ökar i byggandet, är det viktigt att hitta nya sätt att förtäta på lämpliga platser. För att minska buller, förbättra luftkvaliteten och få fler bostäder i strategiska lägen ska ett systematiskt arbete med att överdäcka järnvägsspår och större trafikleder startas. Exploateringsnämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden konkretisera visionerna för överdäckning av spårområdet norr om Centralstationen och börja planera för anläggandet av Klarastaden, samt presentera konkreta planer för en överdäckning av Nynäsvägen söder om Gullmarsplan. Utöver dessa platser ska nämnden ta fram en stadsövergripande överdäckningsstrategi som pekar ut andra lämpliga områden.

Vidare ska nämnden se över möjligheterna att bygga flytande bostadsområden. Stockholms unika läge vid Mälaren och Saltsjön ger oss stora möjligheter att bygga flytande boenden. Inställningen att stadens vattenspeglar endast har visu-

ella värden tillhör det förflutna och vi ska framgent uppmuntra ett användande av vattenspeglarna, även för boende.

En förutsättning för att möjliggöra den täta och gröna staden – med ett minskat bilberoende, är att den växer inifrån och ut. Exploateringsnämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden prioritera att förtäta staden inifrån dess centrala delar, och komplettera existerande ytterstadsområden med nya bostäder.

Alla nya markanvisningar för kontorsbebyggelse ska ske i kollektivtrafikhöga lägen för att reducera bilberoendet och underlätta för resande med kollektivtrafik och cykel. Exploateringsnämnden ska även ta fram en strategi för hur utländska byggbolag kan aktiveras på Stockholms bostadsmarknad i syfte att öka konkurrensen och höja den stadsmässiga kvaliteten på projekten.

Bostäder och folkliv på stadens kajer

Tillsammans med stadsbyggnadsnämnden får exploateringsnämnden i uppdrag att initiera processen av att knyta samman den östligaste delen av Folkungagatan och det kommande bostadsprojektet ”Kvarteret Persikan” på östra Södermalm, med en helt ny stadsdel med 2500 bostäder och 100 000 kvm kontor vid Londonviadukten och yttre Masthamnen. Ett område som idag kännetecknas av asfaltsytor och parkeringsplatser, och som är outnyttjat under kryssningsfartygens lågsäsong. Det vattennära läget lämpar sig väl för attraktiva bostäder och publika verksamheter och en sammankoppling med Folkungagatan och kvarteret Persikan skulle vara ett lyft för hela Södermalm. I och med tunnelbanans förlängning till Nacka kommer östra Södermalm få en helt ny station i Sofia, vilket möjliggör goda kollektivtrafikförbindelser i den nya stadsdelen.

Centerpartiet anser att denna nya vattennära stadsdel måste präglas av hög arkitektonisk kvalitet och att den nya stadsdelen med fördel kan existera i symbios med hamn- och färjetrafiken på platsen. Exploateringsnämnden får tillsammans med stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att under 2016 inleda en arkitekttävling för den aktuella platsen.

Exploateringsnämnden ska även undersöka förutsättningarna för att exploatera Söder Mälarstrand där bostäder och lokaler helt eller delvis byggs på Riddarfjärden. Projektet ska även säkerställa att en publik strandpromenad med aktiviteter och stadsliv skapas. I samband med detta ska exploateringsnämnden utreda hur strandskyddet påverkar bostadspotentialen i vattennära lägen och föreslå lämpliga förändringar av lagstiftning.

Nya Slussen

Arbetet med Nya Slussen är efter många års debatter nu beslutat och ska genomföras. Inom nämndens investeringsbudget ska, inom projektet Slussens beslutade budget, inrymmas en provisorisk kapacitetsstark lösning för cyklister, gångtrafikanter och kollektivtrafik och bilister mellan Stadsgården och Skeppsbron. Exploateringsnämnden ska även, tillsammans med kulturnämnden och trafiknämnden, tillgodose att tomma ytor vid Slussen tillgängliggörs för tillfäl-

liga kulturella evenemang och konstnärliga inslag under ombyggnationen utifrån kommunstyrelsen riktlinjer för idéburen stadsutveckling. Slussen kan därigenom vara en intressant, föränderlig och unik resurs för stockholmarna under projektets genomförande.

Slussen kommer att rivras och byggas om i etapper under närmare tio års tid. Därför får nämnden i uppdrag att i dialog med studentorganisationer och byggherrar undersöka huruvida tillfälliga studentbostäder lämpar sig vid Slussen under byggprocessen.

Samfinansiering och kollektivtrafik

För att säkerställa att nödvändiga infrastrukturinvesteringar håller jämna steg med den höga befolkningstillväxten, samtidigt som staden värnar sina begränsade finansiella resurser, ska exploateringsnämnden, tillsammans med stadsledningskontoret och trafiknämnden, ta fram en samfinansieringsstrategi. En samfinansieringsstrategi ska utforma riktlinjer för hur staden, genom systematiska förhandlingar med privata fastighetsägare, kan internalisera en del av den markvärdesökning som sker inom det privata fastighetsbeståndet till följd av offentliga infrastrukturinvesteringar. Då Stockholms läns landsting ansvarar för Stockholms – och regionens, kollektivtrafikutbyggnad ska ett nära samarbete och en tät dialog föras även med dem.

Kollektivtrafik ska finnas på plats vid dag ett när stockholmarna flyttar in i nybyggnadsområden, något som tyvärr inte har uppfyllts på många platser. Exploateringsnämnden ska därför utforma en modell för exploateringsavtal i samarbete med landstingets trafikförvaltning och berörda exploitörer. I dessa avtal ska kostnaden för kollektivtrafik i nybyggnadsområden delas av aktörerna fram till dess att kollektivtrafikunderlaget är tillräckligt för att trafikförvaltningen kan axla hela ansvaret.

På många platser i staden skulle närheten till kollektivtrafik förbättras om ytterligare en eller fler uppgångar byggdes till tunnelbane- eller pendeltågsstationer. Nya uppgångar leder också till förutsättningar för nya bostäder. Exploateringsnämnden ska därför, i samverkan med andra nämnder, kartlägga var det finns förutsättningar och behov för nya uppgångar. Tyvärr innebär en nyöppnad uppgång nya kostnader för SL. Det är investeringskostnader i nya spärrar och ökade driftkostnader i form av spärrvakter. Centerpartiet vill därför att nya uppgångar blir spärrfria för att undvika den kostanden. Istället ska fler biljettkontroller ske vid stationerna.

Vidare får exploateringsnämnden i uppdrag att tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden utreda på vilka platser staden med enkla medel kan knyta samman pendeltågsstationer och tunnelbaneuppgångar på ett tydligare och för resenärerna mer begripligt sätt.

Exploateringsnämnden ska tillsammans med trafiknämnden peka ut 10 platser som är lämpliga för elladdning av bussflottan. Med ett tillräckligt antal noder kan vi åstadkomma en fullskalig elektrifiering av bussflottan och en tystare och mer attraktiv stadsmiljö.

Boulevardisering

Exploateringsnämnden ska, tillsammans med trafiknämnden, stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden omvandla ett antal stora motorleder i ytterstaden till stadsboulevarder, kringgårdade av tät kvartersbebyggelse. Det ligger stora markresurser invid dessa motorleder och boulevardisering kan ge upphov till tusentals attraktiva bostäder samtidigt som det markant ökar de urbana kvaliteterna i stora delar av ytterstaden. Exempel på lämpliga vägar vars potential ska utredas är Skärholmsvägen, Örbyleden, Magelungsvägen, Huddingevägen, Bergslagsvägen och Södertäljevägen. Dessa områden ska sedan kollektivtrafikförsörjas med snabbussar, så kallad BRT (bus rapid transit).

Planera för ökat cyklande

För att skapa en mer heltäckande redovisning över stadens investeringar i cykelvägar ska exploateringsnämnden följa upp och redovisa anläggandet av cykelvägar i exploateringsområden. Vid nybyggnation ska det tidigt planeras för ett ökat cyklande och behovet av cykelparkeringar ska beaktas. Exploateringsnämnden ska i samverkan med Stockholms Stads Parkerings AB, trafiknämnden i Stockholms läns landsting och berörda grannkommuner verka för fler infarts- och utfartsparkeringar. Exploateringsnämnden ska tillsammans med trafiknämnden aktivt kommunicera hur cykelnätet i staden förbättras till boende i närområdet så att detta uppmärksammas av stockholmarna.

Miljöstaden Stockholm

Miljöprofilområden som Hammarby sjöstad och Norra Djurgårdsstaden är viktiga skyltfönster där ny miljöteknik kan visa vägen för hållbara lösningar och stadsmiljöer i världsklass. För att behålla och utveckla Stockholms kompetens har exploateringsnämnden, i samarbete med övriga berörda nämnder, fått i uppdrag att ta fram ett antal småskaliga miljöspetsområden bestående av ett antal hus eller kvarter där det är möjligt att prova ny miljöteknik och stadsbyggnadsplanering. Detta för att, i samarbete med forskare och näringsliv, erbjuda försöksområden som kan driva på utvecklingen och se till att Stockholm behåller sitt försprång som världsledande miljöhuvudstad. Detta arbete ska fortgå, och 15 nya miljöspetsområden med olika profiler, utplacerade över hela staden, ska under 2016 inrättas.

Stockholm har redan intagit en tätposition i omställningen till den hållbara staden genom miljöprofilprojekten Hammarby Sjöstad, Norra Djurgårdsstaden och Hållbara Järva. Det är därför naturligt att gå vidare och som första stad i världen miljöklassa cityområdet. Kommunstyrelsen ska leda arbetet som ska ske som ett tillägg till Vision för City. Exploateringsnämnden ska även utveckla det sammanhängande området Slakthusområdet och Söderstaden till ett nytt bilreducerat miljöprofilområde.

Exploateringsnämnden ska vidare verka för att byggherrar planerar in solceller i exploateringsprojekt på ett tidigt stadium.

Exploateringsnämndens showroom för sammanhållen miljökommunikation ska bibehållas. Utställningen över Stockholms arbete med hållbar stadsbyggnad gör att stadens invånare och besökare kan ta del av stadens tidigare, pågående och kommande miljöinsatser på en öppen och centralt belägen plats. Det är viktigt för att sprida kunskap och skapa en ökad förståelse för de klimatutmaningar vi står inför. Norra Djurgårdsstaden Innovation ska även intensifiera samarbetet mellan företag, akademi och staden samt aktivt arbeta för att skapa kontakter med nya samarbetspartners.

Markprissättning och energikrav

Exploateringsnämnden ska ta fram en modell för avdrag för nyttigheter från prismodellen om ljus bruttoarea (ljus-BTA). Exempel på nyttigheter är cykelrum av hög kvalitet, attraktiva avfallsutrymmen, gröna tak och umgängesytor på taken. Byggherrar ska även kunna erhålla en bonus för höga exploateringskostnader i kollektivtrafiknära och centralt belägna områden. Exploateringsnämnden ska implementera stadens grönytefaktor i samtliga exploateringsprojekt, i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden, i syfte att stärka stadens grönstruktur. Exploateringsnämnden ska även utreda hur stadens markprissättning kan bidra till en ökad hållbarhet och en tätare och livligare stadsmiljö.

I nyproducerade byggnader, på av staden markanvisad fastighet, ska energianvändningen vara högst 55 kWh/m² men minskad miljöpåverkan kräver också att åtgärder vidtas i det befintliga fastighetsbeståndet. Detta kan med fördel utvecklas i samråd med Energicentrum.

Från markansvisning till byggnation

Hela Stockholm ska vara attraktivt. En mångfald av boende och boendeformer ska etableras i staden. Exploateringsnämndens markanvisningar ska vägledas av målsättningen om en god funktionsblandning, gärna med kommersiella lokaler i bottenplan och en mångfald av upplåtelseformer i hela staden, hyresrätter, bostadsrätter, ägarlägenheter, studentbostäder och småhus. Samtidigt som vi gör det lättare att bygga behöver vi ställa hårdare krav på att de aktörer som fått en markanvisning också sätter igång och bygger. Med den akuta bostadsbrist som råder i Stockholm idag är det ohållbart att tilldelade markanvisningar inte utnyttjas. Därför ska exploateringsnämnden tydligt deklarerat att staden drar tillbaka markanvisningar som inte utnyttjas inom två år.

För att minska den byråkratiska stelbentheten och den ofta alldeles för tröga byggprocessen vill Centerpartiet låta bygg- och fastighetsbolag inkomma med förslag till detaljplaner som sedan prövas av staden.

I syfte att främja en attraktiv och varierad stadsbild ska exploateringsnämnden, tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, markanvisa och planlägga ett större, sammanhängande område för att skapa en unik stadsdel med nydanande arkitektur i världsklass. En lämplig plats för detta är exempelvis Lövholmen. Exploateringsnämnden ska, tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden, planlägga ett större område vid Söderstaden, där gatunätet och den grundläggande infrastrukturen dras upp och ett antal riktlinjer tas fram – såsom

miljöprestanda, täthet och bottenlokaler, men där privata – gärna småskaliga, byggföretag fyller ut planen allt eftersom.

Nämnden ska skapa goda förutsättningar för utveckling av högre utbildning och forskning samt för att öka antalet arbetsplatser i nya utvecklingsområden i ytterstaden. För att säkerställa en långsiktigt hållbar tillgång på bostäder för studenter ska exploateringsnämnden ta fram en särskild studentbostadsplan. Exploateringsnämnden ska även i nära samarbete med berörda nämnder och bolag utreda lämpliga platser för tillfälliga studentbostäder.

Exploateringsnämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden tillse att staden i avtal och detaljplaner för nya bostadsområden sätter av ytor för så kallade bokaler, där det är tillåtet att både bo och vara verksam företagare. Det kan till exempel handla om en mindre butik i anslutning till en lägenhet. I planerandet av nya områden i staden är det en självklarhet att nämnden ska upplåta mark i erforderlig grad för förskolor och skolor.

Exploateringsnämnden ska skyndsamt återkomma till kommunstyrelsen med konkreta förslag på var tillfälliga asylbostäder snabbt kan sättas upp och nyttjas. Därtill också arbeta aktivt för att skapa förutsättningar för grundläggande närservice, tillräckliga kommunikationer och säkra social trygghet.

Exploateringsnämnden ska, tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden, fortsätta implementeringen av så kallade gröna parkeringstal. Gröna parkeringstal innebär att staden ger en byggherre reducerad parkeringsnorm om byggherren väljer att tillhandahålla positiva mobilitetstjänster. Exempel på positiva mobilitetstjänster är cykelparkeringar av väldigt hög kvalitet, bilpoolsparkering och medlemskap i en bilpool, elbilsparkering, lastcykelparkering och intelligenta lastrum för hemleveranser.

Exploateringsnämnden ska, tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden, premiera bilpoolsinfrastruktur vid nya exploateringar. En ökad bilpoolsanvändning bland stadens medborgare garanterar en förbättrad framkomlighet och en minskad miljöpåverkan. Bilpoolsinfrastruktur, som ett komplement till kollektivtrafik, cykling och gång, ska därför vara lättillgänglig i hela staden.

Exploateringsnämnden ska medverka till etableringen av fler in- och utfartsparkeringar.

Exploateringsnämnden ska under 2016:

- Verka för att arbetet med att nå bostads målet om 160 000 bostäder till 2030 fortskrider
- Konkretisera visionen och verka för en överdäckning av spårområdet i Västra City och planer för anläggandet av Klarastaden
- Ta fram en överdäckningsstrategi
- Prioritera att förtäta staden inifrån dess centrala delar, och komplettera existerande ytterstadsområden med nya bostäder
- Ta fram en strategi för att aktivera utländska byggbolag i Stockholm

- Utredda möjligheten att bygga flytande bostadsområden
- Undersöka förutsättningarna för ett nytt bostadsområde längs Söder Mälarstrand som byggs helt eller delvis i Riddarfjärden
- Utredda hur strandskyddet påverkar bostadspotentialen i vattennära lägen
- Införa så kallade ”bokaler” i nya exploateringsavtal
- Tillgängliggöra tomma ytor under ombyggnationen av Slussen för konstnärliga och kulturella inslag
- Utredda förutsättningarna för studentbostäder vid Slussen under byggtiden
- Ta fram en samfinansieringsstrategi
- Kartlägga var staden kan anlägga nya tunneluppgångar i anslutning till befintliga stationer
- Tillsammans med trafiknämnden peka ut 10 platser som är lämpliga för elladdning av bussflottan
- Tillsammans med trafiknämnden aktivt kommunicera hur cykelnätet i staden förbättras till boende i närområdet
- Tillsammans med trafiknämnden, stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskydds-nämnden omvandla ett antal stora motorleder i ytterstaden till stadsboulevarder
- Upprätthålla stadens ambitiösa krav på energiförbrukning i de exploateringsavtal som träffas med byggherrar vid marköverlåtelse
- Inrätta 15 stycken småskaliga miljöspetsområden i staden
- Utveckla Slakthusområdet och Söderstaden till ett nytt bilreducerat miljöprofilområde
- Återinföra stadens showroom för sammanhållen miljökommunikation på Kulturhuset
- Markanvisa och planlägga ett större, sammanhängande område för att skapa en unik stadsdel med nydanande arkitektur i världsklass. En lämplig plats för detta är exempelvis Lövholmen
- Skyndsamt återkomma till kommunstyrelsen med konkreta förslag på var tillfälliga asylbostäder snabbt kan sättas upp och nyttjas
- Slutföra arbetet med naturreservaten Älvsjöskogen, Årstaskogen med Årsta holmar och Kyrkhamn

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

21. **Exploateringsnämnden** ska konkretisera visionen och verka för en överdäckning av spårområdet i Västra City och planer för anläggandet av Klarastaden.
22. **Exploateringsnämnden** ska ta fram en överdäckningsstrategi
23. **Exploateringsnämnden** ska undersöka förutsättningarna för ett nytt bostadsområde längs Söder Mälarstrand som byggs helt eller delvis i Riddarfjärden
24. **Exploateringsnämnden** ska utreda förutsättningarna för studentbostäder vid Slussen under byggtiden
25. **Exploateringsnämnden** ska tillgängliggöra tomma ytor under ombyggnationen av Slussen för tillfälliga kulturella och konstnärliga evenemang

26. **Exploateringsnämnden** ska tillsammans med trafiknämnden, stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden omvandla ett antal stora motorleder i ytterstaden till stadsboulevarder
27. **Exploateringsnämnden** ska utveckla Slakthusområdet och Söderstaden till ett nytt bilreducerat miljöprofilsområde
28. **Exploateringsnämnden** ska inrätta 15 stycken småskaliga miljöspetsområden i staden
29. Centerpartiets förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Exploateringsnämnden** godkänns.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden ansvarar som stadens fastighetsförvaltande resurs för lokaler som inte naturligt passar in i stadens fastighetsförvaltande bolag samt naturvårdsområden och reservat utanför stadens gräns. Staden ska äga och utveckla byggnader som långsiktigt behövs för stadens olika verksamheter och andra byggnader bör säljas. Nämnden ska tillhandahålla och utveckla lokaler för stadens verksamheter och externa hyresgäster. Nämnden ska aktivt delta i stadsutvecklingen inom sitt ansvars- och sakområde. Uppdraget omfattar förvaltningsbyggnader, kommersiella fastigheter, kulturfastigheter, mobila paviljonger, vissa naturvårdsområden och reservat utanför stadens gräns, slakthusområdet, torg och saluhallar samt idrottsanläggningar. Fastighetsnämnden har det samlade huvudansvaret att utveckla stadens tre saluhallstorg: Östermalmstorg, Hötorget och Medborgarplatsen. Nämnden ska också stödja handeln med och tillförseln av mat- och färskvaror till Stockholm. Ärenden om tvångsförvaltning hanteras av fastighetsnämnden och administreras av AB Svenska Bostäder. Staden ska ha en aktiv fastighetsförvaltning och en öppen inställning till fastighetsförsäljning. En mer aktiv förvaltning av den samlade fastighetsportföljen innebär både försäljning och förvärv av fastigheter. Syftet är att uppnå en mer effektiv förvaltning.

Stockholms stad har behov av ändamålsenliga förvaltningsbyggnader för sin verksamhet. Nämnden ska vara en aktiv fastighetsförvaltare och verka för att god kvalitet upprätthålls i de lokaler, byggnader och anläggningar som staden behöver. Fastighetsnämnden ska tillhandahålla och utveckla ändamålsenliga lokaler för stadens verksamheter och externa hyresgäster. De fastigheter som staden bygger för stadens verksamheter ska byggas flexibelt så att de anpassas till olika typer av verksamhet, efter behov. Fastighetsnämnden ska delta i stadsutvecklingen i de delar fastighetsnämnden har rådighet.

Fastigheterna ska vara energieffektiva och leverera en sund inomhusmiljö samt vara fria från miljö- och hälsostörande ämnen. Nämnden har ett viktigt uppdrag i att kontinuerligt minska energianvändningen i stadens egna byggnader och anläggningar i enlighet med stadens miljöprogram. Detta arbete ska ske i samverkan med Energicentrum.

Fastighetsnämnden har det samlade huvudansvaret för utvecklingen av stadens torgliv på de tre saluhallstorgen; Östermalmstorg, Hötorget och Medborgarplatsen. Där ska fastighetsnämnden, i samverkan med berörda nämnder och aktörer, skapa attraktivare mötesplatser och förnya formerna för upplåtelse.

Fastighetsnämnden ska också skyndsamt inventera det egna beståndet och återkomma till Kommunstyrelsen med förslag på var asylbostäder kan inrymmas.

Matstaden Stockholm

Fastighetsnämnden äger fastigheter kring Brunkebergstorg och spelar därför en viktig roll i arbetet med att utveckla torget till en levande plats i city. Brunkebergstorg ska tillgängliggöras för stockholmarna genom att möjliggöra för ute-

serveringar och kulturaktiviteter att fylla delar av torget. 2014 års projekt på Brunkebergstorg, Matparken Elefanten, visade på potentialen för så kallad ”temporary placemaking”. Brunkebergs torg ska även 2016 bli en levande plats i city med uteserveringar, kulturaktiviteter och ett food truck-kluster. Genom att fylla torget med liv så bidrar det som varit en av Stockholms mest outnyttjade ytor till en blomstrande del av det nya stadsutvecklingsområdet City.

Med huvudansvar för stadens saluhallstorg; Östermalmshallen, Hötorget och Söderhallarna har fastighetsnämnden en viktig och central roll i utvecklingen av Stockholms mat- och torgliv. Mellan 2016-2018 ska Östermalmshallen rustas upp och utvecklas till en miljövänlig och modern handelsplats. Under renoveringstiden kommer ordinarie verksamhet bedrivas i en tillfällig saluhall på Östermalmstorg.

Centerpartiet ställer sig positivt till försäljningen av stadens del av Söderhallarna. Vi tror att en ny ägare kan innebära en vitamininjektion till verksamheten i huset. Medborgarplatsen är en mycket viktig del av staden och Södermalm. Just nu är platsen otrygg under stora delar av dygnet och den lever inte upp till sin potential. Staden bör tillsammans med den nya ägaren starta ett projekt för att göra Medborgarplatsen och dess stråk från Björns trädgård till Fatbursparken och Södra station, mer attraktivt och tryggt. Ett sådant projekt kan innefatta en översyn av torghandel och annan kommersiell verksamhet, belysning, grönska, gång- och cykelstråk samt möjligheterna till om- och tillbyggnad av befintliga byggnader. Genom så kallad placemaking, där boende och företag i området inkluderas i stadens process, kan området bli mycket mer hållbart, attraktivt och tryggt än idag. Såväl idéer som finansiering från privata aktörer ska kunna tas emot i en sådan process.

Hötorgets saluhall är en matdestination värd att bevara – och utveckla. Centerpartiet vill att saluhallen fortsätter att vara en viktig mötesplats för mat och dryck, med ett fortsatt stort utbud av aktörer och lunchalternativ. Det är viktigt att platsen tillgängliggörs för nya aktörer och att man arbetar aktivt för att öka förutsättningarna för närproducerade varor. Vidare ser Centerpartiet stora möjligheter för saluhallen att utvecklas kvällstid, med ett fortsatt stort utbud av mat men också av lokala småskaliga dryckesproducenter.

Vidare får fastighetsnämnden i uppdrag att undersöka förutsättningarna för att få till stånd en permanent fiskmarknad – med lokalt fångad fisk från Stockholms skärgård, Hjälmarén och Mälaren, i anslutning till Nya Slussen.

Gröna tak och levande stadsmiljö

Nämnden ska bedriva ett aktivt arbete med ekosystemtjänster på stadens fastigheter. Gröna tak och urbana odlingar är en resurs som både kan bidra till en bättre miljö i staden och medge ytterligare energibesparingar. Fastighetsnämnden ska därför intensifiera sitt påbörjade arbete med att anlägga gröna tak och väggar, biodlingar och annan urban odling, där så är möjligt, på befintliga fastigheter samt vid större ny- och ombyggnationer. Detta arbete ska ske i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och dra nytta av stadens framtagna grönytefaktor.

Stockholms stad planerar just nu för en ambitiös upprustning och utveckling av Medborgarhuset på Södermalm. Centerpartiet vill att fastighetsnämnden även ges i uppdrag att ta tillvara de stora taktytor som finns på fastigheten. Med en levande, publik och grön stadsmiljö kan liv ges till det outnyttjade taket på Medborgarhuset.

För att utveckla stadsmiljön i Norra Djurgårdsstaden och göra området öppet och attraktivt för alla stockholmare ska gasklockorna i tegel fyllas med kulturverksamheter, matmarknad för lokalproducerad mat, ungdomsverksamhet, konserter och natt- och klubbiv.

Förnybar energiproduktion på stadens fastigheter

Teknikutvecklingen har gjort småskalig och förnybar energiproduktion lönsam. Genom denna utveckling håller gränssnittet mellan producent och konsument på att suddas ut.

Kommunstyrelsen utredde därför under 2013 hur staden kan arbeta med förnybar energiproduktion i sina egna fastigheter, vilket ledde fram till en rapport och ett principdokument med riktlinjer som antogs av kommunfullmäktige under våren 2014. I beslutet uppdrogs även berörda nämnder och Stockholms Stadshus AB att inventera sina fastigheter för att ta fram en investeringsplan för detta. Mot bakgrund av detta avsätts för nämndernas fastigheter investeringsmedel för investeringar i förnybar energiproduktion som fastighetsnämnden administrerar. Arbetet med att uppföra sådana anläggningar för förnybar energiproduktion ska påbörjas under 2016.

Miljöklassning och miljöcertifiering av stadens fastigheter

För att säkerställa att stadens byggnader är miljömässigt hållbara ska fastighetsnämnden intensifiera sitt arbete med att miljöklassa och miljöcertifiera sitt bestånd. Detta ska ske i samråd med miljö- och hälsoskyddsmyndigheten.

Fastighetsnämnden ska under 2016:

- Skapa en permanent lösning för Brunkebergstorg med plats för matmarknad, kulturscener etc
- Inventera det egna beståndet för att skapa nya asylbostäder
- Undersöka förutsättningarna för att få till stånd en permanent fiskmarknad i anslutning till Nya Slussen
- Arbeta för att stadens saluhallars verksamhet utökas till att även omfattas av öppettider kvällstid
- Rusta upp och modernisera Medborgarhuset på Södermalm. I det arbetet ingår att även ta tillvara de outnyttjade takresurserna
- Miljöklassa och miljöcertifiera det egna beståndet
- Arbeta med ekosystemtjänster på stadens fastigheter
- Investera i förnybar energiproduktion på stadens fastigheter
- Delta i den stadsövergripande upphandlingen av tjänstecykclar

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

30. **Fastighetsnämnden** ska skapa en permanent lösning för Brunkebergstorg med plats för matpark, kulturscener etc
31. **Fastighetsnämnden** ska undersöka förutsättningarna för att få till stånd en permanent fiskmarknad i anslutning till Nya Slussen
32. **Fastighetsnämnden** ska arbeta med ekosystemtjänster på stadens fastigheter.
33. **Fastighetsnämnden** ska investera i förnybar energiproduktion på stadens fastigheter
34. Centerpartiets förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Fastighetsnämnden** godkänns.

Kultur- och idrottsnämnden

Centerpartiet föreslår en sammanslagning av kulturnämnden och idrottsnämnden. Det innebär att förvaltningarna slås ihop och resurser sparas.

Kultur- och idrottsnämnden ansvarar för huvuddelen av stadens kultur- och idrottsverksamhet. Detta omfattar ansvar för stadens bidragsgivning och stöd till kulturell verksamhet, idrottsföreningar och andra sammanslutningar. Nämnden ska vara den primära samtalspartnern för alla kultur- och idrottsföreningar och ansvarar för bland annat stadsmuseet, stadsbiblioteken, Stockholm konst (konstkansliet), konstnärlig utsmyckning av allmänna platser, kulturskolverksamhet och medborgarskapsceremonin.

Nämnden utgör även stadens kompetens i arkeologiska och bygghistoriska frågor. Nämnden har hand om upplåtelse av skolidrottshallar och gymnastiksalor under den tid lokalerna inte används för skoländamål. Nämnden har därtill hand om ärenden som rör taxor och subventioner för upplåtelse av anläggningar för idrottsverksamhet. Därutöver ansvarar nämnden för fiskevård inom stadens vatten samt för båtplatser och friluftsverksamhet. Nämnden är stadens arkivmyndighet och ansvarar för Stockholms stadsarkiv. Stadsarkivet är systemägare för stadens gemensamma e-arkiv.

Stockholms rika föreningsliv utgör grunden för en stor del av stadens idrottsverksamhet. Där erbjuds medlemmar en gemenskap och meningsfull fritid, vilket är av särskilt stor betydelse för barn och ungdomar. Det är viktigt att staden och den ideella sektorn samverkar. Kultur- och idrottsnämnden idrott ska tillhandahålla goda förutsättningar för föreningsverksamheten. Barn och ungas idrottande och motionerande är prioriterat.

Nämndens resurser ska fördelas så att förutsättningarna för att utöva idrott är jämlika mellan flickors och pojkars, kvinnors och mäns idrottsutövande. Idrottsföreningar som får stöd av staden ska aktivt arbeta för att motverka all form av diskriminering, mobbning, och kränkande behandling och kriminell verksamhet. Nämnden ska arbeta aktivt för att utveckla utbudet av idrotts- och fritidsverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Tillgången till tränings- och tävlingstider vid stadens anläggningar ska ständigt optimeras och antalet timmar som utnyttjas i stadens anläggningar ska öka. Samarbetet med utbildningsnämnden om samutnyttjande av gymnastiksalor ska formaliseras så att tillgängliga lokaler utnyttjas fullt.

Upprusta befintliga idrottsanläggningar och bygg nya

Nämnden ska fokusera på att inventera behovet av reinvesteringar och rusta upp befintliga anläggningar framför tillskapandet av nya anläggningar. För att långsiktigt hålla kostnaderna nere ska kultur- och idrottsnämnden fortsätta samarbetet kring vid byggnationer av enklare hallar. Nämnden ska ägna särskild uppmärksamhet åt hur samarbetet med näringslivet och idrottsföreningarna kan bidra till fler anläggningar.

Det är inte bara bostäder det råder brist på i Stockholm. Det finns även ett stort behov av att skapa fler idrottsytor. Centerpartiet anser att stadens tak kan vara en viktig del av lösningen. Vissa idrotter och motionsaktiviteter, såsom tennis och badminton skulle fungera alldeles utmärkt att göra på taken, en lösning som finns i andra tätbebyggda städer runtom i världen. Nämnden får därför i uppdrag att under 2016 inventera takytor som väl kan lämpas för nya idrotts- och motionsytor.

Fastighetskontoret har ansvaret för att förvalta de flesta av Stockholms stads bergum. Totalt är det 49 bergum som omfattar en total yta på 56 000 kvadratmeter. Den största delen av den ytan, drygt 40 000 kvadratmeter, är sju publika garage bland annat Katarinagaraget på Södermalm och Konserthusgaraget vid Hötorget. Centerpartiet vill att kultur- och idrottsnämnden tillsammans med fastighetsnämnden utreder möjligheterna för att använda resterande 15 000 kvadratmeter till nya idrottsytor och anläggningar.

Nämnden får även i uppdrag att under 2016 utreda och återkomma med besked om vilka ytterligare platser i staden där utegym kan anläggas.

Friluftsliv- och båtliv

Kultur- och idrottsnämnden är stadens kontaktyta gentemot båtklubbar och fritidsfiske. Nämnden ska tillvarata och underlätta stockholmarnas intressen av ett rörligt friluftsliv- och båtliv. I detta uppdrag ligger exempelvis att samarbeta med närliggande kommuner för att skapa lämpliga lösningar för det rörliga friluftslivet till lands och sjöss. Nämnden ska tillsammans med båtklubbarna minska problemet med miljögifter som kommer från bottenfärger och rengöring av båtar genom att uppföra spolplattor.

Energieffektiva anläggningar

Det är angeläget för både miljön och stadens långsiktiga ekonomi att energianvändningen minskar. Kultur- och idrottsnämndens, tillsammans med fastighetsnämnden och energicentrum, genomföra energieffektiviserande åtgärder i stadens idrottsanläggningar. I samband med upprustning och renovering av stadens anläggningar ska det samtidigt investeras i energieffektiviseringsåtgärder. Målet är att sänka energiförbrukningen, minska miljöpåverkan och förhindra kapitalförstörelse. Nämnden ska arbeta för att långsiktigt sänka energianvändningen och i allt högre grad använda klimatneutrala energikällor.

Fler externa aktörer

Det är viktigt att involvera föreningarna och låta dem ta ett bredare ansvar inom ramen för Lagen om offentlig upphandling. Kultur- och idrottsnämnden ska fortsätta arbetet med att överlåta driften av idrottsanläggningar till andra genom upphandling. Vid upphandling i konkurrens bör idrottsföreningar uppmuntras att lämna anbud.

Fler bad i staden

Centerpartiet vill utveckla och bejaka Stockholms närhet till vatten. Att tillgängliggöra kontakten med vattnet för stadens invånare och besökare är en viktig uppgift för politiken.

Genom enkla medel såsom badstegar på befintliga strukturen kan staden enkelt skapa nya, säkra och tillgängliga platser för bad i staden.

Stockholm har stor utvecklingspotential i sina vidsträckta strandlinjer.

Gångvägar längs vattnet är populära inslag i stadsbilden och möjligheten att kunna bada mitt i storstaden är något som många stockholmare värdesätter högt. Genom att anlägga fler citybad, badbryggor och strandbad vill vi skapa nya naturliga samlingsplatser för solbadande stockholmare och turister. Vi vill även göra stadens kajer och vattenrum mer livfulla med exempelvis kaféer, konst och marknader.

Nämnden ska under 2016 investera i och uppföra nya flytande citybad. Dessa ska vara lokaliserade i Hjorthagen, Riddarholmen och Hammarby Sjö. Citybadet ska innehålla bryggformationer, hopptorn, hygienfaciliteter och serveringsmöjligheter. När Norr Mälarsstrand byggs om ska ett citybad även anläggas där.

Utveckla möjligheterna till vinterport i Stockholm

Längdskidåkning växer som motions- och tävlingsform i Sverige. Var femte startande i Vasaloppet 2015 var från Stockholm och andra lopp lockar allt fler i alla åldrar. Stadens skidspår är kraftigt underdimensionerade och det saknas platser för skidsport i regionen vilket innebär att skidåkare får åka långt i jakten på skidspår och möjligheter att träna. Kultur- och idrottsnämnden får därför i uppdrag att undersöka var fler platser kan lämpas för längdskidåkning. Detta arbete ska ske i samarbete med länets övriga kommuner.

Släpp in sponsorerna

I Stockholms stad finns det ungefär 450 idrottsanläggningar som kultur- och idrottsnämnden ansvarar för. Det handlar om ishallar, simhallar, bollplaner och idrottsplatser. Idrottsanläggningarna utnyttjas av allt ifrån motionsidrottare till elitidrottare. Inte sällan är anläggningarna exponerade i tidningar, radio och TV då olika typer av elitidrott utövas där.

Att Stockholms idrottsanläggningar exponeras gentemot allmänheten är något staden borde ta till vara på ett bättre sätt. Många miljoner skatte kronor går att spara när vi i framtiden bygger och rustar upp våra idrottsanläggningar. Detta genom att vara tillåtande och aktivt arbeta med sponsring.

Ett område som staden aktivt borde arbeta med är så kallad anläggningssponsring. Telekomföretaget Ericssons avtal med Stockholm Globe Arena samt telekomföretagets Tele2:s avtal med Stockholmsarenan om namnsponsring är två goda exempel på hur staden kan agera med arenor och anläggningar i stadens ägo.

När nya stora projekt planeras så bör staden aktivt arbeta för att hitta lämpliga sponsorer. I arbetet med val av sponsorer bör föreningar med koppling till den aktuella anläggningen involveras, dessa besitter ofta en särskild kompetens som är värdefull för att hitta ”rätt” sponsor. Det finns många kommuner i Sverige som staden kan ta lärdom av, kommuner som arbetar systematiskt med sponsring och därigenom når framgång. På så sätt kan många skattekrönor sparas.

Frigör kulturen från politiska pekpinnar

Kultur skapas av människor själva och ska i så stor utsträckning som möjligt stå fri från politiskt inflytande. Samtidigt blir staden mer attraktiv och stadsmiljön mer levande med nyskapande och tankeväckande kultur. Centerpartiet tror att den urbana livskvaliteten skapas i skärningspunkten mellan människors möten, kreativa intryck, kultur och marknad.

Alltför länge har en ideologisk vänstersyn fått prägla Sveriges och Stockholms kulturpolitik och rest en barriär mellan kultur och kommers som skadat båda. Centerpartiet vill riva denna gräns. För oss är staden en basar där högt och lågt, stort och smått möts och bryts mot varandra. På senare tid har fenomen som crowd funding visat att det kommersiella intresset för spetskultur är fortsatt stort. Vi anser därför att det är dags för politiken att ta ett steg tillbaka och minska sin påverkan på kulturutbudet. Detta kan ske på flera sätt, bland annat genom att öka valfriheten genom att införa kulturcheckar, att privatisera och tillåta mecenatsarbeten för biblioteken, att förenkla regelverket för föreningar att genomföra kulturevenemang i staden, att visa större tolerans för gatukonst och alternativ kultur samt att låta stockholmarna själva få inflytande över den konstnärliga utsmyckningen i staden.

Staden ska vara generös med att upplåta “döda ytor” eller “wasted space” för kulturaktiviteter och kulturutövare. Det kan handla om utställningar i kollektivtrafiken eller scener under broar. Det är ett enkelt sätt för staden att bidra med förutsättningar utan att styra innehållet.

Mer valfrihet med kulturcheckar

Vi är övertygade om att det går att öka människors valfrihet i vilket kulturutbud som de vill ta del av samtidigt som vi med gemensamma resurser säkrar barn och ungas möjligheter till kulturupplevelser. Inom område efter område så ser vi hur mycket enklare det blir när utövaren kan ha en direkt relation till sin kund eller i det här fallet publik. För att barn- och ungdomskulturen ska stämma bättre med de behov som varje ung har så ska kultur- och idrottsnämnden utreda ett system där alla under 19 år får kulturcheckar som är inlösningsbara för kulturaktiviteter.

Det är en rättviseaspekt att alla som vill kan få del av det skattefinansierade kulturstödet. Informationen på kulturchecken gör det också transparent vad som är offentlig finansierad kultur. Genom kulturchecken får många individer ett större urval, ett incitament att delta i kulturlivet, och vi tydliggör samtidigt hur mycket som subventioneras via offentliga medel. Genom kulturchecken gynnas mångfald och demokrati och kanske också tillkomst av försörjning för

fler entreprenörer. På detta sätt går mer av de offentliga medlen till just barn och unga istället för att hamna på mellanhänder.

Alla barns och ungdomars intressen är lika viktiga och egna initiativ ska uppmuntras. Därför ska staden ha ett rättvist system för prioriteringar av tidstilldelningar i lokaler och andra fördelningsfrågor. Detta är inte minst viktigt ur ett jämställdhetsperspektiv.

En ny bibliotekspolitik

Biblioteken ska vara viktiga mötespunkter och kulturcentrum i staden. Även om skillnaderna är stora mellan biblioteken är nytänkandet i allmänhet för dåligt och miljöerna inte tillräckligt spännande och inspirerande. Centerpartiet vill skaka liv i biblioteken genom att överlåta driften till personalgrupper eller till privata företag. Vi vill se större variation och engagemang i att utveckla biblioteksmiljön och göra den attraktiv för fler. Vi vill se bättre öppettider, fler kulturrevenemang, bättre kaféer och öppnare gränssnitt till stadens offentliga och kommersiella miljöer. Vi ser även gärna mecenatsarbeten där ett företag exempelvis kan gå in och finansiera en viss avdelning mot att få varumärket uppmärksammat i det sammanhanget. Möjligheten att kombinera en kostnadsfri och skattefinansierad biblioteksverksamhet med till exempel kaféverksamhet kan också innebära möjlighet att öppna fler ”mikrobibliotek”, exempelvis i anslutning till kollektivtrafiken – inte minst när nya stadsdelar växer fram runt om i staden.

Lika tillgång till kultur

Alla barn och unga som växer upp i Stockholm ska ha likvärdig tillgång till professionell kultur och till eget skapande. Stockholms stad har startat det viktiga ”El Sistema” – projektet för att ge fler barn i socialt utsatta områden möjlighet att växa genom musiken.

El Sistema ska ge familjer i socioekonomiskt svaga områden möjligheten att delta och vara en aktiv och attraktiv del i kulturlivet så att barn och unga får tillgång till nya förebilder och blir bekanta med ett professionellt kulturliv. Centerpartiet ger därför kultur- och idrottsnämnden i uppdrag att utöka verksamheten till fler skolor i ytterstadsområdena.

Gatukonst berikar stadsmiljön

Stockholms stad måste visa större tolerans för gatukonst och alternativ kultur. Till viss del har detta skett genom de nya riktlinjerna för idéburen stadsförbättring, där staden ska välkomna initiativ från medborgare, organisationer och företag som vill berika stadsmiljön. Den nuvarande klotterpolicyn ska göras om till en renodlad skadegörelsepolicy, där fastighetsägarna själva får större inflytande över sina fasader.

Lagliga väggar ska få uppföras på olika lämpliga platser i staden, gärna i samarbete med privata näringslivet eller civilsamhällets organisationer. Centerpartiets inställning är att kultur ska komma underifrån och därför ska regelverket för föreningar förenklas när det gäller att genomföra kulturevenemang i staden.

Konst på stockholmarnas villkor

Centerpartiet tror på människors förmåga att själva avgöra vilken typ av konst de vill ta del av och till vad deras pengar ska gå. Idag tvingas byggbolagen avsätta 1 % av sin budget för nybyggnation till konstnärlig utsmyckning. I många projekt innebär det stora summor och alltför ofta leder det till underliga bedömningar av vad som kan godtas som konst. Vi vill se över hur denna modell kan förändras för att motverka orimliga och kostnadsdrivande konsekvenser och vi vill att delar av pengarna istället ska avsättas till en medborgarfond där stockholmarna kan söka pengar till sina egna initiativ. På så vis får invånarna ökade möjligheter att påverka sitt närområde och förverkliga sina idéer. Initiativen behöver inte nödvändigtvis vara kopplade till konst utan syftet ska vara att förbättra närområdet och stadsmiljön på det sätt som de boende föredrar.

Folkliv och konst under byggnationen av Nya Slussen

Nämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden och trafiknämnden, tillgodose att tomma ytor vid Slussen tillgängliggörs för tillfälliga kulturella evenemang och konstnärliga inslag – exempelvis lagliga graffittiväggar, under ombyggnationen utifrån kommunstyrelsens riktlinjer för idéburen stadsutveckling. Slussen kan därigenom vara en intressant, föränderlig och unik resurs för stockholmarna under projektets genomförande.

Open Streets

Under 2013 och 2014 genomförde Stockholm ”open streets” där Götgatan stängdes av för trafik i syfte att skapa en levande mötesplats. Detta var ett mycket uppskattat evenemang bland stockholmarna och lockade många besökare och en rad olika aktiviteter. Det är därför beklagligt att vänstermajoriteten har valt att avveckla denna succé.

Stadens senaste försök med bilfria gator under en period, och en bilfri innerstad under en dag, visade på vikten av att bättre förberedelser, framförhållning och dialog med stockholmarna och näringslivet måste till för att projekten ska falla väl ut. Därför vill Centerpartiet att en projektledare tillsätts, med ansvar för att i samråd med relevanta organisationer och företrädare för näringslivet organisera kommande försök med bilfria gator. Projektledaren ska även ansvara för den externa och interna kommunikationen kring dessa projekt.

Centerpartiet vill att gatufesten ”open streets” ska bli ett permanent återkommande inslag varje sommar och att antalet gator som omvandlas till mötesplatser och torg ska utökas till flera stadsdelar och flera stora och centralt belägna gator. Evenemanget ska inte beläggas med några avgifter från stadens sida.

Kultur- och idrottsnämnden ska under 2016:

- Fortsätta sitt energieffektiviseringsarbete i samråd med energicentrum
- Verkar för fler externa aktörer genom överlåtelse av drift av stadens idrottsanläggningar
- Inventera takytor som väl kan lämpas för nya idrotts- och motionsytor

- Utredda möjligheterna för att använda stadens bergrum till nya idrottsytor och anläggningar
- Utredda och återkomma med besked om vilka ytterligare platser i staden där utegym kan anläggas.
- Fortsätta att samverka med båtklubbarna för att sänka utsläppen av miljögifter
- Uppföra tre nya flytande citybad
- Genom enkla och kostnadseffektiva medel skapa nya, säkra och tillgängliga platser för bad i staden
- Utarbeta en sponsringsstrategi i syfte att få in fler sponsorer på stadens idrottsanläggningar
- Verka för ökade möjligheter till vintersport
- Öka valfriheten genom att utreda ett system med kulturcheckar för alla under 19 år
- Konkurrensutsätt biblioteken genom att överlåta drift till personalgrupper och företag
- Uppmuntra mecenatsarbeten på biblioteken
- Sprida El Sistema till fler skolor i ytterstadsområdena
- Gör om klotterpolicyn till en skadegörelsepolicy
- Inrätta ett flertal ”lagliga väggar” runt om i staden
- Förenkla regelverket för föreningar att genomföra kulturevenemang i staden
- Utredda hur den enprocentare av byggbolagens budget som idag avsätts till konstnärlig utsmyckning kan tas ut på ett mer ändamålsenligt sätt och avsättas i en medborgarfond
- Tillgängliggöra tomma ytor under ombyggnationen av Slussen för tillfälliga kulturella och konstnärliga evenemang
- Projektleda ”open streets” 2016
- Delta i den stadsövergripande upphandlingen av tjänstecyklar.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

35. Genomföra en sammanslagning av **Idrottsnämnden** och **Kulturnämnden**.
36. **Kultur- och idrottsnämnden** ska utarbeta en sponsringsstrategi i syfte att få in fler sponsorer på stadens idrottsanläggningar.
37. **Kultur- och idrottsnämnden** ska inventera takytor och bergrum som kan lämpas för nya idrotts- och motionsytor
38. **Kultur- och idrottsnämnden** ska uppföra tre nya flytande citybad.
39. **Kultur- och idrottsnämnden** ska inrätta ett flertal ”lagliga väggar” runt om i staden
40. **Kultur- och idrottsnämnden** ska göra om klotterpolicyn till en skadegörelsepolicy
41. **Kultur- och idrottsnämnden** ska tillgängliggöra tomma ytor under ombyggnationen av Slussen för tillfälliga kulturella och konstnärliga evenemang
42. **Kultur- och idrottsnämnden** ska genomföra open streets även under 2016

43. **Kultur- och idrottsnämnden** ska utarbeta en sponsringsstrategi i syfte att få in fler sponsorer på stadens idrottsanläggningar
44. Centerpartiets förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Kultur- och idrottsnämnden** godkänns.

Kulturnämnden

Centerpartiet föreslår en sammanslagning av kulturnämnden med idrottsnämnden. Det innebär att förvaltningarna slås ihop och resurser sparas. Se kultur- och idrottsnämnden.

Kulturnämnden ska under 2016:

- Genomföra en sammanslagning med idrottsnämnden.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

45. Centerpartiets förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Kulturnämnden** godkänns

Kulturnämnden: Stadsarkivet

Centerpartiet föreslår en sammanslagning av kulturnämnden med idrottsnämnden. Det innebär att förvaltningarna slås ihop och resurser sparas. Se kultur- och idrottsnämnden.

Kulturnämnden: Stadsarkivet ska under 2016:

- Genomföra en sammanslagning med idrottsnämnden

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

46. Centerpartiets förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Kulturnämnden: Stadsarkivet** godkänns.

Kyrkogårdsnämnden

Kyrkogårdsnämnden ansvarar för förvaltningen av stadens egna och åt staden upplåtna begravningsplatser samt för frågor som rör begravningsverksamheten enligt begravningslagen. Verksamheten är finansierad via begravningsavgiften. Nämnden ska erbjuda de besökande rofyllda, vackra och miljömässigt hållbara begravningsplatser. För att möta en mångfald av stockholmare ska nya gravskick, exempelvis gravsättning av aska med hjälp av vatten, utredas och införas på fler av stadens begravningsplatser. Särskilda satsningar på underhåll av murar på Skogskyrkogården och några av stadens medeltida kyrkogårdar samt återplanteringar av träd ska göras under året. Verksamheten ska fortsätta att miljöanpassas med avseende på utsläpp, drift och återvinning.

Nämnden ska också arbeta för bättre skyltning på begravningsplatserna. Idag är skyltningen inkonsekvent och otydlig på många håll. Nämnden ska därför inventera nuvarande skyltning och arbeta för fler och tydligare skyltar.

Redan för 2015 höjde vänstermajoriteten begravningsavgiften med 15 procent utan att motivera detta särskilt. Vi finner inte att ytterligare skattepålaga på stockholmarna är motiverad utan väljer att behålla begravningsavgiften på tidigare nivå.

Kyrkogårdsnämnden ska under 2016:

- Delta i den stadsövergripande upphandlingen av tjänstecyklar

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

47. Begravningsavgiften bibehålls oförändrad på 2014 års nivå, dvs 6,5 öre.
48. Centerpartiets förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Kyrkogårdsnämnden** godkänns.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för det övergripande miljö- och hälsoskyddet i Stockholms stad. Nämnden ansvarar för tillsyn enligt miljöbalken, livsmedels-, skydds-, smittskydds- och tobakslagstiftningen. Tillsynen omfattar bland annat miljöfarlig verksamhet, kemikalieanvändning, livsmedelshantering, inomhusmiljö och offentliga lokaler. Nämnden är även prövningsmyndighet för vissa av de verksamheter som omfattas av nämnda lagstiftningar. Till uppgifterna hör också miljö- och luftövervakning, bullerfrågor samt bevakning av miljöaspekter i stadens planer för byggande och trafikleder. Nämnden ska också stödja stadens bolag och nämnder i deras miljöarbete.

En hållbar stad

Ett växande Stockholm ställer krav på att vi bygger ut staden på ett hållbart sätt. Byggnader, transporter och systemlösningar ska utformas så att de minskar klimatbelastningen. Arbetet med miljöstadsdelar och hårda krav på energieffektivitet i nybyggnation ska ingå som centrala delar när vi utvecklar och bygger staden. Att bygga tätt och högt är viktigt för att spara och utveckla nya parker, samt minska på behovet av bilresor.

Nämndens miljöbilsprojekt har varit framgångsrikt. Fordon i stadens tjänst ska drivas av fossilfritt bränsle. Tillsammans med trafiknämnden ska nämnden fortsätta att utreda och implementera ytterligare incitament för att vid varje given tidpunkt uppfylla rådande miljöbilsdefinition. Där så är möjligt ska endast elfordon användas. Nämnden ska bistå trafiknämnden i sitt arbete med utbyggnad av laddinfrastruktur.

Internationellt föredöme

Stockholm ska behålla positionen som en världsledande miljöstad. Staden växade upp miljöarbetet under förra mandatperioden när Centerpartiet och Alliansen styrde. 2010 blev Stockholm Europas första gröna huvudstad. 2013 blev stadens arbete med grön tillväxt prisat av OECD i en rapport om Stockholm. 2014 blev staden utnämnd till Årets klimatstad av WWF:s internationella expertjury. Stockholm är en av tio städer som under 2015 når målen i det globala samarbetet Compact of Mayors, en global sammanslutning av borgmästare och representanter från städer som har åtagit sig att kraftigt minska sina utsläpp och arbeta aktivt mot global uppvärmning. Forskning visar att om varje lokalt styre i världen vidtog åtgärder i enlighet med Compact of Mayors så skulle de globala utsläppen av växthusgaser minska motsvarande en halvering av hela världens användning av kol.

Internationella samarbeten med andra städer och internationella aktörer som driver arbetet med hållbara städer framåt är en verksamhet vi välkomnar. Ett sätt för staden att delta i det internationella samarbetet är genom medlemskap i internationella organisationer och nätverk. Genom att vara en global aktör för urbana frågor kan Stockholm bedriva ett aktivt påverkansarbete kring till exempel EU-lagstiftning eller klimatfrågor. Centerpartiet betonar vikten av att enskilda projekt och program ständigt utvärderas för att säkerställa att stadens

tid och resurser läggs på relevanta aktiviteter där konkreta resultat kan redovisas. Vi välkomnar erfarenhetsutbyte som kan ge positiva resultat både för Stockholm men också för att kunna påverka EU:s regelverk i en positiv riktning för Stockholm och andra europeiska städer.

Klimatfrågan – kärnverksamhet för staden

Kommunerna bär en viktig del av ansvaret för klimatanpassningen i Sverige. Klimatfrågan ska vara en kärnverksamhet för Stockholms stad där förebyggandet av klimatförändringarna, samt anpassning, är en fråga för alla stadens verksamheter. På Centerpartiets initiativ har kommunfullmäktige fattat beslut om att staden ska upprätta en klimatanpassningsplan. Detta mot bakgrund av att staden kommer att utsättas för bland annat översvämningar och värmeböljor allt oftare under decennierna som följer. En viktig del i klimatanpassningen är att anpassa dagvattensystemet för mer intensiva regn.

Vidare kommer det att bli nödvändigt att aktivt använda sig av ekosystemtjänster och grönska som skydd mot extremt väder, regnvatteninfiltration m.m. Till exempel är gröna tak och urbana odlingar en resurs som både kan bidra till en bättre miljö i staden och energibesparingar. Fastighetsnämndens arbete med ekosystemtjänster ska ske i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och dra nytta av stadens framtagna grönytefaktor som är ett styrinstrument för att säkerställa grönskande utemiljöer. Centerpartiet betonar vikten av att klimatanpassningsplanen görs i samråd med berörda nämnder och bolagsstyrelser där Stockholms hamnar spelar en viktig roll i arbetet med en sårbarhetsanalys för Stockholms vattennivå.

Mot bakgrund av de stora utmaningarna med klimatförebyggande åtgärder och klimatanpassning och faktumet att dessa är av stadsövergripande karaktär ska kommunstyrelsen förses med ett klimatutskott. Centerpartiet vill inrätta ett klimatutskott under kommunstyrelsen som stadens miljö- och klimatstrateg på stadsledningskontoret ska rapportera till. Strategen har ansvaret för att den stadsövergripande klimatpolitiken samordnas samt att strategiska dokument tas fram i nära samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Förnybar energi

Centerpartiet tog under alliansstyret förra mandatperioden initiativ till en stor satsning på biogas genom insamlande av matavfall från hushållen. Målet är att 50 procent av matavfallet ska samlas in till 2018 och 70 procent till 2020. I detta arbete ska nämnden vara behjälplig genom sin expertkompetens inom biogasområdet. Nämnden ska ha en biogassamordnare och hålla en tät kontakt med biogasmarknadens aktörer. Det ligger i Stockholms intresse att de nationella villkoren för biogas är goda.

Centerpartiet vill utarbeta en realistisk och ekonomiskt ansvarsfull plan för att stänga av Fortum Värme:s kolpanna KVV6 senast till 2020. Vi vill parallellt arbeta för att göra KVV6 överflödigt genom anläggandet av den nya bioeldade pannan KVV8 för att redan nu påskynda avvecklingen av KVV6 där det tidigare målet har varit 2027. Vidare krävs att Fortums ägare accepterar detta på

företagsekonomiska grunder. Miljö- och hälsoskyddsnämnden är tillsynsmyndighet för Fortum Värmes anläggningar och ska som sådan bidra med kompetens för utfasning av resterande mängd fossil energi i stadens fjärrvärmenät. Energicentrum är en servicefunktion inom miljö- och hälsoskyddsnämnden som ska bistå stadens förvaltningar och bolag i frågor som rör energieffektivisering i byggnader och anläggningar. Funktionen har en viktig roll i att minska stadens energianvändning och därmed sänka stadens kostnader och CO₂-utsläpp. Målet är att minska stadens energianvändning med 50 procent till år 2050. Energicentrum ska utvecklas för att effektivt samordna och påskynda energieffektivisering och klimatåtgärder, och ha tät interaktion med stadens miljö- och klimatstrateg på stadsledningskontoret och det klimatutskott som enligt Centerpartiets förslag ska inrättas under kommunstyrelsen. Energikrav vid byggprojekt ska följas upp och skärpas. Energicentrums tjänster ska erbjudas stadens nämnder och styrelser och det utåtriktade arbetet gentemot till exempel bostadsrättsföreningar och företag ska öka. Nämnden ska kartlägga lämpliga platser för produktion av förnybar el i staden, utreda vilka energieffektiviseringar som ger störst effekt och följa utvecklingen av nya sätt att producera förnybar energi.

Fossilbränslefritt 2040

Färdplanen mot ett fossilfritt Stockholm 2050, som antogs av kommunfullmäktige 2013, ska revideras mot slutmålet 2040. Den reviderade färdplanen måste omgående komma upp för beslut i stadens nämnder för att staden och externa aktörer skyndsamt kan påbörja arbetet. Om måläret 2040 ska uppnås blir det extra viktigt att staden får rätten att gå före på en rad områden som idag regleras nationellt. Det gäller bland annat rätten att ställa hårdare energikrav, så kallade särkrav, i nybyggda fastigheter och rätten att reglera koldioxidutsläppen från trafiken i staden. Vidare förutsätter måläret 2040 en snabbare utveckling av ny teknik inom både flyget och sjöfarten än vad experterna medger idag. Sannolikt behöver staden investera tungt i solenergi i kombination med att staten fullt ut inför nettodebitering så att fastighetsägare på ett lätt sätt kan producera energi och tillföra överskott till elnätet.

En ny färdplan mot ett fossilbränslefritt Stockholm ska vara framtaget under hösten 2015. Centerpartiet bedömer att ett fossilbränslefritt Stockholm till 2040 blir svårt att uppnå på grund av faktorer som staden inte fullt rår över men vi är beredda att jobba hårt för det. Då bland annat trafikutsläppen kommer att stå i fokus ska arbetet genomföras i tätt samarbete med trafikkontoret. För att nå målet om 2040 ska avstämningar ske vart fjärde år. Sedan tidigare har staden, på Centerpartiets initiativ tagit fram en strategi för hur stadens egen organisation ska bli fossiloberoende till 2030.

Miljöprogram 2016-2019

Stadens främsta styrdokument på miljöområdet är miljöprogrammet. Under 2016 ska det nya programmet implementeras. Då miljöprogrammet kommer att beröra delar där staden inte har egen rådighet vill vi betona vikten av samverkan med externa aktörer. Miljöprogrammet ska förankras hos stadens näringsliv genom samarbetet inom Klimatpakten. Centerpartiet ser positivt på att an-

svaret för Klimatpakten har återförts från Stockholm Business Region till miljö- och hälsoskyddsnämnden. I det nya miljöprogrammet ska målen i Färdplan 2040 inarbetas samt stadens kemikalieplan. Likaså konsekvenserna av stadens nya ambitiösa cykelpolitik som Centerpartiet drivit fram.

En stor utmaning i kommande miljöprogram blir att hantera energikraven i nybyggnationen där staden ska ligga i framkant gällande hållbart byggande. Den olyckliga lagstiftningen med syftet att förbjuda så kallade kommunala särkrav har enligt miljöförvaltningen inte fått någon rättslig betydelse. Detta är naturligtvis glädjande av många skäl, dels att Stockholms stad även fortsättningsvis kan gå före i snålt energibyggnande, dels att marknaden verkar vara ointresserad av att vänta in lågt satta nationella krav. En orosfaktor är dock att lagstiftningen skapat förvirring bland såväl byggherrar som stadsplanerare. Den felaktiga föreställningen om att det råder förbud för bostadsbyggande som går längre än vad Boverkets byggregler föreskriver kan komma att påverka byggtakten negativt. Likt förvaltningen vill vi därför att staden meddelar regeringen att bestämmelsen avskaffas.

Ett giftfritt Stockholm 2030

Under förra mandatperioden tog Centerpartiet initiativ till ett mycket ambitiöst arbete med att fasa ut giftiga kemikalier ur stadens verksamhet. Resultatet blev en kemikalieplan och den nya funktionen Kemikaliecentrum hos Miljöförvaltningen. Kemikalieplanens barnperspektiv innebär att verksamheter som skolor, förskolor och lekplatser har högsta prioritet. I uppgifterna ingår även att sprida kunskap till stockholmarna och att samverka med näringslivet. Positiva rapporter från Kemikaliecentrums inledda arbete bådär gott för fler giftfria miljöer i Stockholm. Arbetet med att inventera förekomsten av gifter i stadens verksamheter och fasa ut dessa i enlighet med kemikalieplanen ska fortsätta.

För att klara vårt mål om ett giftfritt Stockholm 2030 är det dagliga och strukturella arbetet som Kemikaliecentrum bedriver av yttersta vikt. Upphandling av ett centralt kemikaliehanteringssystem, kemikaliekrav i byggprocesser och upphandling, informationsarbete och åtgärder för giftfria miljöer i Stockholms förskolor är exempel på viktiga och konkreta åtgärder som kan göra skillnad på riktigt. På sikt vill vi att Kemikaliecentrum ska gå igenom allt som staden styr över gällande gifter och farliga kemikalier.

Luft och vatten

Insatserna för att bekämpa luftföroreningar ska särskilt prioriteras. Det är glädjande att vi nu kan se konkreta resultat av förra mandatperiodens målinriktade arbete med att sänka partikelhalterna i luften på Hornsgatan. Mer behöver dock göras för att säkra luftkvaliteten i staden på lång sikt. Inte minst behöver Stockholm få fler verktyg för att minska dubbdäcksanvändning i innerstaden, den odiskutabelt största källan till PM10-partiklar. Ekonomiska incitament för minskad användning av dubbdäck är nu färdigutredd och ligger på den rödgröna regeringens bord. Det är av yttersta vikt att den nationella nivån kan ge Stockholm nödvändiga verktyg för att bekämpa luftföroreningarna. Dock är vi oroad och besvikna över att intresset verkar saknas från nationell nivå att han-

tera luftkvaliteten i Stockholms stad. Därför kräver vi att vänstermajoriteten uppvaktar regeringen för att få tillstånd en skatt på dubbdäck.

Miljöförvaltningens enhet för Stockholms Luft och Bulleranalys, SLB-analys, ansvarar för luft och bullerövervakning och genomför utredningar på uppdrag av såväl företag som statliga och kommunala myndigheter samt bedriver forskning inom luftföroreningsområdet. En kompetenshubb inom staden som aktivt ska användas för att påverka luftsituationen i Stockholm. Vidare ska nämnden använda sin roll som tillsynsmyndighet. Inom staden är det främst trafiknämnden som har rådighet över situationen och därför ska miljö- och hälsoskyddsnämnden utöver sin myndighetsroll bistå trafiknämnden med kompetens på området. Även regeringen och EU har behov av stadens expertkompetens på området.

Närheten till vatten medför ett mervärde för boende i befintlig och kommande vattennära bebyggelse. EU:s vattendirektiv har stor betydelse för stadens vattenvårdsarbete. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en viktig roll för stadens vattenprogram och arbetar enligt stadens handlingsplan för att nå målet om att samtliga vattenförekomster ska uppnå god ekologisk och kemisk status senast år 2021.

Projektet att restaurera sjön Magelungen har visat sig komplicerat mot bakgrund av att forskningen inte är entydig över vilka åtgärder som är lämpligast när det gäller att säkra Magelungens framtid som sjö. Staden har under en lång tid deklarerat att sjön ska restaureras. Viktigt för Centerpartiet är att vi tar helhetsgrepp för restaureringen av Magelungen förenat med en tydlig åtgärdsplan. Att muddra några enstaka hektar sjöbotten är inte klok resursanvändning i avsaknad av en helhetsplan. Därför ser vi positivt på att avbryta muddringsprojektet i enlighet kommunfullmäktiges beslut under 2015. Åtgärden gör det än mer angeläget att skyndsamt utreda en helhetslösning tillsammans med Huddinge kommun. Staden ska fortsätta med sitt deltagande i regionala vattensamarbeten då många vattendrag är regionala eller mellankommunala angelägenheter.

Regelförenkling och tillsyn

Nämnden ska kontinuerligt arbeta med regelförenkling. Genom uppföljning av verksamhetens NKI (Nöjd kundindex) kan företagens förutsättningar förbättras. Tillsynsfunktionerna i nämnden besitter en djup kompetens vars arbete och resultat, som en förtreondskapande åtgärd, ska delges allmänheten via e-tjänster och appar.

Nämndens tillsynsverksamhet ska vara kostnadseffektiv och präglas av transparens. Tillsynen ska kombinera omsorgen om stockholmarnas hälsa och miljö med en insikt om företagandets villkor. Arbetssätt, bemötande, handläggning och attityder är faktorer som påverkar företagarnas arbetssituation och i förlängningen viljan att expandera och växa. Förståelse hos företagen om varför regler finns eller hur avgifter beräknas skapar legitimitet samt kan göra stadens arbete mer kostnadseffektivt när antalet överklaganden kan minska. Nämnden ska göra en översyn av hur staden kommunicerar och beräknar avgifterna för

nämndens tillsynsområden. Självkostnadsprincipen för tillsynen är viktig. Bevakning av att denna princip tillämpas i nationell lagstiftning och EU-lagstiftning ska utföras av nämnden. Samma sak gäller rätten att bedriva tillsyn på kommunal nivå. Den kompetens som miljö- och hälsoskyddsnämnden besitter och som kommer stockholmarna till del är beroende av att dessa uppgifter ligger på den lokala nivån.

Resultaten från diverse studier visar att det behövs ett bättre nationellt och internationellt nätverk för erfarenhetsutbyte i tillsynsfrågor. Särskilt gällande småföretagen som står för en allt större del av kommunernas tillväxt. Internationell erfarenhet visar bland annat att det kan vara mer effektivt att genom dialog hjälpa företagen att göra rätt istället för att straffa de företag som gör fel. Nämnden ska arbeta för att förbättra arbetsmetoder som särskilt ser till småföretagens villkor och potential. Staden ska också via nämnden undersöka förutsättningarna hos livsmedelsverket om att bli pilotkommun för en ny typ av livsmedelstillsyn där rådgivning och samarbete med företagarna blir ledstjärnan.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska under 2016:

- Underlätta bostadsbyggande och stödja övriga nämnder i arbetet med att bygga en tät, hållbar stad
- Bistå trafiknämnden i arbetet med att bygga ut laddinfrastrukturen
- Verka för erfarenhetsutbyte med andra europeiska städer
- Informera om miljö- och hälsofrågor till stadens invånare och företag
- Utveckla Energicentrums tjänster
- Ge bostadsrättsföreningar och villaägare råd om hur de anlägger gröna tak eller solceller på taken
- Genom Kemikaliecentrum leda stadens arbete med att inventera och fasa ut gifter i stadens verksamheter
- Delta i den stadsövergripande upphandlingen av tjänstecyklar
- Delta i arbetet med att inrätta ett klimatutskott under kommunstyrelsen som stadens miljö- och klimatstrateg rapporterar till
- Arbeta för att utveckla företagarperspektivet och regelförenkla tillsynsverksamheten
- Göra en översyn av hur staden kommunicerar och beräknar avgifterna för nämndens tillsynsområden
- Delta i arbetet med att anlägga, underhålla och tillgängliggöra naturreservat och grönområden

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

49. **Miljö- och hälsoskyddsnämnden** ska arbeta för att utveckla företagarperspektivet och regelförenkla tillsynsverksamheten
50. **Miljö- och hälsoskyddsnämnden** ska delta i arbetet med att anlägga, underhålla och tillgängliggöra naturreservat och grönområden
51. Centerpartiets förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Miljö- och hälsoskyddsnämnden** godkänns

Servicekommittén

Servicekommitténs kärnverksamhet är administrativa tjänster. På uppdrag av andra nämnder ska servicekommittén svara för stadens ekonomi- och löneadministration med vissa tilläggstjänster, kontaktcenter, gemensam växel, koncernupphandling, administration av EU-projekt, kontrakt- och hyresadministration, rekryteringsstöd samt administration av sommarkolonverksamhet m.m. Inom ramen för sitt uppdrag ska nämnden arbeta med att effektivisera stadens administrativa funktioner. Detta ska leda till sänkta kostnader för stadens övriga nämnder till förmån för kärnverksamheterna. Servicekommittén ska även erbjuda upphandlingstjänster, statistiska uppgifter från lönesystemet för uppföljning samt tjänster inom pensions- och försäkringsområdet. Dessa kan beställas från andra nämnder och bolag mot ersättning. Nämnden kan på eget initiativ erbjuda nämnder och bolag fler administrativa tjänster, mot ersättning. Underprissättning får inte förekomma.

Kommunstyrelsen ska i samarbete med servicekommittén regelbundet följa upp och utvärdera effektivitet och ekonomi för de tjänster som är överförda till servicekommittén. Uppföljningen ska omfatta servicenivåer, kundnöjdhet, uppföljning av indikatorer, processeffektivitet och kostnadsminskningar. Äldre direkt ska särredovisas inom nämnden.

Servicekommitténs verksamhet är intäktsfinansierad. En prislista tas fram över tillhandahållna tjänster i samråd med kommunstyrelsen. Servicekommittén tecknar därefter avtal med respektive nämnd. Ersättningen för verksamheten får inte överstiga servicekommitténs självkostnad för den beställda verksamheten. Stadens totala kostnader för de uppgifter servicekommittén övertagit ska minska. Det är även viktigt att prissättningen inte avviker markant från marknaden i övrigt och att det råder lika villkor mellan nämnden och dess enskilda konkurrenter. Nämnden ska löpande kommunicera de aktuella serviceavtalen till nämnder och bolag för att det ska vara tydligt vad de kan förvänta sig. Kontaktcenter Stockholm ska aktivt utveckla och presentera de olika tjänster som erbjuds.

Personer med funktionsnedsättning ska på ett enkelt sätt kunna kommunicera med Stockholms stad. Det är viktigt att kontaktcenter har kunskap och kompetens kring de tekniska hjälpmedel som används av personer med funktionsnedsättning.

Nämnden genomför stadens centralupphandlingar på uppdrag av kommunstyrelsen. Medel för detta reserveras under kommunstyrelsen. Omfattningen av detta uppdrag ska preciseras i avtal mellan kommunstyrelsen och servicekommittén. Resurser ska avsättas från kommunstyrelsen för att förvaltningen ska kunna bidra till att stärka kompetensen i upphandling hos nämnder och bolag.

Skapa stadens eget "blocket"

Servicenämnden får i uppdrag att införa en stadsövergripande annonstjänst för möbler och andra saker som med fördel kan bytas mellan olika förvaltningar eller arbetsplatser inom förvaltningar. När en arbetsplats förändras eller flyttar blir det antingen kontorsmöbler över eller så behöver nya införskaffas. Genom en annonstjänst där förvaltningar kan lägga upp möbler de inte längre använder kan återanvändningen öka och nyinköp minska.

Ekonomiskt och etiskt ansvar för skattepengarna

Stadens upphandlingar genomförs med målsättningen att värna skattebetalarnas pengar och förhindra korrruption. Offentliga upphandlingar kan också vara ett kraftfullt redskap för att förbättra både miljön och sociala missförhållanden. Staden är en stor marknadsaktör och ska agera som en ansvarsfull sådan. Under förra mandatperioden tog Alliansen initiativ till en ny upphandlingspolicy med förstärkta krav på miljömässiga och sociala krav.

Centerpartiet anser att dessa krav successivt ska skärpas i stadens upphandling. Vi ska markera mot leverantörer som inte bryr sig om miljön och vi ska inte göra stora affärer med företag som agerar på ett etiskt oacceptabelt sätt mot människor. Därför vill vi ge servicenämnden i uppdrag att tillsammans med kommunstyrelsen utarbeta en skärpt policy för grön och social upphandling, där exempelvis kraven utifrån stadens miljöprogram och kemikalieplan tydligt inarbetas.

För att säkerställa att staden håller hög kvalitet i alla upphandlingar kan så kallade kvalitetsupphandlingar med fördel användas där så är lämpligt. Det är också av stor vikt att små och medelstora företag så långt det är möjligt inte utestängs från kommunala upphandlingar genom krav på omsättning eller liknande.

Etisk matupphandling

Staden ska höja ambitionen avsevärt i frågan om upphandling av livsmedel och mat till förskolor, skolor och äldreboenden. Den mat som staden handlar upp ska möta samma krav avseende djurhållning och miljö som ställs på svenska livsmedelsproducenter.

Särskilda aktiviteter under 2016:

- Administrera och delta i den stadsövergripande upphandlingen av tjänstecyklar
- Utarbeta en skärpt policy för grön och social upphandling
- Ställa samma krav avseende djurhållning och miljö på den mat som staden upphandlar som ställs på svenska livsmedelsproducenter
- Skapa en annonstjänst för möbler inom staden

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

52. **Servicenämnden** ska utarbeta en skärpt policy för grön och social upphandling.
53. **Servicenämnden** ska säkerställa att samma krav på djurhållning och miljö som ställs på svenska livsmedelsproducenter, ställs på den mat som staden upphandlar
54. **Servicenämnden** ska skapa en annonstjänst för möbler inom staden
55. Centerpartiets förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Servicenämnden** godkänns

Socialnämnden

Socialnämnden ansvarar för kommunövergripande frågor rörande omsorg om personer med psykiska och fysiska funktionsnedsättningar, socialtjänstens barn- och ungdomsverksamhet, missbrukarfrågor, ekonomiskt bistånd, hemlöshetsfrågor och samverkan med frivilligorganisationer på det sociala området. Nämnden ansvarar även för kommunövergripande frågor rörande drog- och brottsförebyggande arbete, tillståndsrådgivning vid utskänkning av alkohol och övriga uppgifter enligt alkohollagen och alkoholförordningen samt dödsboupredningar. Stadens forsknings- och utvecklingsverksamhet inom socialtjänstens område (FoU) ligger också inom nämndens ansvarsområde. Socialnämnden ansvarar för socialt arbete som exempelvis familjerådgivning, hemlöshet, jourverksamhet, skyddade boenden och uppsökande arbete. Socialnämnden ansvarar för branschråd med utförare inom funktionshinderområdet.

Socialnämnden har en samordnande och övergripande roll och ska bidra till utveckling av socialtjänsten i staden och medverka till att invånarna får likvärdiga och lika tillgängliga insatser oavsett var de bor i staden. Nämnden utarbetar riktlinjer för socialtjänsten i staden och ska även följa upp stadens samlade socialtjänstverksamhet. Socialnämnden ansvarar även för uppföljning av Stiftelsen Hotellhems hotellhemsverksamhet.

Nämnden säljer tjänster, bland annat institutionsvård för barn, ungdomar och vuxna missbrukare till stadsdelsnämnderna. Nämnden ansvarar för ett antal specialistfunktioner som familjerådgivning och rådgivning till missbrukare samt handlägger frågor om tillsyn och tillstånd för alkoholservice i stadens restauranger.

Nämnden ansvarar för att tillhandahålla avlösarservice på beställning av andra nämnder. Nämnden samverkar med ett stort antal frivilligorganisationer inom det sociala området och ansvarar för bidragen till dessa. De ideella föreningarna utgör ett viktigt komplement till stadens arbete. Deras arbete är viktigt för att minska utanförskapet i samhället. Nämnden har kommunövergripande ansvar för verksamhetsutveckling inom området budget- och skuldrådgivning. Nämnden ansvarar för boende och integrerande åtgärder för ensamkommande flyktingbarn och ungdomar. Socialnämnden ansvarar för mottagandet av ensamkommande flyktingbarn från det att de ankommer till staden till dess att de av Migrationsverket anvisas och flyttar till kommun.

För upphandling av privata alternativ inom omsorgs- och stödverksamhet för äldre och för personer med funktionsnedsättning ska lagen om valfrihetssystem, LOV, tillämpas. Socialnämnden har, genom sitt kommunövergripande ansvar för omsorg om personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning, ansvar för att genomföra dessa upp-handlingar samt uppföljningsansvaret för avtal utifrån LOV som rör detta verksamhetsområde.

Vi ser med ökad oro på att majoriteten väljer att återkommunalisera verksamheter, i synnerhet som vi vet att flera av dessa verksamheter har visat goda resultat. För Centerpartiet är resultat och kvalitet viktigare än ägarformen.

Ett skyddsnet för alla

Socialpolitiken ska omfatta de mest utsatta människorna i vår stad. Utgångspunkten är att vi ska skapa en stad där människor mår bra, känner sig fria att bestämma över sina egna liv och där så många som möjligt kan klara sig själva. Detta skapar och lösgör resurser för dem som verkligen behöver stöd. Centerpartiet tror på det civila samhället. Allting behöver inte ordnas av kommunala tjänstemän. Ett exempel är ungdomsverksamhet. Vi anser att staden bör tillhandahålla samlingslokaler i varje stadsdel. Verksamheten i lokalerna kan däremot i hög utsträckning byggas på föreningar, ideella krafter och ungdomarna själva. Lokaler och platser som kan skapa kreativa miljöer för våra unga är många gånger att föredra framför lokaler som är helt färdigställda från dag ett.

Vi vill att civilsamhället ska återupprättas och rätten till självbestämmande värnas. Centerpartiet har en djup respekt för att trygghet innebär olika saker för olika människor och det är därför viktigt att det finns så stor frihet som möjligt att skapa sig sin egen trygghet, vad den än må vara. Men det finns vissa grundläggande behov som vi alla delar och därför behövs ett skyddsnet för grundtrygghet.

Centerpartiet anser att SL-kort ska ingå i normen för ekonomiskt bistånd då möjligheten att resa i staden är grunden för möjligheten att skaffa sig ett arbete och göra aktiva val inom valfriheten avseende exempelvis barnens förskola eller skola.

Ett öppet och välkomnande Stockholm

Centerpartiet har en vision om fri rörlighet. I Stockholm ska alla vara välkomna, oavsett varför de har sökt sig hit. Den som flytt från krig, svält och förtyck ska alltid kunna söka skydd i Sverige. En nyanländ kan i början behöva stöd för att hitta sin väg in i samhället och det är en självklarhet att sådant stöd ska finnas. Ett sätt att angripa fördomar och motsättningar är att skapa personliga möten som leder till ökad förståelse, till exempel genom mentors- eller fadderskapsprogram. Redan idag tar Stockholm ett stort ansvar för att välkomna så många som möjligt hit, men vi anser att det går att göra mer. Staden ska ha ett generöst mottagande av ensamkommande flyktingbarn.

Just nu pågår den värsta flyktingkrisen sedan andra världskriget. Sverige – och inte minst Stockholm – ska ta sitt internationella ansvar och hjälpa flyktingar i den oerhört svåra situation de befinner sig i. Centerpartiet vill se blocköverskridande samtal om hur staden kan ta emot fler flyktingar och öka antalet asylboenden runt om i staden. Socialnämnden får i uppdrag att skyndsamt återkomma till kommunstyrelsen med konkreta förslag på var tillfälliga asylbostäder snabbt kan sättas upp och nyttjas. Därtill ska nämnden även arbeta aktivt för att skapa förutsättningar för grundläggande närservice, tillräckliga kommunikationer och säkra social trygghet i angivna områden.

Frivilligorganisationerna gör ett ovärderligt arbete för mottagande och integration i Stockholm. Centerpartiet är därför glada att vänstermajoriteten i 2016 års budget återtar beslutet om nedskärningar i anslag till dessa viktiga verksamheter.

Fri rörlighet – en hörnsten i EU-samarbetet

Friheten för den enskilde EU-medborgaren att fritt röra sig mellan medlemsländerna är en hörnsten i EU-samarbetet. En frihet som gäller alla EU-medborgare inklusive de människor som är diskriminerade eller har svårighet att försörja sig i sina hemländer.

Det finns tyvärr inga enkla och snabba lösningar på att utrota fattigdom och utsatthet, framförallt inte när det gäller långvarig diskriminering och utanförskap.

För Centerpartiet är det uteslutet att be en medmänniska om hjälp. Förutom det moraliskt mycket tveksamma att inskränka grundläggande friheter som att be om hjälp skulle det sannolikt bara sopa problemen under mattan. Fattigdomen försvinner förstås inte med ett tiggeriförbud. Men framförallt är ett förbud inte en lösning på de svåra problem på vilka tiggeriet endast är ett symptom, nämligen det djupa utanförskap som fattiga EU-medborgare upplever i sina hemländer.

För att lindra den humanitära misären kan mycket göras på kommunnivå. Att lindra akut handlar framförallt om att hitta lösningar för boende. Ingen ska frysa ihjäl på Stockholms gator och vi måste hjälpa till att hitta sanitära lösningar. Genom stöd till civilsamhällets organisationer och alternativa boendeplatser med sanitära lösningar kan vi på kommunnivå göra mycket för att lindra den akuta situationen och humanitära misären som finns på vissa platser i Stockholm.

En del av de som kommer till Sverige och Stockholm vill inget hellre än att börja arbeta och kunna etablera sig i Sverige. Andra vill tjäna ihop tillräckligt mycket pengar för att kunna åka hem och försörja sin familj. Oavsett drivkraften för sysselsättning måste regler förenklas och innovativa lösningar skapas. För att skapa meningsfull sysselsättning behövs både reformer och smarta lösningar. Socialnämnden får mot bakgrund av detta i uppdrag att närmare utreda den så kallade *Mariefredsmodellen* för att hjälpa fattiga EU-medborgare att komma ut i arbete istället för att tigga.

På internationell nivå ska den svenska regeringen sätta ännu hårdare press, både bilateralt och via EU, samtidigt som Stockholms stad ska stödja organisationer på plats i hemländerna och bidra med kunskap och erfarenheter gällande inte minst socialtjänst och skola, men även alla människors lika rätt och värde. Att säkerställa trygghet i det offentliga rummet innebär respekten för att lagen gäller lika för alla. Avhysningar, som kommer att krävas, ska ske på ett rättssäkert och respektfullt sätt och alternativ måste finnas som härbergsplatser eller andra lösningar. Rättssäkerhet och likabehandling inför lagen är rättesnören vi inte får kompromissa med i ett anständigt samhälle. Inför en avhysning ska

staden ansvara för att de människor som berörs blir informerade och hänvisade till de boenden som staden erbjuder. Staden ska också säkerställa att de boendes ägodelar inte förstörs, utan att de boende kan ta tillvara sina saker.

Missbruk

Centerpartiet jobbar hårt för att ingen människa ska börja missbruka och för att den som ändå har gjort det ska få hjälp. Synen på människor i missbruk måste i grunden förändras. Den som fastnat i ett missbruk har lika stor rätt som alla andra att få samhällets stöd och hjälp. Missbrukare får varken en väg ur sitt missbruk eller möjlighet att leva ett drägligt liv, då de stigmatiseras och stängs ute från samhället. Idag tillämpas inte forskning och evidens inom missbruksvården, utan den styrs till mångt och mycket av värderingar som skuldbelägger individerna. Vården måste möta individen i den situation han eller hon faktiskt befinner sig i.

Centerpartiet arbetar för att missbruksvården ska kunna erbjuda paketlösningar med jobb och bostad i kombination med behandling, till exempel läkemedelsassisterad behandling för narkomaner. Ingen vård ska villkoras. Kommunernas, landstingens och frivilligsektorns insatser ska samordnas. Volontärarbete bör uppmuntras och stöttas. Det bör finnas sammanhängande rehabiliteringsprogram i flera steg som omfattar behandling, uppföljning, boende, stimulerande sysselsättning och tandvård. Detta är viktigt för att få personer att komma ut ur sitt missbruk, men också för att erbjuda en väg tillbaka till samhället. Självklart ska detta ske i samförstånd med patienten. Allt stöd ska vara individanpassat. Vi vill inte generalisera människors behov.

På senare år har staden arbetat mer och mer med motiverande arbete och mindre med tvångsvård. Det här är ett arbete som Centerpartiet uppmuntrar och vill se en fortsättning på. Motiverande arbete bygger på att varje människa ska få hjälp på sin nivå och sina villkor, något som i längden är mycket mer framgångsrikt än att tvinga människor in i vård. Centerpartiet har varit drivande i det sprutbytesprogram som startat på försök i Stockholms läns landsting för att bland annat minska spridningen av blodsmittor bland narkomaner. Sprutbytesverksamheten innebär att narkomanerna får nya sprutor i utbyte mot gamla och använda sprutor. Genom sprututbytesverksamheten finns det också möjlighet till en utökad kontakt mellan missbrukare och myndigheter. Tack vare det kan personer som annars inte skulle ha kommit i kontakt med vården få hjälp att ta sig ur sitt missbruk. Det är en mycket viktig verksamhet som räddar liv.

Centerpartiet vill att sprutbytesprogrammet som ligger i anslutning till St Görans sjukhus på Kungsholmen permanentas. Vidare får socialnämnden i uppdrag att tillsammans med Stockholms läns landsting undersöka ytterligare platser i staden som kan lämpa sig för sprutbytesverksamhet.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Undersökningar visar att många tusen i Stockholms stad lever under hedersrelaterat våld och förtryck. Det är inte acceptabelt. Det är viktigt att socialtjänsten i Stockholms stad verkligen har kunskaper och verktyg att upptäcka, förebygga och motverka dessa problem. Här är stadens verksamhet Origo, som startade under Alliansens styre, med många olika kompetenser samlade under ett tak mycket viktig. Det är glädjande att majoriteten nu, på Alliansens yrkande, valt att permanenta Origos verksamhet.

Socialnämnden får även i uppdrag att under 2016 ta fram och påbörja implementeringen av en strategi mot hedersrelaterat våld och förtryck samt att göra en ny kartläggning av förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck i staden.

Våld i nära relationer och sexualiserat våld

Det aktiva arbetet mot våld i nära relationer går inte att enbart överlåta till ideella organisationer. Det är viktigt att både stad och stat tar sitt ansvar. Ett omfattande arbete har skett på det här området de senaste åren och stora förbättringar har skett, där staden bland annat tagit fram ett program för kvinnofrid. Men arbetet måste fortsätta. En undersökning som staden gjorde hösten 2013 visar dock att så många som 28 procent av männen i staden någon gång utsatts för våld i nära relationer. Våld förekommer i alla typer av relationer, såväl hetro som samkönade relationer, något som staden hittills har varit för dålig på att uppmärksamma. Det är därför viktigt att arbetet utvecklas till att omfatta stöd till alla drabbade och inte enbart kvinnor och barn. Idag finns en fungerande verksamhet med kvinnojourer och vi vill pröva möjligheterna för att inrätta en sådan även för våldsutsatta män. Det är också viktigt att utöka förståelsen för och kunskapen kring dem som blir utsatta för psykiskt våld.

För att intensifiera arbetet mot våld i nära relationer och sexualiserat våld ska socialnämnden inrätta en mansjour för utsatta män, med samma funktioner som stadens kvinnojourer.

Funktionsnedsättning

Valfrihet för människor med funktionsnedsättning ska fortsätta utvecklas. Bris-ter i tillgänglighet måste kontinuerligt kartläggas och åtgärdas. Information som publiceras på stadens webbplats måste vara tillgänglig även för personer med funktionsnedsättning. Samverkan mellan kommun och landsting för gruppen psykiskt funktionsnedsatta måste öka.

Tillgängligheten i Stockholm för personer med funktionshinder måste förbättras, både när det gäller fysisk tillgänglighet och delaktighet i samhället. Staden ska fortsätta den regionala samverkan i syfte att öka tillgängligheten till boenden för yngre personer med demenssjukdom. Arbetet med att kompetensutveckla anställda som arbetar inom området funktionsnedsättning ska fortsätta.

Det är viktigt att ha god kvalitet inom personlig assistans. Socialnämnden ska säkerställa kompetensen bland personliga assistenter och genomföra kompetenshöjande insatser om så behövs.

Hemlöshet

Hemlösheten är ett fortsatt stort problem för staden även om den grupp staden har ett formellt ansvar för minskade under Alliansens tid vid makten. Bland annat har de försök som gjorts med det som kallas Bostad först varit lyckade och vi vill därför se att antalet platser utökas och permanentas.

Staden behöver i större grad belysa orsakerna till överskuldsättning och stödja människor som behöver skuldsanera, för att kunna återetablera sig på bostadsmarknaden och kunna försörja sig genom arbete. För att förebygga vräkningar är det viktigt att människor som har missat att betala hyran blir erbjudna budget- och skuldrådgivning. För att förebygga och motverka hemlöshet är det grundläggande med ett samarbete mellan myndigheter, förvaltningar, frivilligorganisationer och bostadsbolag, privata såväl som kommunala. Inte minst bostadsbolagen är viktiga för att fånga upp de människor som riskerar att hamna i hemlöshet och socialförvaltningen behöver här utforma verktyg för att bostadsbolagen lättare ska kunna anmäla och få stöd när en hyresgäst riskerar att hamna snett.

För att den som är hemlös ska få ett så bra stöd som möjligt behöver staden arbeta mer med attityd- och bemötandefrågor. Kompetensen ska vara hög hos medarbetarna på stadens härbärgen och för ökad trygghet bör det finnas en uppdelning mellan olika målgrupper. Det är också viktigt att härbergerna inte bara handlar om ett boende för natten, utan också arbetar med att få människor från utanförskap och in i samhället.

Staden har hittills genomfört så kallade hemlöshetsräkningar en natt vartannat år. Centerpartiet menar att den typen av räkningar är alltför osäkra, varför det är viktigt att socialnämnden ger socialförvaltningen i uppdrag att utarbeta en säkrare form av hemlöshetsräkning.

Socialnämnden ska under 2016:

- Ha fortsatt hög beredskap på att ta emot ensamkommande flyktingbarn
- Ta fram en strategi för arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck samt påbörja implementeringen
- Genomföra en kartläggning kring omfattningen av hedersrelaterat våld och förtryck i staden
- Fördjupa insatserna mot våld i nära relationer
- Fortsätta arbetet med att kompetensutveckla anställda inom området funktionsnedsättning
- Permanenta och utöka Bostad Först
- Arbeta för ett ökat antal asylboenden i Stockholm
- Samarbeta med andra städer i Sverige och EU för att trycka på EU att ställa krav på hemländerna gällande mänskliga rättigheter för alla medborgare

- Skyndsamt återkomma till kommunstyrelsen med konkreta förslag på var tillfälliga asylbostäder snabbt kan sättas upp och nyttjas
- Utredda den så kallade Mariefredsmodellen med enkla jobb för att hjälpa fattiga EU-medborgare att komma ut i arbete istället för att tigga
- Tillsammans med Stockholms läns landsting utreda ytterligare platser i staden som kan lämpas för sprutbytesverksamhet
- Inrätta en mansjour för män som blivit utsatta för våld i nära relationer
- Initiera ett samarbete mellan staden och bostadsbolagen för att i ett tidigare skede fånga upp dem som riskerar att hamna i hemlöshet.
- Utarbeta en säkrare form av hemlöshetsräkningar

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

56. **Socialnämnden** ska utreda den så kallade Mariefredsmodellen med enkla jobb för att hjälpa fattiga EU-medborgare att komma ut i arbete istället för att tigga
57. **Socialnämnden** ska inrätta en mansjour för män som blivit utsatta för våld i nära relationer
58. **Socialnämnden** ska tillsammans med Stockholms läns landsting utreda ytterligare platser i staden som kan lämpas för sprutbytesverksamhet
59. Centerpartiets förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Socialnämnden** godkänns

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden ansvarar för fysisk planering i staden. Utöver nämndens huvuduppgift att effektivt ta fram planer och bygglov för nya bostäder ingår i detta ansvar övergripande planering för bland annat bostadsförsörjning, arbetsplatser, miljö och infrastruktur. Detta innebär även ansvar för förverkligandet av översiktsplanen. Nämnden har myndighetsansvar för planprocess, bygglov, bygganmälan och namngivning. Nämnden har hand om stadens fristående mätnings- och kartläggningsverksamhet samt inrättande och upphälvande av naturreservat, kulturresevat och djur- och växtskyddsområden enligt miljöbalken. Nämnden beslutar om bidrag till bostadsanpassning för personer med funktionsnedsättning. Nämnden ska enligt gällande lagstiftning handlägga ärenden om anmälan från allmänheten om otillgänglig miljö, så kallat enkelt avhjälpna hinder.

Den täta och gröna staden

År 2022 beräknas en miljon människor bo i Stockholms stad. Det innebär att vi måste planera staden på ett sätt som möjliggör expansion samtidigt som vi lägger grunden för miljövänliga livsstilar. Detta gör vi genom att fortsätta efter strategin om den täta miljövänliga staden. Genom att bygga högre så använder vi stadens mark mer effektivt och sparar parker- och grönområden. Då blir det även möjligt att använda kollektivtrafik på ett långt mer effektivt sätt än idag. Vid användning av stadens tak för rekreation kan vi också öka stadens parkmark. Stockholm ska fortsätta att utvecklas som en hållbar stad med integrerade lösningar för vatten, avlopp, energi och transporter. Centerpartiets vision för Stockholm är en diversifierad, brokig och blandad stad. Byggande i goda kollektivtrafiklägen samt lägen där planering av nya kollektivtrafikförbindelser och vägar pågår ska prioriteras. Stadsbyggnadsnämnden ska inta en positiv och underlättande hållning till att förtäta innerstaden genom att bygga bostäder på tak och innergårdar. Genom att ytterligare förtäta innerstaden kan vi skapa många nya bostäder i högt eftertraktade centrala lägen. Goda cykelmöjligheter och adekvata cykelparkeringar ska integreras i varje enskilt planprojekt. Det är viktigt att staden ytterligare fördjupar och intensifierar samarbetet och planeringen med AB Storstockholms Lokaltrafik, Trafikverket och regionens övriga aktörer i dessa frågor.

Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med exploateringsnämnden under 2016 kartlägga var staden kan anlägga nya tunneluppgångar i anslutning till befintliga stationer för att öka närheten för resenärer och möjliggöra bostadsbyggnad i attraktiva lägen. Att anlägga nya tunnelbaneuppgångar går att göra till en betydligt mindre kostnad om dyra spärrsystem inte byggs. Därför ska nämnden tillsammans med andra berörda nämnder i dialog med landstingets trafikförvaltning (SL) undersöka hur ett system med öppna spärrar kan underlätta för öppnande av ytterligare tunnelbaneuppgångar.

Vidare får stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att tillsammans med exploateringsnämnden och trafiknämnden utreda på vilka platser staden med enkla me-

del kan knyta samman pendeltågsstationer och tunnelbaneuppgångar på ett tydligare och för resenärerna mer begripligt sätt.

I syfte att främja en attraktiv och varierad stadsbild ska stadsbyggnadsnämnden, tillsammans med exploateringsnämnden, markanvisa och planlägga ett större, sammanhängande område för att skapa en unik stadsdel med nydanande arkitektur i världsklass. En lämplig plats för detta är exempelvis Lövholmen. För att minska buller, förbättra luftkvaliteten och få fler bostäder i strategiska lägen ska ett systematiskt arbete med att överdäcka järnvägsspår och större trafikleder startas. Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden konkretisera visionerna för överdäckning av spårområdet norr om centralstationen och börja planera för anläggandet av Klarastaden, samt presentera konkreta planer för en överdäckning av Nynäsvägen söder om Gullmarsplan. Vidare ska nämnden göra en översyn av vilka platser i staden som utöver dessa lämpar sig för överdäckningar.

En förutsättning för att möjliggöra den täta och gröna staden – med ett minskat bilberoende, är att den växer inifrån och ut. Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden prioritera att förtäta staden inifrån dess centrala delar, och komplettera existerande yttstadsområden med nya bostäder.

Boulevardisering

Stadsbyggnadsnämnden ska, tillsammans med exploateringsnämnden, trafiknämnden, och miljö- och hälsoskyddsnämnden omvandla ett antal stora motorleder i ytterstaden till stadsboulevard, kringgärdade av tät kvartersbebyggelse. Det ligger stora markresurser invid dessa motorleder och boulevardisering kan ge upphov till tusentals attraktiva bostäder samtidigt som det markant ökar de urbana kvaliteterna i stora delar av ytterstaden. Exempel på lämpliga vägar vars potential ska utredas är Skärholmsvägen, Örbyleden, Magelungsvägen, Hudingevägen, Bergslagsvägen och Södertäljevägen. Dessa områden ska sedan kollektivtrafikförsörjas med snabbussar, så kallad BRT (bus rapid transit).

Utveckla Larsboda centrum

När Slakthusområdet utvecklas till en mer urban stadsmiljö med nya bostäder ska livsmedelsverksamheter flyttas till Larsboda i Farsta. Staden bör då ta tillfället i akt att undersöka möjligheterna för att skapa ett matkluster i Larsboda. Med många nya bostäder i Farsta och genom att omvandla motorleder från barriärer till stadsgator kan detta ge ytterligare attraktivitet till Farsta.

Ny översiktsplan

Centerpartiet menar att staden ska påbörja arbetet med en ny översiktsplan under 2016. Denna översiktsplan ska på ett tydligare sätt ta ställning för hög bebyggelse och den täta staden. Nya funktionsblandade stadsdelar ska växa fram i staden, med en mångfald av upplåtelseformer. Utvecklingen med en tätare stad där människor kan leva miljövänligt är särskilt viktigt vid knutpunkter för kollektivtrafiken. Staden ska växa snabbt men hållbart, därför ska bostäder främst byggas i lägen dit man kan gå, cykla eller åka kollektivt.

Stockholms parker, torg och badplatser ger oss mötesplatser som är till för alla och har både estetiska, sociala, kulturella och ekologiska värden. Alla dessa värden bidrar aktivt till människors hälsa och välbefinnande. En storstads uterum kan vara både en plats för vila och en arena för överraskande händelser, arrangemang och festligheter av olika slag. Tillsammans gör detta staden attraktiv, levande och rik på upplevelser. Naturliga mötesplatser i staden är dessutom viktiga för att bryta den negativa segregationen och öka förståelsen för varandras likheter och olikheter. Platser för spontanidrott, interkulturella trädgårdar och odlingslotter är viktiga delar i det här arbetet.

När Stockholm växer till en miljonstad är det viktigt att säkra platser för rekreation samtidigt som platser för bostadsbyggande pekas ut. Naturområden är också en del av stadens attraktionskraft. Centerpartiet har under föregående mandatperiod arbetat hårt för att få till naturreservat i Älvsjöskogen, Kyrkhamn, Årstaskogen och Ålstensskogen. Vi vill förena storstadens puls med gröna, rofyllda miljöer. Genom att bygga en tät stad med inslag av höga byggnader och samtidigt bevara och anlägga ny stadsgrönska bygger vi ett Stockholm redo att möta framtiden. Vi ser gärna tät bebyggelse i nära anslutning till naturreservat. Naturreservatens gränser ska hedras.

Den täta staden ökar trycket på parker, lekplatser och grönområden. Vi vill därför att vi i Stockholm, precis som man i många tätbebyggda städer i världen, börjar utnyttja husens taktytor på ett helt annat sätt än idag. På så vis öppnas nya utrymmen som berikar staden. Taken passar dessutom utmärkt för ekosystemtjänster såsom biodlingar.

Stockholm har stor utvecklingspotential i sina många strandlinjer. Gångvägar längs vattnet är populära inslag i stadsbilden och möjligheten att kunna bada mitt i storstaden är något som många stockholmare värdesätter högt. Genom att anlägga fler citybad, badbryggor och strandbad vill vi skapa nya naturliga samlingsplatser för solbadande stockholmare och turister. Vi vill även göra stadens kajer och vattenrum mer livfulla med exempelvis kaféer, konst och marknader.

Ökad byggtakt och snabbare processer

För att öka takten i nybyggandet krävs en rad åtgärder. I dagsläget finns det en mängd regler som gör det både dyrt och onödigt tidskrävande att bygga. Det behöver bli lättare att bygga små billiga lägenheter med enklare standard. För att det ska kunna ske behöver bland annat reglerna för tillåtna bullernivåer utanför fastigheterna ändras. Med dagens teknik finns det möjlighet att upprätthålla låga bullernivåer inomhus även när bullernivåerna utanför är höga. Även planprocessen med överklaganden och liknande behöver bli snabbare och enklare. Vi vill därför involvera dem som påverkas av planerna tidigare i processen. Genom täta dialoger med dem som påverkas kan överklaganden minska och byggtakten öka.

Färre överklaganden, ändrade bullerregler och snabbare byggprocesser skulle leda till fler bostäder – inte minst studentbostäder som det är stor brist på i Stockholm.

Centerpartiet vill bygga fler snabba bostäder enligt konceptet ”snabba hus”, där flyttbara bostadsmoduler placeras på tomter med tidsbegränsade bygglov. Tillfälliga snabba boenden passar bra vid utvecklingsområden, där marken redan är förberedd och vatten, avlopp och el redan finns draget. Ofta byggs nya bostadsområden i etapper och under lång tid. Tillfälliga bostäder ska sättas upp under den tid marken står tom i väntan på byggnation. Detta leder inte bara till fler snabba bostäder för studenter och asylsökande – det gör också att underlaget för service, kollektivtrafik och annat finns på plats långt tidigare än annars. Tillfälliga bostäder ger liv och attraktivitet till nya bostadsområden. Vid sidan om bostadsmoduler ska det även lämnas plats för kontorslokaler och verksamheter i moduler i bottenvåningarna, vilket kan ge liv och rörelse i området samt erbjuda nystartade företag och serviceverksamheter låga hyror.

160 000 nya bostäder, skyskrapeprogram och plan för tillfälliga boenden

Fler bostäder är en förutsättning för en fortsatt stark utveckling av Stockholm. Ett kraftigt bostadsbyggande är nämndens främsta prioriterade uppgift och planberedskapen ska därför stärkas.

Centerpartiet vill öka takten på bostadsbyggandet kraftigt och har en målsättning om 160 000 nya bostäder till år 2030. I syfte att uppnå denna målsättning har under kommunstyrelsen en projektledare tillsatts – en bostadsgeneral - vars syfte är att förvaltningsövergripande samordna arbetet och identifiera och undanröja flaskhalsar och problem som riskerar att försena eller fördyra bostadsprojekt.

Ett tätt och lösningsfokuserat samarbete med bostadsgeneralen är en grundförutsättning för att kunna nå det höga målet.

Stadsbyggnadsnämnden ska också tillsammans med kommunstyrelsen ansvara för att ett skyskrapeprogram tas fram. För att råda bot på den bostadsbrist som finns måste Stockholm förtätas och växa på höjden, detta kräver en genomtänkt strategi. Skyskrapeprogrammet ska peka ut i vilka delar av staden vi ska tillåta och förorda riktigt höga hus. Något som är en förutsättning för att staden ska kunna växa hållbart i sådan omfattning. Genom dessa samfälliga åtgärder och satsningar görs det nya högre bostadsmålet realistiskt och genomförbart.

Stadsbyggnadsnämnden ska också skapa ett incitamentssystem som uppmunt- rar fastighetsägare och bostadsrättsföreningar att bygga bostäder på tak, tomter och stora innergårdar. Dagens system där byggande på höjden beläggs med straffavgift ska växlas mot ett system som skapar incitament för högre hus. Även statliga regler som exempelvis riksintressen för bevarad kulturmiljö – som lägger en död hand över Stockholms centrala delar – behöver göras om i grunden.

Bostäder och folkliv längs stadens kajer

Tillsammans med stadsbyggnadsnämnden får exploateringsnämnden i uppdrag att initiera processen av att knyta samman den östligaste delen av Folkungagatan och det kommande bostadsprojektet ”Kvarteret Persikan” på östra Södermalm, med en helt ny stadsdel med 2500 bostäder och 100 000 kvm kontor vid Londonviadukten och yttre Masthamnen. Ett område som idag kännetecknas av asfaltskytor och parkeringsplatser, och som är outnyttjat under kryssningsfartygens lågsäsong. Det vattennära läget lämpar sig väl för attraktiva bostäder och publika verksamheter och en sammankoppling med Folkungagatan och kvarteret Persikan skulle vara ett lyft för hela Södermalm. I och med tunnelbanans förlängning till Nacka kommer östra Södermalm få en helt ny station i Sofia, vilket möjliggör goda kollektivtrafikförbindelser i den nya stadsdelen.

Centerpartiet anser att denna nya vattennära stadsdel måste präglas av hög arkitektonisk kvalitet och att den nya stadsdelen med fördel kan existera i symbios med hamn- och färjetrafiken på platsen. Exploateringsnämnden får tillsammans med stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att under 2016 inleda en arkitekttävling för den aktuella platsen.

Stadsbyggnadsnämnden ska även tillsammans med exploateringsnämnden undersöka förutsättningarna för att exploatera Söder Mälarstrand där bostäder och lokaler helt eller delvis byggs på Riddarfjärden. Projektet ska även säkerställa att en publik strandpromenad med aktiviteter och stadsliv skapas. I samband med detta ska exploateringsnämnden utreda hur strandskyddet påverkar bostadspotentialen i vattennära lägen och föreslå lämpliga förändringar av lagstiftning.

För att göra stadens vattennära ytor mer attraktiva och tillgänglig för stockholmarna ges stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att på Blasieholmen påbörja byggnationen av det nya Nobel Center samt att tillgängliggöra området runt om kring med parker och promenadstråk längs vattnet. En annan plats med förutsättningar att förbättra kopplingen till vattnet är Kornhamnstorg. Stadsbyggnadsnämnden ska därför, i samarbete med trafiknämnden, utreda huruvida ett eller flera körfält vid södra Gamla Stan kan tas bort för att koppla samman Kornhamnstorg med vattnet och Nya Slussen, och därigenom skapa ett mer sammanhängande kaj- och restaurangliv.

I samverkan med Kungsholmens stadsdelsnämnd ska stadsbyggnadsnämnden påbörja arbetet med att anlägga ett kallbadhus med nattklubb och restaurangverksamhet där Rålambshovsparken möter Riddarfjärden.

Miljöstadsdelar och mobilitet

Stadsbyggnadsnämnden har en viktig roll i utvecklandet av fler stadsdelar med miljöprofil. Stockholm har redan intagit en tätposition i omställningen till den hållbara staden genom miljöprofilsprojekten Hammarby Sjöstad, Norra Djurgårdsstaden och Hållbara Järva. Det är därför naturligt att gå vidare och som första stad i världen miljöklassa cityområdet. Kommunstyrelsen ska leda arbetet som ska ske som ett tillägg till Vision för City. Stadsbyggnadsnämnden ska

bistå exploateringsnämnden i utvecklingen av det sammanhängande området Slakthusområdet och Söderstaden till ett nytt miljöprofilsområde samt verka för att byggherrar planerar in solceller, laddstolpar och gröna tak i exploateringsprojekt på ett tidigt stadium.

För att behålla och utveckla Stockholms kompetens ska stadsbyggnadsnämnden, i samarbete med exploateringsnämnden, ta fram 15 småskaliga miljöpetsområden bestående av ett antal hus eller kvarter där det är möjligt att prova den absolut senaste miljötekniken och stadsbyggnadsplaneringen. Detta för att, i samarbete med forskare och näringsliv, erbjuda testområden som kan driva på utvecklingen och se till att Stockholm behåller sitt försprång som världsledande miljöhuvudstad. Stadsbyggnadsnämnden ska också beakta effekter av ett förändrat klimat i hela sitt arbete.

Stadsbyggnadsnämnden ska, tillsammans med exploateringsnämnden och trafiknämnden, fortsätta implementeringen av så kallade gröna parkeringstal i detaljplanarbetet. Gröna parkeringstal innebär att staden ger en byggherre reducerad parkeringsnorm om byggherren väljer att tillhandahålla positiva mobilitetstjänster. Exempel på positiva mobilitetstjänster är cykelparkeringar av hög kvalitet, bilpoolsparkering och medlemskap i en bilpool, elbilsparkering, lastcykelparkering och intelligenta lastrum för hemleveranser.

Stadsbyggnadsnämnden ska, tillsammans med exploateringsnämnden och trafiknämnden planera för ett ökat cyklande och behov av cykelparkering. Vidare ska nämnden premiera bilpoolsinfrastruktur vid nya exploateringar och inkludera detta i detaljplanarbetet. En ökad bilpoolsanvändning bland stadens medborgare garanterar en förbättrad framkomlighet och en minskad miljöpåverkan. Bilpoolsinfrastruktur, som ett komplement till kollektivtrafik, cykling och gång, ska därför vara lättillgänglig i hela staden.

Parker och idéburen stadsförbättring

Stadens parker ska utvecklas med nya metoder för planering av grönområden. Nya parker ska anläggas som en naturlig del av stadsutvecklingsområden. Befintliga parkers stora värde tillsammans med andra rekreationsytor ska bevaras. Stadsbyggnadsnämnden ska, i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden, implementera stadens grönytefaktor i detaljplaner i syfte att stärka stadens grönstruktur.

Ett typexempel på dålig stadsbyggnadspolitik när stadens parker ses som en outnyttjad markresurs istället för ett rekreativt område med egenvärde i sig är det långt gångna planerna på att skövla stora delar av den populära och viktiga Fredhällsparken på Kungsholmen. Centerpartiet avvisar med bestämdhet den detaljplan som föreslår att en 11-mannaplan med tillhörande omklädningsrum, bilparkeringar etc. uppförs i parken, med djupa ingrepp i parkens omfattning, topografi och trädbestånd som direkt konsekvens. Vi har föreslagit ett flertal lösningar som innebär en lösning för såväl behovet av fotbollsytan som parkmark, men än så länge är vi tyvärr ensamma om att kämpa för Fredhällsparkens fortlevnad.

Fyrkantiga system och stelbent byråkrati får inte stå i vägen för bra idéer. Vi vill se en friare stad där människor har goda möjligheter att påverka sin närmiljö och göra sina röster hörda.

Stadsbyggnadsnämnden ska även genomföra ett pilotprojekt med så kallade BID:s – Business Improvement Districts, Ett BID omfattar ett avgränsat område inom vilket fastigheter, handel, boende och en kommun samverkar i formaliserad form i syfte att utveckla områdets attraktivitet och affärsmöjligheter. Centerpartiet ser Spelbomskans torg vid Stadsbiblioteket som ett område där en BID-lösning – där företag och handel sköter stadsmiljön, med fördel kan testas för att åstadkomma en mer inbjudande parkmiljö och mer torghandel.

I Stockholm finn det centralt belägna men underutnyttjade platser – så kallade Wasted Spaces. Platser som kan utvecklas, öppnas upp för allmänheten och ges nytt liv. Centerpartiet vill att stadsbyggnadsnämnden påbörjar arbetet med att göra ett sammanhängande gångstråk från Birger Jarlsgatan, längs Jakobsbergsgatan, upp till Malmskillnadsgatan. För att knyta ihop gångstråket med Hörtorgsterrasserna, som Centerpartiet vill permanent öppna för allmänheten, ska stadsbyggnadsnämnden utreda förutsättningarna för en gångbro – Stockholm High Line över Sveavägen som idag fungerar som en barriär.

Stockholm är en stad på vatten med broar som knyter samman staden. I ofta attraktiva lägen finns en annan outnyttjad resurs i staden, nämligen brofästena. Centerpartiet vill se en satsning på de många och döda ytor finns i anslutning till stadens brofästen. Stadsbyggnadsnämnden får därför i uppdrag att upplåta marken under stadens centrala broar för restauranger, kaféer, nattklubbar, kulturutövning med mera. Staden kan – genom att vara generös med tillstånd och subventionera markhyran på dessa nu oanvända platser, bidra till att skapa en mer levande stad, trevligare stadsmiljö, öka tryggheten och på sikt öka intäkterna.

Stadsbyggnadsnämnden ska implementera de riktlinjer för idéburen stadsförbättring som kommunstyrelsen har tagit fram genom att aktivt informera stockholmarna om de nya möjligheterna att vara med och påverka stadsrummets utformning. Nämnden ska även ta fram ett Wasted Space-program baserat på riktlinjerna för idéburen stadsförbättring. Målet är att använda stadsrummet mer genom att staden öppnar upp förbisedda delar av vår gemensamma stadsmiljö och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala.

Idéburen stadsförbättring kan innebära att förslag kommer fram från nämnder och styrelser i dialog med stockholmarna. Det betyder att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö. Det kan handla om att ta en oanvänd gräsyta mellan fastigheter för stadsodling, att temporärt tomma lokaler används som gallerier och scener, eller att ogästvänliga betong- och asfaltsytor rustas för att kännas välkomnande och kunna utnyttjas som offentliga platser.

Stadsbyggnadsnämnden ska under 2016 ta fram ett program för pocketparker. Dessa miniparker kan vara tillfälliga eller permanenta och anläggas på outnyttjade samt underutnyttjade platser eller på tidigare gatuparkeringar. En liknande

plan ska även tas fram för innergårdsparkar i staden med inspiration från Köpenhamns arbete med "Courtyard Gardens".

Vidare vill Centerpartiet inrätta ett fasadprogram för att bryta upp stora monolitiska byggnader i flera mindre, aktiva fasader. Smala, varierade och aktiva fasader ger en mer intressant stadsmiljö där människor trivs och väljer att spendera tid. Detta gynnar såväl stockholmarna i allmänhet såväl som de näringsverksamheter som är etablerade i området.

Stadsbyggnadsnämnden ska även ta fram ett program för hur Stockholm kan förbättra sitt arbete med "kantzoner", det utrymme där en byggnad möter gaturummet. I Köpenhamn har staden länge arbetat med "kantzoner" genom att ställa krav på arkitekter och byggbolag i syfte att skapa en stadsmiljö där varje ny byggnad bidrar till en trivsamt helhetsupplevelse i stadsrummet. Det finns gott om exempel världen över på skrytbyggnader kringgärdade av döda, livlösa ytor. En byggnad kan vara ritad av en världsberömd arkitekt och se nog så intressant ut, men om ingen tänker på hur den möter stadsmiljön i övrigt kommer nybyggnationen inte att bidra till ett mer attraktivt gaturum.

Stadsbyggnadsnämnden ska även genomföra en intern genomlysning och kvalitetssäkring av sitt arbete med estetiskt kravställande. Stockholm är onekligen i världsklass när det kommer till långa och kravfyllda planprocesser, men trots det präglas dagens nybyggnation av en monoton slätstrukenhet och tristess. Det blir uppenbarligen inte bättre av detaljregleringar in absurdum, stadsbyggnadsnämnden ska därför bidra till ett friare och mer varierat stadsbyggande i Stockholm.

Stadsbyggnadsnämnden ska under 2016:

- Kartlägga var staden kan anlägga nya tunneluppgångar i anslutning till befintliga stationer
- Konkretisera visionen och verka för en överdäckning av spårområdet i Västra City och planera för anläggandet av Klarastaden
- Delta i arbetet med en överdäckningsstrategi
- Prioritera att förtäta staden inifrån dess centrala delar, och komplettera existerande ytterstadsområden med nya bostäder
- Omvandla ett antal stora motorleder i ytterstaden till stadsboulevarder
- Skapa ett incitamentssystem som uppmuntrar fastighetsägare att bygga bostäder på tak, tomter och innergårdar
- Arbeta aktivt med att ge tillfälliga bygglov för tillfälliga bostäder
- Tillsammans med exploateringsnämnden inleda en arkitekttävling för en ny stadsdel med bostäder och kontor i Masthamnen
- Påbörja arbetet med det nya Nobel Centret på Blasieholmen
- Utredda huruvida ett eller flera körfält vid södra Gamla Stan kan tas bort för att koppla samman Kornhamnstorg med vattnet
- Påbörja arbetet med att anlägga ett kallbadhus där Rålambshovsparken möter Riddarfjärden
- Påbörja arbetet med en ny översiktsplan för den täta och hållbara staden som byggs även på höjden

- Ta fram ett skyskrapeprogram
- Skrota planerna på att bygga igen Fredhällsparken med en fotbollsplan.
- Inrätta 15 stycken småskaliga miljöpetsområden i staden
- Implementera gröna parkeringstal
- Integrera cykelparkeringar i varje enskilt planprojekt
- Genomföra ett pilotprojekt med så kallade BID:s – Business Improvement Districts
- Ta fram ett wasted space-program
- Upplåta marken under stadens centrala broar för restauranger, kaféer, nattklubbar, kulturutövning med mera
- Påbörjar arbetet med att göra ett sammanhängande gångstråk från Birger Jarlsgatan, längs Jakobsbergsgatan, upp till Malmskillnadsgatan
- Utredda förutsättningarna för en gångbro – Stockholm High Line, över Sveavägen
- Delta i den stadsövergripande upphandlingen av tjänstecyklar

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

60. **Stadsbyggnadsnämnden** ska påbörja arbetet med en ny översiktsplan för den täta och hållbara staden som byggs även på höjden
61. **Stadsbyggnadsnämnden** ska verka för en överdäckning av spårområdet i Västra City och planera för anläggandet av Klarastaden
62. **Stadsbyggnadsnämnden** ska ta fram ett skyskrapeprogram
63. **Stadsbyggnadsnämnden** ska ta fram ett wasted space-program
64. **Stadsbyggnadsnämnden** ska utlysa en arkitekttävling för en ny stadsdel med bostäder och kontor i Masthamnen
65. **Stadsbyggnadsnämnden** ska skrota planerna på att bygga igen Fredhällsparken med en fotbollsplan
66. Centerpartiets förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Stadsbyggnadsnämnden** godkänns.

Trafiknämnden

Nämnden ansvarar för strategisk trafikplanering i staden, utveckling av trafik-säkerheten och trafikövervakning. Nämnden ansvarar för gatuskötsel och har investeringsansvar för gator, vägar, vissa torg och parker och ska som huvudman för allmänna platser och som väghållare samordna och utveckla stadsdelsnämndernas tekniska verksamhet. Nämnden ansvarar även för skötseln av stadens samtliga träd på gatumark och för markupplåtelse.

Vänstermajoriten avskaffar stadsmiljöpolitiken

Centerpartiet har under de senaste åren kontinuerligt prioriterat att höja anslagen till stadsmiljöverksamhet. Det är därför djupt olyckligt att vänstermajoriteten fortsätter att nedprioritera våra satsningar på stadsmiljön. De nedskärningar som gjordes förra året ligger fast. Med andra ord är det början till en fullskalig nedmontering av stadsmiljön vi ser tecken på.

Centerpartiet har högre ambitioner än så för vår gemensamma stadsmiljö och säger därför nej till dessa djupt skadliga nedskärningar.

Trafikpolitik för en hållbar stad

I en tät stad med en livfull stadsmiljö anpassad för människorna som vistas där är det av största vikt att bilarna tar så liten plats som möjligt. Vi har respekt för att många är beroende av bil, men det ska alltid finnas attraktiva alternativ. Kollektivtrafik, cykel och gång måste prioriteras högre, både av miljö- och framkomlighetsskäl. För att få en mer attraktiv och trygg stadsmiljö vill vi stänga av fler gator från biltrafik och sänka hastigheten på alla gator i hela innerstaden till 30 km/h.

Bilen kommer att finnas i innerstaden även i framtiden men i mindre omfattning och staden ska sträva efter att de fordon som rör sig i staden ska vara fossilfria. Allt pekar mot att bilägandet kommer att minska och staden ska aktivt understödja denna utveckling genom att skapa incitament för bilpooler och andra bildelningstjänster. Hemkörning av varor ökar också. Detta kan staden understödja genom att tex frigöra lastplatser nära fastigheternas portar för bud och taxi.

Större fokus på cykling och gående

De senaste åren har situationen för cyklister förbättrats avsevärt och många fler insatser är på gång. Att fler börjar cykla är avgörande för trafiksituationen i staden och staden måste därför planeras mer för cykel och mindre för bil. Vi vill skapa ett mer cykelvänligt Stockholm, där det ska gå snabbt och vara tryggt att ta sig fram med cykel över hela staden utan onödiga stopp och där cyklisterna inte heller ska utgöra en trafikfara för övriga trafikanter. Utbyggnaden av cykelbanor i hela regionen måste intensifieras. Vi vill även skapa bättre möjligheter för cyklister att ta med sin cykel i kollektivtrafiken och bygga fler säkra cykelparkeringar. Underhållet, städningen och snöröjningen på cykelbanorna ska prioriteras och fler pump- och servicestationer byggas. Dessutom finns det

goda möjligheter att bygga ut och utveckla lånecykelsystemet genom att bland annat koppla det till SL-kortet.

Stadens cykelplan ska vara grunden i utbyggnaden av cykelnätet. Cykeljourens uppgifter ska förtydligas och funktionen ska inte användas till andra ändamål. Pendlingsstråken ska vara prioriterade avseende städning, snöröjning och underhåll. Trafiknämnden har från och med årsskiftet ansvar för samtliga delar av pendlingsstråken. När nya områden byggs måste cykelplanen finnas med från början i planeringen, för att skapa bra och trygga cykelstråk. Ett exempel är Hornsbergsstrand där en bredare cykelbana behövs, ett annat exempel är Hagastaden där det redan nu måste planeras för cykelstråk.

Centerpartiet har drivit fram stora satsningar på cykling i Stockholm genom den så kallade ”cykelmiljarden” som investeras i nya cykelbanor och ökad framkomlighet för cyklister. När cykelmiljarden har använts vill Centerpartiet att en ny cykelmiljard avsätts för att ytterligare stärka cyklingen. I trafikplaneringen ska cyklister och gångtrafikanter ges en säkrare plats och prioriteras mer framöver genom exempelvis cykelfartsgator, säkra korsningar och bilkörfält som omvandlas till cykelfält.

Staden ska under året inventera de tio mest olycksdrabbade trafikplatserna för cyklister och föreslå åtgärder för ökad säkerhet. På så sätt ökar förvaltningen sin kunskap och stadens cykelstråk blir säkrare.

Fler gator ska skyltas och målas om i syfte att tillåta cykling mot enkelriktat under ordnade former. På sikt ska detta gälla stadens alla gator. Vissa högt belastade cykelstråk, exempelvis Nynäsvägen, behöver breddas för att möjliggöra en omkörningsfil. Cyklister cyklar i väldigt olika hastigheter och möjligheterna till säkra omkörningar är en viktig säkerhetsfråga.

Under 2016 ska 2500 säkra cykelparkeringar byggas. Cykelgarage i kollektivtrafikkära lägen ska anläggas i enlighet med tidigare beslut i kommunfullmäktige.

Under 2014 startade projektet Pilotplats Cykel på Götgatan. Projektet innebär bland annat att två bilkörfält omvandlats till cykelbanor med högre kapacitet samtidigt som den gamla cykelbanan ska användas för gångtrafik. Inom projektet finns också ett stort analysarbete och forskning kring trafikantbeteende. Av allt att döma är Pilotplats Cykel en succé och konceptet bör därför omedelbart permanentas och spridas till fler gator. Det är oroväckande att vänstermajoriteten bortprioriterar Pilotplats Cykel genom att ta bort finansieringen och inte färdigställa Götagatan. Centerpartiet anser istället att kommunfullmäktige ska uppdra åt trafikkontoret att föreslå fem ytterligare strategiska gator utifrån cyklingens behov där detta kan genomföras, bland annat på Sveavägen och Folkungagatan.

Den arbetstunnel som byggs längs med Citybanan, från Söder Mälarstrand till Torsplan kan bli världens längsta cykeltunnel på 4,1 kilometer. Detta skulle

bidra till kortare restider för många cyklister. Staden ska förhandla med Trafikverket om finansiering av cykeltunneln.

Cykel frågan förbises ofta i stadens egna arbeten och viktiga cykelstrategiska frågor riskerar att falla mellan stolarna. Mot denna bakgrund beslutade kommunfullmäktige i juni 2014 om en strategi för ökad cykling i Stockholm. Denna strategi ska implementeras omgående och trafiknämnden ska återkomma till kommunfullmäktige med avrapportering om strategin, cykelplanen och investeringstakten i cykelmiljarden årligen.

Cykel frågorna spänner vidare över flera nämndsområden. Därför ska cykel funktionen under stadsledningskontoret få karaktären av ett cykelsekretariat av den modell som finns i Köpenhamn.

Gång- och cykelvägar till och kring stadens skolor ska inventeras och ses över i trygghetsskapande syfte. Bilfria zoner runt skolor under vissa tider och andra restriktioner ska kunna föreslås.

Centerpartiet anser att förutsättningarna för gående måste förbättras i staden, vi välkomnar därför den gångplan som nu är på väg att tas fram och förutsätter att den kommer att efterlevas inom staden.

Trafiknämnden ska bidra till stadens medverkan i nätverket Svenska cykelstäder.

Stadens ambition att på sikt kunna jämföra sig med världens främsta cykelstäder ligger fast. Därför ska staden också vara pådrivande gentemot statsmakterna för att förbättra för cyklingen i Sverige, t ex när det gäller trafikregler såsom cykling mot rött vid högersväng.

Bussen ska fram

Centerpartiet vill konvertera samtliga av dagens stombusslinjer till snabbusslinjer. Det innebär att stombussarna har egna körfält längs, signalprioritering och att kantstensparkering tas bort längs bussens väg. Hållplatserna kan med fördel höjas så att bussen slipper niga.

Snabbusskonverteringen innebär också att SL tillåter påstigning i alla dörrpar. Staden har tillsammans med SL tidigare i projektform arbetat för att öka framkomligheten och hastigheten på stombusslinjerna. Centerpartiet anser dock att detta inte är tillräckligt. En fullgod konvertering av stombusslinjerna till stadsanpassad BTR, här kallad snabbusslinjer, är vad som krävs för att stombussarna ska få den prioritering i trafiken som krävs.

Satsningar på ny kollektivtrafik och infrastrukturprojekt

Tack Centerpartiet som länge drivit på för att bygga ut tunnelbanan fattade Alliansstyret i staden, landstinget och regeringen beslut om att bygga ut tunnelbanan med nio nya stationer 2013. Nu fortsätter Alliansens arbete med Sverigeförhandlingen. I Sverigeförhandlingen prioriterar Centerpartiet en ny

tunnelbanelinje över Saltsjö-Mälarsnittet, mellan Fridhemsplan – Liljeholmen och vidare söderut mot Älvjö och Hagsätra. Exakt hur den sträckningen ska se ut måste utredas ytterligare. Viktigt är att tunnelbanan får hög kapacitet för att möjliggöra bostäder i Söderort. Dessutom vill Centerpartiet bygga ut tunnelbanan genom att knyta ihop den blå linjen till Hjulsta med Barkarby. Vi vill även att Spårväg City byggs färdigt till Norra Djurgårdsstaden och att Spårväg Syd byggs mellan Flemingsberg och Älvsjö.

Osäkerheten kring vad som händer med Bromma flygplats måste skingras. Utredningen kring nedläggningen av flygplatsen ska därför genast avbrytas. När Stockholm växer kommer det att krävas stora satsningar på både spår och vägar. När Förbifarten står klar ett par år in på 2020-talet ser biltrafiken helt annorlunda ut än idag. År 2030 ska den enligt nationella mål vara fossilbränslefri. Arbetet med miljöanpassning av Förbifart Stockholm tar inte slut nu. Förbifarten ska också användas för kollektivtrafik när den tas i bruk, exempelvis så kallad Bus Rapid Transit (BRT), som innebär att busstrafiken får egna körfält på förbifaren och därmed blir snabbare och mer störningsfri. Vi ser gärna att BRT även införs på andra linjer. I innerstaden, och främst på 4:ans linje, är konceptet vara aktuellt. För att öka kapaciteten ytterligare på befintliga busslinjer vill vi jobba med signalprioritering för busstrafiken, att bussarna får egna körfält, att kantstensparkeringar tas bort och att in- och utpassering ska vara möjlig genom alla dörrpar.

Staden ska även skyndsamt utreda samfinansiering av snabbussar i områden med nybyggda bostäder och nya stadsdelar. Det är oacceptabelt att nya bostäder saknar kollektivtrafikförsörjning. Nya invånare ska inte behöva ta med sig bilden till sitt nya bostadsområde. Staden ska därför ta initiativ till samfinansieringsavtal mellan staden, landstinget och exploatören i nya områden.

Det är hög tid att sluta se på stadens vatten som ett problem att gå runt, över eller under. Stadens vatten har tidigare använts för snabba transporter och haft funktionen att sammanbinda staden. Centerpartiet vill se en offensiv strategi för att utnyttja Stockholms vattenvägar. Effektiva och miljövänliga sjötransporter har stora möjligheter att bli ett väl utnyttjat transportsätt i framtidens Stockholm. Möjligheterna för vattenburen kollektivtrafik ska ses över tidigt i planeringsstadiet när bostäder ska byggas i nya områden. Det är viktigt att samarbetet mellan staden och landstinget fungerar vid introduktion av ny kollektivtrafik. Landstinget är ansvariga för investeringar i trafiken medan staden ansvarar för att säkerställa god tillgänglighet vid bryggor, cykelparkeringar, tillgängliga gång- och cykelvägar med mera till och från bryggorna.

På många ställen i staden skulle närheten till kollektivtrafik förbättras om ytterligare en eller fler uppgångar byggdes till tunnelbane- eller pendeltågsstationer. Nya uppgångar leder också till förutsättningar för nya bostäder. Trafiknämndens ska därför, i samverkan med andra nämnder, kartlägga var det finns förutsättningar och behov för nya uppgångar. Tyvärr innebär en nyöppnad uppgång nya kostnader för SL. Det är investeringskostnader i nya spärar och ökade

driftskostnader i form av spärrvakter. Centerpartiet vill därför att nya uppgångar blir spärrfria för att undvika den kostanden. Istället ska fler biljettkontroller ske vid stationerna.

Dessutom ska trafiknämnden tillsammans med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden kartlägga vilka platser där man med enkla medel kan knyta samman pendeltågsstationer och tunnelbanestationer. Ofta är det inte långt att gå men på grund av dålig skyltning är det otydligt att det finns en nära förbindelse.

Miljöbilar och en ny syn på mobilitet

Att fler bilister byter till miljöbil är helt avgörande för synen på bilism och nya vägar i framtiden. Teknikskiftet måste skyndas på genom morötter för dem som är villiga att byta till miljöbil innan priset på den nya tekniken pressats ned. Förmånliga parkeringsvillkor för miljöbilar och rabatterade trängselavgifter är viktiga delar i detta arbete. Tankställen för biogas och el måste skyndsamt fortsätta byggas ut i Stockholm. Stockholms stad ska bli en förebild för miljövänliga biltransporter, exempelvis genom den omställning av bilparken som nu pågår där elbilar används för kommunens transporter.

Staden ska fortsätta ta ett ansvar för uppförandet av laddmöjligheter för elbilar och laddhybrider. Under mandatperioden ska 1000 laddstolpar uppföras, varav 100 snabbaddare. Under 2016 ska 250 normalladdarstationer uppföras och 25 snabbaddare. Detta ska om möjligt göras i samverkan med marknadsaktörer. Trafiknämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden ska samarbeta aktivt för fler laddstolpar, även vid gatuparkering.

Trafiknämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden peka ut 10 platser som är lämpliga för elladdning av bussflottan. Med ett tillräckligt antal noder kan vi åstadkomma en fullskalig elektrifiering av bussflottan och en tystare och mer attraktiv stadsmiljö.

Försöken med samordnad citylogistik med tystgående ellastbilar ska fortsätta och intensifieras. Trafiknämnden uppdras att ta fram en plan för hur hela innerstadens logistik för varuförsörjning på sikt kan samordnas med marknadens aktörer.

Även om omställningen av fordonsflottan från fossilt till förnybart går snabbt skulle trängseln i staden bli ohållbar om alla som flyttar hit även tog med sig varsin bil. För att frigöra gatumark och öka framkomligheten måste parkeringspolitiken inriktas på att styra om parkeringar från gatumark till parkeringsgarage. Vi vill även ta bort gatuparkering helt på vissa gator för att underlätta trafikflödena, bland annat längs med stombussarnas sträckningar och stora genomfartsgator som Sveavägen och Folkungagatan.

Stockholms stad ska fokusera mer på mobilitetslösningar och mindre på bilägande hos stadens invånare. Förutsättningarna för bilpooler måste förbättras genom att underlätta parkeringen för dessa bilar och genom att stimulera bilpooler i nya bostadsområden. Staden ska aktivt uppvakta regeringen i syfte att få

bort bestämmelser som hindrar kommunerna från att inrätta särskilda parkeringsplatser och rabatter för bilpooler och miljöbilar. Staden ska under året ta fram platser för att skapa mobilitetsfickor, dvs lastplatser för hemleverenser, i hela staden.

Ett sätt att byta ut en del av bilresan mot kollektivtrafikåkande är att bygga fler infartsparkeringar. Staden ska ta initiativ för att tillsammans med grannkommuner och landstinget hitta platser för dessa infartsparkeringar i kollektivtrafikhäna områden utanför staden. På vissa ställen kan det bli aktuellt med nya särskilda bussar för ändamålet.

En annan viktig del i att motarbeta trängseln och minska utsläppen är att människor uppmuntras att arbeta på distans eller på andra tider än traditionella kontorstider. Med nya tekniska lösningar är möjligheterna goda att kunna upprätthålla kontakten med sina kollegor även om man inte fysiskt befinner sig på samma plats. Centerpartiet har bland annat föreslagit införandet av en happy hour-taxa i kollektivtrafiken för att uppmuntra fler att resa innan eller efter rusning. Centerpartiet föreslår också sovrmorgon för stadens elever, för att de inte ska behöva trängas med alla andra pendlare i rusningstrafiken.

Trafikens ansvar för luftkvaliteten

Frågan om luftkvaliteten i staden vilar tungt på Trafiknämnden. Genom de åtgärder Centerpartiet och Alliansen genomförde under förra mandatperioden bedöms normen för PM10 klaras på stadens gator under 2015. Frågan måste lösas även långsiktigt och därför måste vänstermajoriteten fortsätta att fortsätta driva på regeringen för införandet av en lokal dubbdäcksavgift. Det är oacceptabelt att regeringen underlåter att införa lokala dubbdäcksavgifter trots det stora miljö- och hälsoproblem som orskas av dubbdäck. Även kväveoxider utgör ett allvarligt problem i Stockholm. Kväveoxiderna kommer från förbränningsmotorer, främst dieselfordon och särskilt från tunga dieselfordon. Trafiknämnden måste därför överväga genomfartsförbud för viss tung trafik på särskilt utsatta gator.

Staden ska även uppvakta regeringen i syfte att få ökad beslutsmyndighet över miljözonen för tunga fordon. Detta redskap skulle staden kunna använda aktivt för att ställa om de tunga transporterna till miljöfordon, inte minst eldrivna lastbilar.

Stadsmiljöns betydelse för den växande staden

Majoriteten har tyvärr nästan helt och hållet avskaffat stadsmiljöpolitiken. I en växande stad är det extra viktigt att satsa på parker, torg och gatuliv. I annat fall finns risk att staden byggs sönder när den växer fort och då rämner stödet för stadens bostadsbyggande hos stockholmarna. Mötesplatser och grönytor är avgörande för en stad som håller samman och där människor trivs. Det viktigaste för att skapa trygghet i stadens parker är att se till att de är välskötta och att människor vistas där. Centerpartiet vill därför upplåta plats i alla parker för café- och restaurangverksamhet samt satsa med på underhåll av stadens parker och se fler offentliga toaletter i hela staden.

Centerpartiet tog initiativ till att avskaffa förbudet mot food trucks. Tack vare detta har en helt ny bransch fötts som nu sprider sig från Stockholms stad och ut i hela landet. Det har skapat nya jobb och gynnat matkulturen men framför allt har det gynnat gatulivet i Stockholm och skapat nya attraktiva miljöer. I 40 år misslyckades staden med att skapa folkliv på Brunkebergs torg. Tack vare food truck-klustret sommaren 2014 befolkades torget både lunch och middag under ett halvår. Food truck-kulturen ska värnas och utvecklas. Vi vill bland annat att food trucks-tillstånden ska gälla i hela staden, även i city, samt dygnet runt.

Alla former av ambulerande försäljning i staden bör uppmuntras. Det gör staden mer levande och trivsamt och gynnar det småskaliga lokala näringslivet. Därför ska staden vara öppen för att tillåta fler verksamheter att ha amulerande försäljning. Tillstånden bör inte bara begränsas till vissa platser utan kan med fördel utformas som tillstånd för en utpekad rutt. På så sätt kan försäljningen flytta beroende på var människor befinner sig vid olika tider på dygnet eller vid olika väderlekar. På samma sätt som Centerpartiet såg till att legalisera food trucks vill vi legalisera gårdsförsäljning av alkohol. Stockholm har ett flertal microbryggerier i staden som vi vill ska ha möjlighet att inte bara servera sina drycker utan också sälja. Trafiknämnden ska också vara generös med tillstånd för uteserveringar för alla typer av krogar och restauranger.

Under 2013 och 2014 genomförde Stockholm "open streets" där Götgatan stängdes av för trafik i syfte att skapa en levande mötesplats. Detta var ett mycket uppskattat evenemang bland stockholmarna och lockade många besökare och en rad olika aktiviteter. Det är därför beklagligt att vänstermajoriteten har valt att avveckla denna succé. Centerpartiet vill att denna stadsmiljöförbättrande gatufest ska bli ett permanent återkommande inslag varje sommar och att antalet gator som omvandlas till mötesplatser och torg ska utökas till flera stadsdelar och flera stora och centralt belägna gator. Kultur- och idrottsnämnden och trafiknämnden ska inrätta en permanent projektgrupp som tillsammans med föreningsliv och näringsliv genomför "open streets" på ett flertal stora och centralt belägna gator under sommarmånadernas alla helger och fylla dem med kommers, kultur och aktiviteter. Evenemanget ska inte beläggas med några avgifter från stadens sida.

Stadens senaste försök med bilfria gator under en period, och en bilfri innerstad under en dag, visade på vikten av att bättre förberedelser, framförhållning och dialog med stockholmarna och näringslivet måste till för att projekten ska falla väl ut. Därför vill Centerpartiet att en projektledare tillsätts, med ansvar för att i samråd med relevanta organisationer och företrädare för näringslivet organisera kommande försök med bilfria gator. Projektledaren ska även ansvara för den externa och interna kommunikationen kring dessa projekt.

Staden ska satsa stort på stadsodling och andra initiativ som kommer från boende, föreningsliv och näringsliv och som syftar till att lyfta stadsmiljö. Idéernas Stockholm (Tactical urbanism) ska återinföras och intensifieras med hjälp av projektledare.. Stadsodling är det tydligaste exemplet på

medborgarstyrd stadsmiljöutveckling och därför ska kompetens inom det området finnas. Vägledande för Ideernas Stockholm ska vara ett wasted space-koncept där döda ytor i staden används för stadsodling, marknader, kaféer, kulturuttryck mm.

Trafiknämnden ska även, tillsammans med kultur- och idrottsnämnden och exploateringsnämnden, tillgodose att tomma ytor vid Slussen tillgängliggörs för tillfälliga kulturella evenemang under ombyggnationen utifrån kommunstyrelsens riktlinjer för idéburen stadsutveckling. Slussen kan därigenom vara en intressant, föränderlig och unik resurs för stockholmarna under projektets genomförande. Centerpartiet vill också att staden upplåter ytor vid Slussen för tillfälliga studentbostäder under ombyggnadstiden. Ytan måste vara tillgänglig för tillfälliga bostäder under minst två terminer.

När staden omvandlas och barriärer bryts genom att ytterstadsområden får mer stadskvaliteter måste också motorleder omvandlas till stadsboulevarder. Ett exempel är Magelungsvägen i Farsta som idag utgör en barriär men som kan omvandlas och bidra till stärkta urbana kvaliteter. Denna typ av omdaning av motorleder vill Centerpartiet gärna se även på andra platser i staden, exempelvis Skärholmsvägen, Örbyleden, Huddingevägen, Bergslagsvägen och Södertäljevägen.

Årstaviken – nya stråk och Stockholm Low Line

För att göra Årstaviken till ett mer attraktivt gång- och cykelstråk får trafikkontoret – i dialog med andra berörda nämnder och Locum, i uppdrag att anlägga pontoner i anslutning till strandlinjen längs Årstavikens smalaste passager – en kostnadseffektiv och attraktiv lösning för att närma sig stadens vatten och öka tryggheten längs Årstaviken.

Centerpartiet vill även att trafikkontoret, tillsammans med andra berörda nämnder och externa aktörer, inleder arbetet med att inrätta "Stockholm Low Line". Längs det nedlagda tågspåret på Södermalm ovanför Årstaviken och invid Eriksdalsbadet vill Centerpartiet skapa en ny parkattraktion i klass med – och inspirerad av, The High Line i New York. Med en helt ny publik parkmiljö längs spåret kommer en plats som i dagsläget är underuttnjad bli en urban attraktions- och rekreationsplats för stockholmarna, med parkliv, odlingslotter och café- och restaurangverksamheter.

Frigör gatemark

Genom att jobba aktivt med parkeringsavgifter kan vi flytta fler bilar från gatemark till parkeringsgarage. På så sätt kan vi använda den värdefulla ytan som finns på stadens gator till annat. Bland annat kan parkeringsplatser göras om till cykelbanor eller kollektivtrafikkörfält. Tidigare kantstensparkeringar kan också göras om till pocketparker, cykelparkeringar eller plats för uteserveringar.

Stockholms stad ska i samarbete med fastighetsägare och näringsidkare som verkar längs stadens gator omvandla kantstensparkeringar till det som det finns

behov eller önskemål av på den specifika gatan. På så sätt kan staden också få medfinansiering för att göra stadens gator trevligare.

Genom en ny parkeringspolicy som ökar incitamenten att välja parkeringsgarage framför gatuparkering och som tar större hänsyn till den värdefulla mark som en parkeringsplats är i innerstaden ökar också intäkterna från parkeringsavgifter. Dessa används för att främja gröna mobilitetslösningar och framkomlighet i innerstaden. Tiden för parkeringsavgifter ska bland annat öka från dagens 09.00-17.00 till att gälla 07.00-19.00.

Skrota klotterpolicyn

Skadegörelse på allmän eller privat egendom ska aldrig accepteras och därför ska klotterpolicyn göras om till en renodlad skadegörelsepolicy. Äganderätten är central i detta sammanhang och dedelar av dagens klotterpolicy som kopplar ihop konstformen graffiti med kriminalitet ska strykas. Fastighetsägare eller nämnder/ styrelser i staden som vill använda sig av graffiti i gaturummet ska kunna göra så om det sker i enlighet med befintlig lagstiftning. Detta gäller även om ett någon vill inrätta en sk "laglig vägg".

Trafiknämnden ska under 2016:

- Sänka hastigheten på alla gator i hela innerstaden till 30 km/h
- Skapa incitament för bildelningstjänster, exempelvis bilpooler
- Renodla och utveckla cykeljouren till en insatsstyrka som enbart fokuserar på att säkerställa framkomligheten för cyklister
- Möjliggöra cykling mot enkelriktat på fler gator
- Uppföra 2500 säkra cykelparkeringsplatser
- Verkställa kommunfullmäktiges tidigare beslut om att anlägga flera cykelgarage i kollektivtrafiknära läge
- Permanenta Pilotplats Cykel på Götgatan och inför fem nya strategiska gator för försöksverksamheten, bland dem Sveavägen och Folkkungagatan
- Inleda en förstudie och förhandling med Trafikverket för att förverkliga planen om en cykeltunnel mellan Torsplan och Söder Mälarstrand
- Bidra till inrättandet av ett cykelsekretariat under stadsledningskontoret
- Genomföra en inventering av trafiksituationen kring stadens skolor och föreslå åtgärder
- Bidra till stadens medverkan i nätverket Svenska cykelstäder
- Vara pådrivande mot regeringen för mer cykelvänlig politik
- Verka för införande av BRT-lösningar
- Utredda samfinansiering och ett större ansvar för staden gällande kollektivtrafik i nybyggda stadsdelar
- Tillsammans med landstingets trafikförvaltning tillgängliggöra bryggor för pendelbåttrafik
- Uppföra 250 normalladdstationer och 25 snabbladdare för elbilar
- Ta fram en plan för samordnad citylogistik
- Återupprätta en hög ambition på stadsmiljöområdet
- Utvidga food trucks-tillstånden till att gälla i hela staden och under hela dygnet.

- Utöka food trucks-tillstånden till att även omfatta annan ambulerande matförsäljning
- Återinföra och tillsammans med kultur- och idrottsnämnden genomföra open streets
- Anlägga pontoner i anslutning till strandlinjen längs Årstavikens smalaste passager
- Inrätta "Stockholm Low Line" längs det nedlagda tågspåret på Södermalm ovanför Årstaviken
- Göra om klotterpolicyn till en skadegörelsepolicy
- Delta i den stadsövergripande upphandlingen av tjänstecyklar

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

67. **Trafiknämnden** ska införa hastighetsbegränsningen 30km/h på alla gator i innerstaden.
68. **Trafiknämnden** ska möjliggöra cykling mot enkelriktat på fler gator.
69. **Trafiknämnden** ska uppföra 2500 säkra cykelparkeringsplatser.
70. **Trafiknämnden** ska permanenta Pilotplats Cykel och införa fem nya strategiska gator för försöksverksamheten.
71. **Trafiknämnden** ska inleda en förstudie och förhandling med Trafikverket för att förverkliga planen om en cykeltunnel mellan Torsplan och Söder Mälarstrand
72. **Trafiknämnden** ska verka för införande av BRT-lösningar
73. **Trafiknämnden** ska utreda samfinansiering och ett större ansvar för staden gällande kollektivtrafik i nybyggda stadsdelar.
74. **Trafiknämnden** ska uppföra 250 normalladdstationer och 25 snabb-laddare för elbilar
75. **Trafiknämnden** ska utvidga food trucks-tillstånden till att gälla i hela staden och under hela dygnet
76. **Trafiknämnden** ska utöka food trucks-tillstånden till att även omfatta annan ambulerande matförsäljning
77. **Trafiknämnden** ska tillsammans med kultur- och idrottsnämnden genomföra open streets även under 2016
78. **Trafiknämnden** ska inrätta "Stockholm Low Line" längs det nedlagda tågspåret på Södermalm ovanför Årstaviken
79. **Trafiknämnden** ska anlägga pontoner i anslutning till strandlinjen längs Årstavikens smalaste passager
80. **Trafiknämnden** ska göra om klotterpolicyn till en skadegörelsepolicy.
81. Centerpartiets förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Trafiknämnden** godkänns

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden är nämnd för Stockholms stads skolväsende och fristående förskola samt ansvarar för drift av kommunal verksamhet inom fritidshem, grundskola, grund-särskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola. Nämnden ansvarar för mål, uppföljning, utvärdering och utveckling av verksamheten. Utbildningsnämnden erbjuder tjänster inom elevhälsans samtliga professioner samt extern utvärdering av verksamheten till både kommunala och fristående skolor. Vidare ansvarar nämnden för skolslussen och för verksamhetsförlagd utbildning för skola och förskola. Dessutom hanterar nämnden bidrag till utomstående organisationer som bedriver verksamheter inom skolans område.

Utbildningsnämnden ansvarar för fristående verksamhet utifrån det ansvar kommunen har enligt gällande lagstiftning. För fristående förskolor och pedagogisk omsorg omfattar detta bland annat tillståndsgivning och tillsyn. Utbildningsnämnden ansvarar även för hantering av anmälningar, synpunkter och klagomål gällande fristående förskolor. För fristående skolor regleras stadens möjlighet till insyn i skollagen. Insynsrätten ger staden rätt att hålla sig informerad om hur den fristående verksamheten utvecklas och den kan även bidra till att öka allmänhetens kunskap om verksamheten. Det är av stort intresse för staden att följa kunskapsutvecklingen även för stadens elever som går i fristående skolor. Nämnden ansvarar för branschråd inom förskola och grundskola.

Utbildningsnämnden ansvarar för att i nära samverkan med stadsdelsnämnderna hantera frågor som är stadsgemensamma för förskolorna. Utbildningsnämnden ansvarar tillsammans med kommunstyrelsen för ärenden om riktlinjer, principer, policydokument och uppföljning av förskoleverksamhet. Nämnden ansvarar också för systemförvaltning av kösystemet inom förskolan. Grundskolor ska kunna bedriva förskoleverksamhet på uppdrag av stadsdelsnämnd. Centerpartiets utbildningspolitik har sin utgångspunkt i att varje förskolebarn och elev ska ges möjlighet att kunna inhämta den kunskap hen behöver för att nå sina mål. För Centerpartiet är det viktigt att varje elev blir mött där den står, att den som inte har lika lätt att lära får hjälp och stöd att utveckla sina kunskaper, men att även den som har lätt för sig får utmaningar och stöd att utvecklas. Vi har också starkt föräldrafokus i vår syn på skol- och utbildningspolitiken. Föräldrars engagemang i barnets skolgång och i skolans verksamhet ska uppmuntras. Därför är valfriheten, rätten att välja eller välja bort, mycket viktig för Centerpartiet.

Förskolan är våra små stockholmares första möte med pedagogiken. Det är starten på våra barns karriär och en förutsättning för att föräldrarna ska kunna arbeta. Det är viktigt att starten blir god. Välutbildade, engagerade pedagoger är betydelsefulla för verksamheten och bemötandet. Att barnen uppmuntras, utmanas och utvecklas varje dag är viktigt. För att alla barn ska få tillgång till en god utemiljö är det viktigt att innovativa lösningar används såsom exempelvis säkra lekplatser på tak eller i närliggande grönområden. Det är viktigt att föräldrarna kan känna trygghet i att deras barn kan få plats i förskola och fritids-

hem när familjen behöver det. Möjlighet till barnomsorg under obekväma arbetstid är särskilt viktig för föräldrar med obekväma arbetstider. Det ska finnas en stor valfrihet för de som har barnomsorg på obekväma arbetstid, därför måste det även fortsättningsvis gå att få denna omsorg i hemmet.

Stadens snabba befolkningsökning ställer stora krav på att fler barn ska få plats i både förskola och skola. Det är därför viktigt att planeringen hela tiden ligger ett steg före och att utbildningsnämnden samarbetar aktivt med exploateringsnämnden för att säkerställa skolans plats i områdesplaneringen. Nya skolbyggnader ska byggas med höga miljö- och energikrav och med material fria från giftiga ämnen. Det är också viktigt att samarbetet mellan stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden fungerar väl för att kunna planera när barnen från förskolan ska börja skolan.

Alla ska nå kunskapsmålen

Skolans huvuduppgift är att eleverna når kunskapsmålen i så stor utsträckning som möjligt. Genom att erövra kunskap växer människan och hennes perspektiv på sig själv och omvärlden. För att kunna mäta sig med andra ungdomar i övriga världen behövs grundläggande kunskaper som en god läsförståelse. Det är viktigt med kontinuerlig uppföljning av varje elevs utveckling så att snabba åtgärder kan sättas in om eleven halkar efter. För många elever är elevassistenter viktiga för att eleven ska nå kunskapsmålen. Centerpartiet vill se över hur elevassistenternas arbetssituation kan förbättras. Samtidigt som de elever som behöver stöd får det är det viktigt att även den som vill öka takten i sitt lärande får möjlighet till det. Vi ser gärna fler spetsutbildningar i fler ämnen och att staden tar fram en strategi för särbegåvade elever.

Idag redovisas alla elevers resultat på samma villkor, oavsett om du är född i Sverige eller bara varit i Sverige i ett par år. Sjäklart kan man inte förvänta sig lika höga resultat av någon som ännu inte lärt sig språket ordentligt. Detta gör att vissa skolor resovisar sämre resultat än andra, för att de har en högre andel nyanlända elever. Mer intressant vore att redovisa hur en skola lyckas höja resultaten, exempeplvis genom att jämföra elevernas resultat mellan olika år. Därför får utbildningsförvaltningen i uppdrag att återkomma till nämnden med förslag på hur en mer rättvisande resultatuppföljning kan utformas.

Lärarna – elevernas viktigaste resurs

Lärarna är elevernas viktigaste resurs. Det ska löna sig att vara en bra lärare. Centerpartiet och övriga Alliansen inrättade i regeringsställning karriärtjänster som ger lärare möjligheter att utvecklas, ta ett större ansvar och få en möjlighet till avancemang inom skolans värld. Detta är en satsning som är viktig för framtiden. Att höja statusen på lärarna är en viktig del i att locka fler att söka sig till yrket, vilket är absolut nödvändigt för att säkra kompetensförsörjningen framöver. Lärarnas administrativa uppgifter måste dessutom minskas, så att lärarna kan lägga mer tid på sin undervisning. Ett sätt att göra det kan vara genom att anställa lärarsekreterare i skolan. Rektorns roll som pedagogisk ledare måste stärkas.

Fler måste vilja bli lärare och även vilja stanna inom läraryrket. Därför måste det löna sig att vara en bra lärare. Centerpartiet avsätter därför medel till en lärarbonus som ska ge de allra duktigaste lärarna löneförhöjning.

Digitalisering av skolan

Det är viktigt att skolan hänger med i den utveckling som det övriga samhället genomgår. Därför ser vi det som självklart att digitalt lärande blir en större del av undervisningen, och att moderna lärverktyg blir en naturlig del av de verktyg lärarna använder i klassrummet. Rätt använd öppnar modern teknik möjligheter för duktiga pedagoger att arbeta på nya sätt och hjälpa fler barn att lära sig mer. Ett exempel på det kan vara omvända klassrum, där undervisningen som tidigare skett på tavlan i klassrummet förflyttas till elevernas hem medan läxorna som gjordes hemma förflyttas till skolan. Även ökad uppföljning av enskilda elevers prestation och fjärrundervisning av andra lärare i landet eller världen blir möjligt. Lärarna ska erbjudas pedagogisk fortbildning kring digitalt lärande och staden bör ta fram en strategi för IKT (informations- och kommunikationsteknologi) i skolan.

En ökad användning av digitala verktyg i skolan möjliggör för alla elever att i större utsträckning arbeta i sin egen individuella takt. Centerpartiet vill att det ska vara kunskaper som räknas, inte tiden i skolan. All undervisning behöver inte ske i klassrummet. Det ska vara möjligt att tillgodogöra sig kunskaper även genom exempelvis distansundervisning.

Elevernas hälsa

En viktig faktor för att ge eleverna goda förutsättningar att nå goda resultat är elevernas psykiska och fysiska hälsa. Det är angeläget att tillgången på skolsköterskor, skolläkare, kuratorer och psykologer är god. Centerpartiet ser gärna en ökad samverkan mellan skolhälsovården, barnavården, barn- och ungdomspsykiatri, ungdomsmottagningen och socialförvaltningen. Vi vill se daglig fysisk aktivitet i skolan eftersom studier visar att det förbättrar elevernas fysiska och psykiska hälsa samt har positiva effekter på lärandet. Barn och ungdomar ska känna sig trygga i och utanför skolan. Skolan ska vara en arena för barn och ungdomar att utveckla sina sociala kompetenser i en fördomsfri miljö. Mobbning kan aldrig accepteras. Vi vill att staden årligen ska följa upp hur skolorna arbetar mot mobbning och annan kränkande behandling. Vi ser gärna en ökad vuxennärvaro i skolan, detta kan till exempel ske genom samarbeten med ideella organisationer.

Elever med särskilda behov måste få de utökade insatser som krävs för att varje barn ska kunna skapa sig en god framtid. Centerpartiet anser att Stockholms stad ska ha en mycket generös hållning gentemot elever med särskilda behov oavsett om de väljer att gå i vanliga skolor eller särskilda skolor.

Försvara valfriheten!

Införandet av valfriheten är en av de viktigaste reformerna i skolan. Centerpartiet vill att föräldrarnas och elevernas valfrihet ska öka och att fristående, privata alternativ ska uppmuntras. Knäckfrågan för valfriheten är att det är genomgående hög kvalitet och att så många som möjligt får sitt förstahandsval. Vi skulle gärna se fler fristående skolor. Valfriheten skapar en konkurrens om eleverna som leder till bättre kvalitet, större mångfald och bättre lärare. Samtidigt är det viktigt att det finns bra system för föräldrar och elever att granska och jämföra olika alternativ. Alla ska uppmuntras att aktivt välja.

Enskilt drivna förskolor fyller en mycket viktig roll för barnomsorgen i Stockholm. De fristående alternativen ökar den pedagogiska mångfalden och föräldrarnas valfrihet. Centerpartiet anser att den idé som förekommit i debatten om ”företagsdagis”, det vill säga förskolor som drivs i regi av förälders arbetsgivare, är värd att testa. Alla bra förslag som kan underlätta stockholmarnas livspussel ska prövas seriöst. Vi skulle gärna se en försöksverksamhet med ”företagsdagis” i Stockholms stad. Dessvärre har den nya vänstermajoriteten på både regeringsnivå och i staden gjort flera utfall mot valfriheten i välfärden. Etableringsfriheten för företag och rätten att välja skola och förskola för föräldrar och elever är en central del av valfriheten inom offentlig service. Centerpartiet kommer att bevaka utvecklingen på detta område noggrant och bekämpa varje försök från vänstermajoriteten att vrida valfriheten ur stockholmarnas händer.

För att valfriheten ska bli verklig fullt ut måste fler uppmuntras att aktivt välja. Med öppna jämförelser, transparenta system och bättre information kan fler göra aktiva val. Idag kan också valfriheten begränsas till de som lyckas sätta sina barn i kö till en populär skola redan vid födseln. Centerpartiet vill att utbildningsförvaltningen under året tar fram ett förslag på hur systemet med kötid kan förändras, exempelvis genom att införa en åldersgräns för när föräldrar får sätta sitt barn i kö.

Ge makten till skolan

Alla skolor ska behandlas lika, kommunala skolor som fristående skolor. Därför vill Centerpartiet även tillåta kommunala skolor att gå med vinst och därmed kunna behålla pengarna för att utveckla sin skola. Vinsten kan exempelvis gå till höjda lärarlöner, satsningar på skolmiljön eller andra satsningar som skolorna själva väljer.

Det är viktigt att varje rektor har möjlighet att utöva ledarskap. Därför vill Centerpartiet att mer makt över skolan ska finnas hos den enskilda skolan. Att satsa på rektorernas ledarskap är också att satsa på skolan. Varje skola ska synliggöra hur deras resurser används. Därför ska samma transparens finnas för kommunala och fristående skolor. Det ska också finnas tillgängliga öppna jämförelser mellan skolors resultat.

Skolan har idag många mål att efterleva – nationella, kommunspecifika och lokala för den enskilda skolan. Mål ska finnas till för att nås och då ska de också vara utvärderingsbara. Centerpartiet vill att skolans mål ses över för att de ska bli utvärderingsbara och bidra med transparens och öppna jämförelser.

Ge eleverna sovmorgon

Forskning visar att under puberteten ökar sömnbehovet hos människor till nio timmar per natt, samtidigt som den biologiska insomningstiden förflyttas två till tre timmar framåt. Det innebär att många ungdomar drabbas av kronisk sömnbrist när de ska delta i undervisningen från klockan 08 i skolan.

Är man utvilad och pigg så ökar koncentrationsförmågan och som ett resultat av det är inlärningsförmågan bättre. Så, om vi vill att Stockholms elever ska vara alerta är det märkligt att vi tvingar upp pubertala elever alldeles för tidigt om morgnarna för att gå till skolan.

Det finns en djupt rotad uppfattning om att det är bra för karaktären att gå upp tidigt på morgonen. Men för många av oss är det väldigt svårt – och det gäller särskilt för elever i tonåren.

På en skola i Stockholm där detta har testats vittnar rektorn om höjda resultat och mer nöjda lärare. Utbildningsnämnden får därför i uppdrag att genomföra ett stadsövergripande arbete för en senare skolstart.

Satsa på simskola

Det är viktigt att alla barn i Stockholm lär sig att simma. Därför ska utbildningsnämnden fortsätta det arbetet Alliansen initierade och säkerställa att det finns simskolor att tillgå under sommaren.

Skolan är nyckeln till integration

Sverige och Stockholm får just nu många nya invånare på grund av de fasansfulla krig och förtryck som utspelar sig i delar av världen. De människor som tar sig till Stockholm för att skapa sig ett nytt liv ska välkomnas och snabbt lära sig svenska, komma i utbildning eller få ett jobb. Det är nyckeln till en bra integration och ett minskat utanförskap.

Alla nyanlända barn ska så snabbt som möjligt få en plats i skolan, detta oavsett besked om asyl eller inte. Friskolorna måste få möjlighet att ta ett större ansvar för nyanlända barns skolgång. Centerpartiet uppdrar därför till Utbildningsförvaltningen att återkomma med ett förslag på kvotsystem för fördelning av nyanlända elever i samtliga skolor i Stockholm. De extra medel som fördelas till nyanlända elever ska självklart följa med eleven till skolan.

Miljö

Genom högt ställda miljökrav ska farliga ämnen i förskolor och skolor fasas ut. Funktionen Kemikaliecentrum vid miljö- och hälsoskyddsnämnden leder arbetet med att nå målsättningen ett giftfritt Stockholm 2030.

En effektivisering av energianvändningen i stadens fastigheter och lokaler för skolverksamhet ska genomföras i samarbete med energicentrum, där exempelvis alla skolor ska släcka ner sin inomhusbelysning när ingen vistas i lokalen. Stadens avfallshantering ska bidra till att sluta kretslopp, spara energi och naturresurser. Det matavfall som produceras inom stadens skolkök är en värdefull resurs som ska utnyttjas för framställning av bland annat biogas.

Tryggare trafikmiljö kring stadens skolor

Det är av stor vikt att vägen till skolan är trygg för eleverna. Ett återinförande av skolpolis bidrar till att öka trafiksäkerheten kring skolområdet. För att öka tryggheten för de barn som cyklar till skolan, och uppmuntra till ökad cykling, ska en cykelkampanj genomföras i alla stadens skolor.

Skolmatslyft

God och välbalanserad mat är en förutsättning för lärande och koncentration. Maten som serveras i stadens förskolor och skolor ska vara god, säker och nyttig samt tillagad av råvaror som producerats klimatsmart och miljövänligt. Den ska dessutom serveras i en lugn och trivsamt miljö. Alla elever ska ha rätt till rimliga lunchtider. Många av stadens skolor upphandlar skolmaten. Det ska inte bara vara lägsta pris som vinner en upphandling, utan även handla om kvalitet, smak och miljömedvetenhet med särskild hänsyn till de krav lagen ställer på svenska matproducenter.

I skollagen ställs tydliga krav på skolmatens näringsinnehåll och att den tillagas med bästa hygien. Stockholm ska bli en föregångskommun där elever och personal i skolan vet att de får en god, näringsrik och säker mat. Utbildningsnämnden ska ta fram en skolmatpolicy. Fokus bör ligga på skolmatens kvalitet och ursprung, kökspersonalens kompetensutveckling och inspiration, skolmåltidens pedagogiska möjligheter, minskning av matsvinnet, arbeta med odling på skolgården eller närbelägna rabatter och parker som en del av stadens matslyft. Ett mål ska vara att minska förekomsten av halvfabrikat, smakförstärkare och socker. Målet på längre sikt är att alla förskolor och skolor ska ha tillagningssköt. Det ska alltid finnas flera alternativ att välja på varav alltid minst ett vegetariskt.

För att främja kontakter mellan olika åldersgrupper och få in fler vuxna i skolmatsalarna ska utbildningsnämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna uppmuntra skolorna att, i den mån det är möjligt, ge äldre möjlighet att till låg kostnad äta lunch med eleverna i grundskolan.

Etisk matupphandling

Staden ska höja ambitionen avsevärt i frågan om upphandling av livsmedel och mat till förskolor, skolor och äldreboenden. Den mat som staden handlar upp ska möta samma krav avseende djurhållning och miljö som ställs på svenska livsmedelsproducenter.

Satsa på inomhusmiljön

Inomhusmiljön i skolor och förskolor är avgörande för elevernas fysiska hälsa och lärande. Problemen med dålig luft måste därför minskas genom fortsatt förebyggande arbete, där inomhusluften mäts vid relevanta tidpunkter. Uppföljning ska även prioriteras och intensifieras för att säkerställa att lämpliga åtgärder vidtas.

Utbildningsnämnden ska under 2016:

- Bidra till att valfriheten ökar
- Genomföra en cykelkampanj i alla stadens skolor
- Ta fram en strategi för IKT (informations- och kommunikationsteknologi) i skolan
- Låta lönesättningen på allvar belöna bra lärare efter prestation och resultat
- Återinföra skolpoliser
- Ta fram en skolmatpolicy och genomföra ett skolmatslyft
- Vidta åtgärder för att förbättra inomhusmiljön
- Delta i den stadsövergripande upphandlingen av tjänstecyklar
- Genomföra ett stadsövergripande arbete för en senare skolstart
- Ta fram ett förslag på kvotsystem för en jämnare fördelning av nyanlända elever
- Utforma förslag på hur en mer rättvisande resultatuppföljning kan utformas

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

82. **Utbildningsnämnden** ska ta fram en strategi för IKT.
83. **Utbildningsnämnden** ska återinföra skolpoliser.
84. **Utbildningsnämnden** ska ta fram en skolmatpolicy
85. **Utbildningsnämnden** ska Genomföra ett stadsövergripande arbete för en senare skolstart
86. **Utbildningsnämnden** ska Ta fram ett förslag på kvotsystem för en jämnare fördelning av nyanlända elever
87. Centerpartiets förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Utbildningsnämnden** godkänns.

Äldrenämnden

Stockholm ska vara en trygg stad att åldras i där respekten för den enskildes rätt till personligt inflytande och trygghet ska vara ledord i arbetet. Äldreomsorgen i Stockholm ska vara attraktiv för de äldre och tillmötesgående för de närstående. Äldrenämnden ska samordna och bidra till en sådan utveckling samt säkerställa att äldre behandlas lika inom hela staden. Centerpartiet vill se en äldreomsorg som präglas av mångfald och nytänkande där stor hänsyn tas till den enskildes önskemål vid biståndsbedömningar.

Försvara valfriheten!

Äldre personer ska ges större möjlighet att själva bestämma över sin vardag. En ökad valfrihet inom äldreomsorgen leder till att alla får bättre möjlighet att själva vara med och påverka hur de vill bo och leva som äldre. Den som föredrar att bo i mer nischade boenden tillsammans med vänner eller där personalen talar det egna språket eller där människor kan leva tillsammans med sina husdjur ska ha möjlighet att göra det. Centerpartiet skulle exempelvis gärna se att fler HBTQ-äldreboenden tillkommer och att det finns fler boenden anpassade till en språkgrupp eller en kultur, liknande Persikan, där all personal talar persiska och där inredningen är anpassad efter den persiska kulturen.

De äldres val och önskemål ska få påverka inriktning och utbud i Stockholm. Centerpartiet vill se en mångfald bland utförare och verksamheter. En sådan utveckling kräver lika villkor mellan kommunala och fristående alternativ där full etableringsfrihet råder. De äldre ska ha tillgång till god information om olika utförare och olika former av äldreomsorg för att kunna göra ett aktivt val.

Vi ser med oro på vänstermajoritetens äldrepolitik som återkommunaliserar privata verksamheter och därmed vrider valfriheten ur händerna på stockholmarna. Begränsningar av privata alternativ sker på bekostnad av de äldres rätt att själva välja äldreomsorg. Inriktningen innebär en tillbakagång till en tid då politiker och byråkrater hade en närmast oinskränkt makt över människors liv, en inriktning som ska avbrytas. Istället ska fler innovativa och privata verksamheter uppmuntras.

Ge äldre mer inflytande i biståndsprocessen

Stockholms stad ska utveckla omsorgsinsatserna på ett sätt som ger den enskilde mer inflytande, trygghet och självbestämmande över den egna tillvaron. Många äldre upplever sig ha alltför begränsat inflytande över vilken hjälp de kan få och i vilken omfattning. Många som blir biståndsbedömda befinner sig redan i en utsatt situation som förstärks när de upplever att de inte själva får avgöra vilka hjälpinsatser de behöver. Olika kommuner tillämpar olika modeller för biståndsbedömning. Stockholms stad ska ta del av fungerande och uppskattade metoder i andra svenska kommuner. Syftet och inriktningen ska vara att låta den enskilda människan släppas in i processen när hemtjänsten utformas.

Likvärdig biståndsbedömning mellan stadsdelarna

Alla stockholmare som söker äldreomsorg ska hanteras lika oavsett var i staden de bor. Biståndsbedömningen ska ske utifrån den äldres egna behov. Utöver att biståndsbedömningen ska bli rätt måste fokus även ligga på att de insatser som beviljas verkligen utförs. Äldrenämnden ska följa avslag för servicehusboende som överklagas för att kartlägga olika samband. Kontinuerliga fortbildningar ska genomföras för biståndshandläggare och uppföljningar av handläggarnas bedömningsmall ska utföras.

Äldreomsorg på de äldres villkor

Det ska vara självklart att kunna bo kvar i det egna boendet så länge viljan och orken finns. Genom att satsa på att bygga anpassade bostäder, utrustade för att klara en äldre persons behov kan vi underlätta för äldre som vill bo kvar hemma att göra det valet. Teknikens möjligheter att utveckla individuella hjälpmedel ska prövas i större skala. Vi tror även att det ska vara möjligt att inte behöva byta boende när vårdbehovet ökar. Det är viktigt att den som bor kvar hemma inte blir isolerad mot sin vilja. Det ska finnas tid för hemtjänstpersonalen att se till den enskilda människans behov även utöver det mest grundläggande. För att ge trygghet och kontinuitet bör personalen som den äldre möter i största möjliga mån vara densamma från dag till dag.

Trygghet och värdighet är mål som ingår i äldreomsorgens uppdrag och som innebär att människor ska få fortsätta leva sina liv, även när de är i behov av vård och omsorg. Dagens äldre som är friska är i många fall aktiva och ska kunna fortsätta att få vara det även när omsorgsbehovet blir större. En viktig del i detta är att äldre i Stockholm inte ska behöva känna sig ensamma. Tid för promenader, utevistelse, samtal över en kopp kaffe eller vad den äldre själv föredrar ökar välbefinnandet och förbättrar hälsan. En utevistelsegaranti ska finnas i syfte att öka möjligheten för äldre i vård- och omsorgsboenden att vistas utomhus och delta i aktiviteter även utanför boendet. Vi vill också se en ökad möjlighet till sysselsättning på boenden, som till exempel möjlighet till hantverk, sittgymnastik, sångstunder, spelkvällar och liknande. Ungdomsvårdar och den ideella sektorn kan vara en del i att uppfylla dessa mål. Det ska även vara möjligt att bo tillsammans med sin livspartner och par ska därför inte splittras när vård- och omsorgsbehovet ökar. Vi är därför mycket glada över den parboendegaranti som infördes av Alliansen under förra mandatperioden och som innebär att makar och sambos så långt möjligt ska få fortsätta att bo tillsammans, även om de har olika omvårdnadsbehov. Trygghetsjouren ansvarar för larmmottagning, teknisk utrustning, service och installation av trygghetslarm. Arbetet med att utreda överföringen av trygghetslarm från analog till digital teknik ska fortgå.

Gifrfria miljöer

Många boenden, både äldreboenden och privata bostäder, är inte gifrfria. Miljö- och hälsoproblemen kopplade exempelvis till asbest, radon och blåbetong är kända sen gammalt. Effekter av ftalater och andra hormonstörande ämnen är mer okända. Under förra mandatperioden tog Centerpartiet initiativ till ett mycket ambitiöst arbete med att fasa ut giftiga kemikalier ur stadens verksam-

het. Resultatet blev en kemikalieplan och den nya funktionen Kemikaliecentrum hos miljöförvaltningen. Arbetet med att inventera förekomsten av gifter i stadens verksamheter och fasa ut dessa i enlighet med kemikalieplanen ska drivas på. På sikt vill vi att Kemikaliecentrum ska gå igenom allt som staden styr över gällande gifter och farliga kemikalier.

Vårdlotsar

När någon inte vill eller kan bo hemma längre, ska det finnas äldreboenden som erbjuder ett tryggt omhändertagande, där också anhöriga kan känna sig delaktiga genom att på ett enkelt sätt kunna följa den äldres vardag. För att samordna omsorgs- och vårdinsatser, oavsett vem som är utförare, och förenkla för den äldre och dennes anhöriga ska så kallade vårdlotsar användas i större utsträckning. En funktion som hjälper de allra svårast sjuka att hitta rätt i sjukvårdssystemet och därmed få rätt vård.

Satsa på matglädje

Matglädje är en förutsättning för att våra äldre ska äta tillräckligt. Vällagad mat kan locka med doft, färg och smak. Det ska inte alltid vara lägsta pris som vinner en upphandling, utan även handla om kvalitet, smak och miljömedvetenhet med särskild hänsyn till de krav lagen ställer på svenska matproducenter. För den som fortfarande har ork ska det vara möjligt att äta lunch tillsammans med elever på grundskolor. På så vis ökar utbytet mellan generationerna där tidigare erfarenheter visar att det uppskattats av både äldre och yngre. Staden ska höja ambitionen avsevärt i frågan om upphandling av livsmedel och mat till förskolor, skolor och äldreboenden. Den mat som staden handlar upp ska möta samma krav avseende djurhållning och miljö som ställs på svenska livsmedelsproducenter. Ambitionen vad gäller klimatsmart och säsongbetonad mat bör höjas väsentligt och en plan för att säkerställa antibiotikafri mat bör upprättas.

Sammanhållen omsorg och vård

Äldre med komplexa behov behöver samordnade insatser från sjukvård och äldreomsorg. Samarbetet mellan landstinget och staden är i detta sammanhang helt avgörande. Arbetet med landstinget för att undvika att äldre personer med omfattande vård- och omsorgsbehov faller mellan stolarna ska intensifieras. När äldre kommer i kontakt med olika aktörer som jobbar utifrån sitt egna specifika uppdrag är det viktigt att få till en helhet som säkerställer att ingen glöms bort längs med vägen. Det handlar om patientsäkerhet och trygghet.

Motverka åldersdiskriminering

De äldre ska ses som en tillgång i samhället och inte en belastning. Andelen äldre ökar i samhället där många är friska och väljer att arbeta vidare efter uppnådd pensionsålder. Diskriminering av äldre, så kallad ålderism, förekommer inom många områden. Inom arbetslivet, hälso- och sjukvården, media, i språket, i attityderna och i lagstiftningen. Stockholms stad ska anta ett handlingsprogram för att identifiera och utmana förekommande ålderism inom stadens verksamhetsområden, inte minst inom arbetsmarknadsområdet.

Äldrenämnden ska under 2016:

- Stå upp för den äldres rätt att välja genom att främja en mångfald av utförare
- Göra det möjligt för den äldre att fasa in sig i äldreboendet och möjliggöra val av boende efter behov och önskemål
- Formulera en utevistelsegaranti
- Utarbeta möjligheter till ökade möjligheter till sysselsättning på äldreboenden.
- Utöka antalet vårdlotsar i äldreomsorgen
- Höj kvaliteten och ställ högre krav på maten inom äldreomsorgen, kvalitets- såväl som miljömässigt
- Upprätta en plan för att säkerställa antibiotikafri mat
- Inventera förekomsten av gifter i stadens verksamheter och fasa ut dessa i enlighet med kemikalieplanen
- Ge äldre möjlighet att till låg kostnad äta lunch med eleverna i grundskolan
- Arbeta för likvärdiga biståndsbedömningar mellan stadsdelarna
- Skapa rutiner och strukturer som säkerställer en sammanhållen vårdomsorg och vård
- Anta ett handlingsprogram för att motverka ålderism inom stadens verksamhetsområden
- Undersöka vilka kommunala äldreboendena som kan övergå i privat regi eller drift

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

88. **Äldrenämnden** ska formulera en utevistelsegaranti
89. **Äldrenämnden** ska utarbeta ett handlingsprogram för att motverka ålderism inom stadens verksamhetsområden
90. Centerpartiets förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Äldrenämnden** godkänns.

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämndens uppgifter är att utifrån gällande lagstiftning, i huvudsak föräldrabalken och förmyndarskapsförordningen, garantera rättstrygghet för personer som inte själva kan sköta sin ekonomi, bevaka sin rätt eller sörja för sin person. Dessa personer, huvudmännen, som kan vara gamla, sjuka, ha en funktionsnedsättning eller vara underåriga, förses med god man eller förvaltare, över vilka överförmyndarnämnden utövar tillsyn och kontroll. Nämnden ansvarar även för tillsyn och kontroll över alla föräldrar i Stockholms stad som förvaltar underåriga barns tillgångar.

Överförmyndarnämnden ska under 2016:

- Delta i den stadsövergripande upphandlingen av tjänstecyklar.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

91. Centerpartiets förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Överförmyndarnämnden** godkänns.

Central medelsreserv

I Central medelsreserv: 1. *Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov* reserveras 5,0 mnkr.

I Central medelsreserv: 2. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* reserveras 535,3 mnkr främst för följande ändamål:

- Flyktingmottagande
- Insatser för hemlösa
- Vattenprogram
- Åtgärder för giftfri förskola
- Implementering av ytterstadsprojekt
- Sommarkoloniverksamhet inkl. LSS-kollo
- Feriearbeten
- Skötsel av naturreservat
- Resultatenheter
- Oförutsedda behov
- Eurovision Song Contest 2016

Vidare reserveras 815,4 mnkr i Central medelsreserv: 3. *Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar* inom förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola, komvux, särskola, svenskundervisning för invandrare (SFI), flyktingmottagande samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning.

I Central medelsreserv: 4. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter* har utgifter om 500 mnkr reserverats för planerings- och genomförandeprojekt avseende investeringar för följande ändamål:

- Förändringar mellan åren i redan beslutade investeringsprojekt som inte kan finansieras genom omprioriteringar inom nämndens investeringsplan
- Nya prioriterade investeringsprojekt som inte kräver genomförandebeslut av kommunfullmäktige, genom att de inte är av strategisk vikt eller principiell karaktär
- Klimatinvesteringar
- Tillgänglighetsinvesteringar om 100 mnkr
- Magelungens restaurering

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

92. Till **Central medelsreserv** reserveras följande belopp för år 2016 med fördelning enligt budgetförslaget i denna titel.
93. Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov reserveras 5,0 miljoner kronor.
94. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov reserveras 535,3 miljoner kronor.

95. Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar inom förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola, särskola, sfi, flyktingmottagande samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning reserveras 815,4 miljoner kronor.
96. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter reserveras 500 miljoner kronor.

Finansförvaltning

Förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018

Vänstermajoriteten har valt att höja kommunalskatten med ytterligare 22 öre, vilket är en skatthöjning med totalt 57 öre sedan valet 2014. Skatthöjningarna motiveras utifrån att skapa fler arbetstillfällen och satsa på välfärden. Detta samtidigt som vi ser att stadens byråkrati sväller kraftigt med inrättandet av nya råd, kanslier och kommissioner. Åtgärder som knappast skapar jobb eller välfärd. Att höja skatten och samtidigt slösa med skattebetalarnas pengar innebär att stockholmarna tvingas betala mer i skatt utan att mer pengar går till jobbskapande åtgärder och välfärd.

Centerpartiets hållning står fast, vi är mycket restriktiva med skatthöjningar som slår mot jobb och tillväxt. Under Centerpartiets och alliansens styre i staden lyckades vi kombinera låga skatter med höga ambitioner för jobb, välfärd och bostadsbyggande. Det är vår fortsatta ambition.

Skatteunderlag och skatteberäkningar

Prognosen över skatteunderlaget för 2016, det vill säga kommuninvånarnas förvärvsinkomster under 2014 är uppräknad med bedömning av utvecklingen under inkomståren 2015 och 2016. Gällande prognos utgår från Sveriges Kommuner och Landstings bedömning den 1 oktober 2015. Med utgångspunkt från nu kända förutsättningar och de antaganden i övrigt som kan göras utifrån uppgifter om taxeringsutfall, har en prognos över slutligt taxeringsutfall inarbetats i budgeten. Skatteunderlaget beräknas öka med 4,8 procent 2016.

För år 2016 föreslår Centerpartiet att en primärkommunal inkomstskatt utdebiteras med kronor 17,35 per skattekrona, vilket ger 2 öre högre än alliansens senaste budget för 2014. Höjningen med 2 öre avser skatteväxling med Stockholms läns landsting för stadens övertagande av hälso- och sjukvård inom LSS-verksamhet. Stadens skatteinkomster beräknas uppgå till 42 192,0 mnkr med skattenivån 17,35 kr.

Begravningsavgift

Begravningsverksamheten finansieras genom en särskild avgift som tillgodoses staden på samma sätt som skattemedel. För år 2016 föreslår Centerpartiet en sänkning av begravningsavgiften med 1 öre jämfört med 2015 vilket innebär en utdebitering av begravningsavgiften med 6,5 öre per skattekrona som uppgår till 157,9 miljoner kronor.

Utdelning

Flertalet av stadens bolag ingår i koncernen Stockholms Stadshus AB. Ägarens krav på utdelning tas huvudsakligen ut i form av obeskattade koncernbidrag. Vissa bolag i koncernen erlägger koncernbidrag till moderbolaget Stockholms Stadshus AB, som i sin tur tillskjuter bidrag till mottagande bolag.

Centerpartiets budgeterade utdelning från koncernen Stockholms Stadshus AB uppgår till 1200,0 miljoner kronor. Utdelningen kan justeras genom beslut senast i tertialrapport 2 och får inte överstiga 1200,0 miljoner kronor.

De senaste åren har Stockholm stad genom sitt ägande i Fortum energi erhållit en utdelning från bolaget om 200,0 miljoner kronor per år. Bolagets finansiella ställning tyder på att en liknande utdelning kan ske under 2016 som ett rimligt ägarkrav som staden kan och bör uttrycka. Centerpartiet budgeterar därför med en utdelning på bibehållen nivå 200,0 miljoner kronor för 2016.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

97. Kommunal inkomstskatt utdebiteras år 2016 med kronor 17,35 per skattekrona.
98. Begravningsavgift utdebiteras år 2016 med 6,5 öre per skattekrona.
99. I övrigt godkänna Centerpartiets förslag till budget 2016 och inriktning för 2017 och 2018 för **Finansförvaltningen**.

Förslag till budget och ägardirektiv 2016 och inriktning 2017-2018 för koncernen Stockholms Stadshus AB

Bolagets uppgifter och allmänna inriktning

Stockholms Stadshus AB har en sammanhållande funktion för merparten av Stockholms stads aktiebolag. Bolaget är moderbolag i en koncern, som består av 16 aktiva dotterbolag eller underkoncerner. Bolaget ansvarar för styrning och uppföljning av dotterbolagens verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och direktiv. Bland kommunfullmäktiges direktiv ingår att svara för övergripande utveckling, strategisk planering, löpande översyn och omprövning, utöva ekonomisk kontroll och uppföljning, utveckla styrformer och samspelet mellan ägare, koncernledning och dotterbolag.

Koncernen Stockholms Stadshus AB omfattar bolag inom bostadsförsörjning, infrastruktur såsom vattenreningsverk och ledningssystem, fiberkanalisation, parkeringsanläggningar, hamnverksamhet och skolor samt även kultur och besöksnäring genom teater- och kulturverksamhet, arenor och mässfastigheter. Bolagen arbetar med Visionens målsättningar som utgångspunkt för all utveckling och verksamhet.

Staden ska ha en aktiv fastighetsförvaltning och utveckla fastighetsbestånden långsiktigt i syfte att nå en bättre struktur avseende standard, geografiskt läge och åldersfördelning. Stockholms Stadshus AB:s uppdrag är att tillsammans med stadens bostadsbolag löpande pröva möjligheterna att avyttra sådana delar i fastighetsbeståndet, som ur ett förvaltningsperspektiv inte bör behållas. Bolagen ska genom sina befintliga miljöprogram, policier och handlingsplaner arbeta för att bidra till att uppnå målen i stadens miljöprogram. Stockholms Stadshus AB ska vidare tillse att bolagen arbetar enligt stadens riktlinjer för förnybar energiproduktion.

Staden har påbörjat en utökad insamling av matavfall från såväl privathushåll som storhushåll. Staden har antagit en handlingsplan för matavfallsinsamling för biologisk behandling. Stockholms Stadshus AB ska tillse att bolagen arbetar i linje med handlingsplanen inom ramen för sin rådighet och sina respektive verksamheter.

Bostadsbristen i Stockholm är ett allvarligt problem och fler bostäder är en förutsättning för en fortsatt stark utveckling av Stockholm. Bostadsbristen slår allra hårdast mot de personer och familjer som har lägst inkomster och minst besparingar. Centerpartiets höga bostadsmål om 160 000 nya bostäder till 2030 kommer att minska bristen på bostäder, men behöver kompletteras ett aktivt arbete att pressa hyrorna i stadens befintliga bestånd. Det är huvudorsaken till att förslaget om att slå ihop stadens bostadsbolag. De allmännyttiga bostadsbolagen ska också vara en drivande aktör på bostadsmarknaden där fokus ligger i att driva fram ett ökat byggande. Fler bostäder och god ekonomisk avkastning är huvudmålet med verksamheten. Vinster kan sedan kanaliseras till att säker-

ställa att det finns möjlighet till enklare, billigare och mindre lägenheter runt om i hela staden.

Teknikutvecklingen har gjort småskalig och förnybar energiproduktion lönsam. Genom denna utveckling håller gränssnittet mellan producent och konsument på att suddas ut. Kommunstyrelsen utredde därför under 2013 hur staden kan arbeta med förnybar energiproduktion i sina egna fastigheter, vilket ledde fram till en rapport och ett principdokument med riktlinjer som antogs av kommunfullmäktige under våren 2014. I beslutet uppdrogs även berörda nämnder och Stockholms Stadshus AB att inventera sina fastigheter för att ta fram en investeringsplan för detta. Inventeringen skulle presenteras för kommunstyrelsen i samband med tertiärrapport 2. Mot bakgrund av detta ska koncernstyrelsen tillse att arbetet med att uppföra sådana anläggningar för förnybar energiproduktion hos berörda dotterbolag påbörjas under året.

Koncernstyrelsen ska tillse att riktlinjerna för idéburen stadsförbättring som kommunstyrelsen har tagit fram under 2013 tillämpas av bolagen. Målet är att använda stadsrummet mer genom att staden öppnar upp förbisedda delar av vår gemensamma stadsmiljö och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala. Idéburen stadsförbättring kan innebära att förslag kommer fram från nämnder och styrelser i dialog med stockholmarna. Det betyder att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö. Det kan handla om att ta en oanvänd gräsyta mellan fastigheter för stadsodling, att temporärt tomma lokaler används som gallerier och scener, eller att ogästvänliga betong- och asfaltskytor rustas för att kännas välkomnande och kunna nyttjas som offentliga platser.

Ägardirektiv för 2016-2018:

- Svara för koncernens övergripande utveckling och strategiska planering
- Styra finansiella resurser på ett för ägaren och koncernen optimalt sätt
- Svara för löpande ekonomisk kontroll och uppföljning
- Leda arbetet för att bereda hyresgäster i stadens bostadsbolag möjlighet att förvärva sina lägenheter genom ombildning till bostadsrätter i ytterstaden
- Ha en öppen inställning till fastighetsförsäljning
- Underlätta framtagandet av studentbostäder
- Fortlöpande pröva möjligheterna att tillsammans med bostadsbolaget avyttra delar ur fastighetsbeståndet som ur ett förvaltningsperspektiv inte bör behållas
- Löpande utreda möjligheterna till ytterligare omstrukturering av bostadsbolagen för effektivare och mer ändamålsenlig förvaltning
- Fortsätta utreda möjligheterna till en ytterligare samordning av stadens kommersiella fastigheter tillsammans med bostadsbolagen, S:t Erik Markutveckling AB, kommunstyrelsen och fastighetsnämnden
- Se över och föreslå omprövning av inriktning och/eller innehav av verksamheter utifrån förändrade förutsättningar avseende marknad, lagstiftning och teknisk utveckling

- Leda och följa upp arbetet med en ökad energieffektivisering och återvinning inom koncernens fastighetsbolag
- Ta fram en CSR-strategi för koncernen och bolagen för deras möjligheter till en positiv samhällsutveckling och sammanhållen stad
- Ställa sociala krav i större upphandlingar och investeringar inom koncernen, utifrån stadens upphandlingspolicy
- Tillsammans med kommunstyrelsen förbereda avvecklingen av oljeverksamheterna i Loudden
- Ta fram en plan tillsammans med Fortum för att trygga Stockholms framtida fjärrvärme, utifrån målsättningen att kolkraftverket KVV6 ska avvecklas
- Kontinuerligt följa större investeringsprojekt, till exempel utbyggnaden i Norvik, Värtan, Kapellskär, Tele2 Arena och utvecklingen av Globenområdet stora bostadsprojekt samt satsningen för Stimulans för Stockholm
- Ansvara för bevakning och samordning av ägarintresset i de bolag där staden är delägare
- Följa utvecklingen vad gäller kostnadseffektiviseringar inom samtliga dotterbolag
- Särskilt följa bolagens ekonomi avseende bostadsbyggande och upprustning
- Samordning av insatser i händelse av kris
- I samarbete med privata aktörer ta fram förslag till hur ett socialt ansvarstagande för bostadsområden kan förenas med en långsiktig affärs-mässighet och en positiv värdeutveckling för fastigheterna

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

100. **Koncernen Stockholms Stadshus AB** ska fortlöpande pröva möjligheterna att tillsammans med bostadsbolagen avyttra delar ur fastighetsbeståndet som ur ett förvaltningsperspektiv inte bör behållas.
101. Centerpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **Koncernen Stockholms Stadshus AB** godkänns.

Bostadsbolagen

AB Svenska bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem Stockholms stads bostadsbolag ska medverka till en fungerande bostadsmarknad i Stockholm. De ska vara självständiga och drivande aktörer för en rörlig och tillgänglig bostadsmarknad i Stockholm. Bolagen ska verka för fler bostäder och god ekonomisk avkastning där vinsterna ska användas för att säkerställa att det finns enklare, billigare och mindre lägenheter runt om i hela staden inklusive i innerstaden. På detta sätt motverkas boendesegregation och utbudet stärks på bostadsmarknaden.

Utmaningar

Bristen på tillgängliga hyresrätter i staden är ett allvarligt hinder mot jobb och tillväxt i Stockholm. Det finns många orsaker till dagens brist, inte minst nuvarande hyressättningssystem som skapar inlåsnings effekter och motverkar nödvändig rörlighet. En konsekvens av det bristande utbudet har blivit långa bostadsköer och troligen en betydande svarthandel med hyreskontrakt. För en tillväxtort som Stockholm med en rörlig arbetsmarknad, där människor ofta flyttar beroende på arbete, är det tillväxthämmande om det saknas ett snabbt och tillgängligt boende. I förlängningen är jobben hotade när arbetskraft och studerande inte kan finna ett hyresboende. Tillväxt kräver rörlighet och för att åstadkomma rörlighet är tillgången på hyresrätter vital. För att främja hyresrätten vill Centerpartiet se över rådande system med kollektiva hyresförhandlingar. Ett sätt att främja och utveckla hyresrätten är att övergå till en mer preferensbaserad hyra där hyresgästens ställning och möjlighet till inflytande stärks, samtidigt som större variationer i hyresnivåer tillåts. Att bara gilla läget är inget alternativ för Centerpartiet och vi menar att bevisbördan på att inte reformera nuvarande system faller tungt på parterna på bostadsmarknaden.

De kommunala bostadsbolagens pågående satsning med de så kallade ”Stockholmshusen” har ett gott syfte med att få fram fler hyresrätter snabbare än tidigare. Innan vi vet var eller hur Stockholmshusen kommer att uppföras är det dock svårt att ha en uppfattning. Vi ser dock med oro på den uttalade ambitionen att bygga för speciellt resurssvaga eller utsatta grupper. En modell som liknar så kallad social housing skulle skapa både inlåsnings effekter och segregation. Politiker ska inte på den ordinarie bostadsmarknaden avgöra vem som ska få bo i vissa bostäder och vilka inkomsttak som ska råda för ett kontrakt. Det är bättre att bygga mer samt pressa byggkostnaderna genom enklare och tydligare byggregler och arbeta med riktade bostadsbidrag.

Mål och uppdrag

Stockholm växer och ska göra det på ett miljövänligt sätt så att hela Stockholm är och förblir attraktivt. En prioriterad uppgift är att möta ökad efterfrågan på nya bostäder. Staden ska planera för 160 000 nya bostäder till och med 2030. Hälften av de nya bostäderna ska vara hyresrätter. Bostadsbolagen ska kraftigt bidra till nyproduktionen. I denna expansiva fas är det viktigt att staden växer på ett hållbart vis och att bolaget tar hänsyn till miljö- och stadsmiljöfrågor. Det innefattar att möjliggöra för matavfallsinsamling i bostadsbeståndet, implemen-

tera riktlinjer om idéburen stadsutveckling, skapa odlingslotter för de boende på outnyttjade ytor samt arbeta med att förbereda infrastruktur för bilpooler. Vidare ska bolagen arbeta med att förbereda infrastruktur för elbilar, implementera Gröna parkeringstal vid nybyggnation och arbeta med att anlägga gröna tak, biodlingar, urban odling och andra ekosystemtjänster inom bostadsbeståndet.

Bostadsbolagen ska arbeta för ökat boendeinflytande genom löpande dialog med hyresgästerna gällande bostad och närmiljö. Goda och förtroendefulla relationer till hyresgäster ska vara en ledstjärna i bolagens verksamhet. Det är inte alltid tillräckligt att bara följa lagar och förordningar, bolagets representanter ska tillhandhålla god service och tydlig information till de boende. För att undvika eftersläpning i fastighetsunderhåll ska bolagen kontinuerligt utöva tillsyn av fastigheterna och gemensamma utrymmen. Fel och brister som iakttas eller anmäls av hyresgästerna ska åtgärdas snarast möjligt. Detsamma gäller småreparationer, t.ex. byte av packningar, rensning av avlopp, reparation av strömbrytare och andra åtgärder som behövs för att lägenheterna ska fungera. I detta arbete kan det arbete som Svenska Bostäder genomförde på Järvafältet kopplat till Järvalyftet tjäna som god inspiration för alla bostadsbolag som verkar i Stockholm, privata såväl som kommunala.

Inför standardförbättringar eller andra ändringsåtgärder, ska bolagen informera hyresgästerna i god tid. Ambitionen ska vara att hyresgästerna själva ska kunna välja mellan olika upprustningsnivåer utifrån en obligatorisk basnivå. Olika val får olika konsekvenser för hyran. Eftersom omfattande arbeten kan vålla stora störningar ska bolagen erbjuda hyresgästerna dialog om valmöjligheter samt de ekonomiska konsekvenserna av åtgärderna. Genom god kontakt och information är det lättare att nå samförstånd och överenskommelser. Hyreslagen bestämmelser om hyresgästinflytande vid förbättrings- och ändringsåtgärder ska följas. Bolagen ska tillsammans se över vilket hyressystem som är bäst tillämpat för att undvika fördröjning av nödvändiga upprustningar. Regelbundna kundundersökningar ska genomföras. För trygghet och trivsel ska städning av trapphus, tvättstuga, hiss och andra gemensamma utrymmen ske tillräckligt ofta så att utrymmena alltid känns fräscha och välkomnande. Trasig belysning och annat som gått sönder i gemensamma utrymmen bör bytas eller lagas utan dröjsmål.

Bostadsbolagen ska aktivt utnyttja sitt befintliga bostadsbestånd genom bland annat korttidsavtal. Sådana avtal finns främst i fastigheter som ska renoveras eller som så småningom ska användas som evakueringslägenheter när bolaget bygger om andra fastigheter inom beståndet. Vid tillämpning av korttidsavtal är tydlig information till hyresgästerna av extra vikt för att undvika upplevelsen att bli avhyst vid kontraktets utgång. Bolaget ska även fortsätta pröva andra former av juridiskt hållbara kontrakt där hyresgästerna får tydlig information om kontraktsvillkor.

Utred sammanslagning av AB Svenska bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem till ett nytt bostadsbolag – AB Stockholm bostäder

De tre bostadsbolagen har liknande verksamheter och många gemensamma mål. Mål som genomsyras av att medverka till att tillgängliggöra bostäder i Stockholm för olika behov. Bolagen har ett betydande ansvar för att möta efterfrågan genom att bidra till nyproduktion av hyresrätter. Uppgifter som kräver starkt ekonomiskt rustade organisationer som ständigt bör se över kostnader och organisering. De tre bostadsbolagen startades i olika omgångar under 1930- och 40-talen. Med olika syften och inriktningar skulle bolagen ansvara för stadens bostadsförsörjning. Bostadsmarknaden har sedan dess genomgått stora förändringar och idag har de tre bolagen fler likheter än olikheter i sina respektive uppdrag. Ett faktum som blev än mer realiserat från och med 2011 då ett nytt hyressättningsystem infördes tillsammans med krav på att kommunala bostadsbolag ska verka utifrån affärsmässiga principer. Syftet med bestämmelsen om affärsmässighet är att inte snedvrída konkurrensen. Privata och kommunala bostadsbolag ska kunna verka på liknande villkor för fler bostäder. Affärsmässiga principer innebär vidare att bolagen av sina ägare inte ska ges några särskilda fördelar som gynnar dem ekonomiskt i förhållande till privata konkurrenter. Relationen mellan kommunen och bolaget ska vara affärsmässig och ekonomierna åtskilda.

Dagens ekonomiska omständigheter och reglerna på bostadsmarknaden talar för att Stockholms stad bör se över organiseringen av de tre bostadsbolagen genom en sammanslagning. Hänsyn ska särskilt tas till kostnadseffektivitet gällande drift och fastighetsförvaltning med energieffektiviseringar och miljö-satsningar i centrum. En sammanslagning ska vidare syfta till att stärka den ekonomiska utvecklingen i bolaget och göra det nya bolaget till en än mer drivande bostadsaktör i Stockholm för att möta efterfrågan på nya bostäder. Det parallella arbetet som idag utförs av tre bostadsbolag, i form av tids- och kostnadskrävande processer från markanvisning till att byggnaderna står färdiga, ska rationaliseras via ett bolag. Förutsättningarna för att hålla nere både tidsåtgång och kostnader ska förbättras. Bolaget kan också undvika tidigare stöttest-enar i form av resurskrävande geografiska omfördelningar av fastigheter när ett helhetsperspektiv blir naturligt. De tre bostadsbolagen har redan idag en gemensam intern kö, med ett bostadsbolag kan hyresgästerna även i fortsättningen vända sig till bostadsförmedlingen men slipper byta hyresvärd vid eventuellt bostadsbyte. Mot bakgrund av ovan föreslår Centerpartiet att Stockholms stad, som ägare till de tre bostadsbolagen, utreder en sammanslagning av de tre bolagen inklusive konsekvenser för hyresgäster och personal. Arbetsnamnet på det nya bolaget ska vara ”AB Stockholm bostäder”.

Ägardirektiv för 2016-2018:

- Öka takten på nybyggnation, upprustning och underhåll
- Värna hyresrätten som boendeform samt bidra till Stockholms försörjning av hyresrätter
- Aktivt bidra till att bygga den täta, hållbara staden
- Bereda möjlighet för boende i ytterstaden att genom friköp förvärva sina lägenheter
- Vara goda hyresvärdar genom ökat boendeinflytande och löpande dialog med hyresgäster

- Samarbeta med berörda kommunala bolag, nämnder och privata aktörer för riktade satsningar på underhåll, systematiskt trygghetsarbete och säkerhet samt energieffektiviseringar
- Arbeta aktivt med energieffektivisering och förnyelsebar energi
- Öka hyresgästernas incitament att spara energi
- Aktivt bidra till att staden når det nationella målet om 50 procent matavfallsinsamling till år 2018 och 70 procent 2020
- Sprida de positiva erfarenheterna från dialogveckorna i Järva och genomföra dialogveckor med boende inom ramen för utvecklingen av södra ytterstaden
- Fortlöpande genomföra boendedialoger för att återkoppla arbetet med visionerna för Järva, Västerort och Söderort 2030, samt i samband med upprustningsarbetet i bostadsbeståndet
- Arbeta med att möjliggöra för matavfallsinsamling i bostadsbeståndet enligt stadens handlingsplan
- Implementera kommunstyrelsens riktlinjer om idéburen stadsutveckling
- Skapa odlingslotter för de boende på delar av gårdar och outnyttjade ytor inom beståndet
- Arbeta med att förbereda infrastruktur för bilpooler
- Utveckla nya affärsmodeller för mobilitetstjänster i fastighetsbeståndet
- Aktivt arbeta med att bygga ut infrastruktur för elbilar
- Implementera gröna parkeringstal vid nybyggnation
- Arbeta med att anlägga gröna tak, biodlingar, urban odling och andra ekosystemtjänster inom bostadsbeståndet
- Främja en god rörlighet och tillgänglighet på bostadsmarknaden genom enkla och tydliga spelregler som är lika för alla, regelverk som förhindrar olaga andrahandsuthyrning
- Utredda möjligheterna att underlätta för äldre eller personer med funktionsnedsättning att byta till en lägenhet i entréplan eller till hus med hiss
- Fortsätta arbetet för att minska antalet avhysningar
- Ta ett stort ansvar för försörjningen av förturs-, försöks- och träningslägenheter
- Fortsätta tillgänglighetsanpassningen av fastigheterna
- Tillsammans med Storstockholms brandförsvaret fortsätta samarbetet kring brandinformatörer, främst i ytterstaden, i syfte att förebygga och motverka bränder
- Genomföra underhållsinsatser i utvalda miljonprogramområden med tydlig miljöprofil
- Verka för fler billiga bostäder för ungdomar
- Planera för nya seniorbostäder i hyresrättsform
- Ta hänsyn till olika typer av familjekonstellationer och boendeförhållanden vid planerandet av nya bostäder
- Öka användningen av förnyelsebar energi
- Verka för sänkta byggkostnader
- I samråd med berörda nämnder inventera möjligheten att bygga om/omvandla befintliga byggnader till gruppbo- eller servicebo-

städer och underlätta skapande av bostäder för personer med funktionsnedsättning

- Samarbeta med övriga berörda bolag och nämnder samt privata aktörer för utvecklingen av de närcentrum som bolagen äger
- Utredda en sammanslagning av de tre bolagen som innefattar en konsekvensanalys för mer hållbart bostadsbyggande, ekonomi, hyresgäster och personal

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

102. **AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem** ska utreda en sammanslagning av de tre bolagen som innefattar en konsekvensanalys för bostadsbyggandet, ekonomi, hyresgäster och personal
103. **AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem** ska implementera Gröna parkeringstal vid nybyggnation.
104. **AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem** ska aktivt arbeta med att bygga ut infrastruktur för elbilar och bilpooler.
105. Centerpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem** godkänns.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget äger och förvaltar servicehus, vård- och omsorgsboenden, trygghets- och seniorbostäder samt LSS-boenden. Bolaget har i uppgift att tillhandahålla välskötta fastigheter och att erbjuda attraktiva och anpassade bostäder för människor i behov av stöd och trygghet. Bolaget uppmanas att arbeta med olika ekosystemtjänster inom bostadsbeståndet så som biodlingar, gröna tak och urban odling. De boendeformer som erbjuds stadens äldre ska vara effektiva och kunna anpassas efter olika individuella behov. Servicehusen kvarstår som en av flera boendeformer så länge efterfrågan finns. Micasa Fastigheter i Stockholm AB uppdras att vid om- och nyproduktion analysera fastigheten utifrån ett vård- och omsorgsperspektiv för att undersöka om det går att förbättra förutsättningarna för verksamheten genom enklare ombyggnationer, genom att anamma ny teknik eller via andra åtgärder. Då det föreligger ett stort behov ska Micasa Fastigheter i Stockholm AB, i likhet med övriga nämnder och bolag, vara delaktig i stadens utbyggnad av servicelägenheter för personer med funktionsnedsättning.

Ägardirektiv för 2016-2018:

- Ansvara för att inom ramen för affärsmässiga principer tillhandahålla välskötta, trygga och tillgängliga bostäder för stadens äldre och för personer med funktionsnedsättning
- Tillhandahålla och utveckla seniorboenden, trygghetsboenden och LSS-boenden utifrån utbud och efterfrågan
- Åtgärda det eftersatta underhållet i de fastigheter som långsiktigt kommer att nyttjas för äldreboende och omsorg
- Värna tillgången till gemensamhetslokaler i beståndet
- Vidareutveckla den sociala dimensionen i boendemiljön
- Underlätta för profilboenden att etablera sig i staden
- Medverka till att sänka stadens totala kostnader för lokaler och finna kostnadseffektiva lokallösningar
- Arbeta kontinuerligt med åtgärder för en tryggare miljö i och omkring fastigheterna
- Arbeta aktivt med energieffektivisering och förnyelsebar energi
- Arbeta med att möjliggöra för matavfallsinsamling i bostadsbeståndet
- Aktivt bidra till att staden når sin målsättning för matavfallsinsamling
- Fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

106. Centerpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **Micasa Fastigheter i Stockholm AB** godkänns.

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets uppgift är att svara för reguljär bostadsförmedling, evakuering samt förmedling av förturslägenheter inklusive försöks- och träningslägenheter, förmedling av lägenheter till stadens bostadsbolags internköer samt förmedling av kategoribostäder såsom exempelvis student- och trygghetsboenden. Idag utgör Stockholmsregionen i hög grad en gemensam bostads- och arbetsmarknad. Storstadsregionens infrastruktur skapar goda förutsättningar att bo i en kommun och arbeta i en annan. Det ligger därför i stadens intresse att den som står i Stockholms bostadskö också har möjlighet att hitta en bostad utanför stadens gränser. Bostadsförmedlingen i Stockholm AB är öppen för alla och redan idag står sökande från hela länet i kö. I de fall det finns intresse från fastighetsägare i kringliggande kommuner ska bostadsförmedlingen därför kunna erbjuda förmedlingstjänster och därmed också förmedla bostäder i kommuner i Stockholms omnejd.

Ägardirektiv för 2016-2018:

- Förmedla lägenheter i ett öppet och transparent system efter kötid, det vill säga till den kund som har längst kötid och uppfyller fastighetsägarens krav
- Utveckla service och tjänster mot fastighetsägare för att säkerställa ett fortsatt gott inflöde av lägenheter och alltid förmedla lägenheter till den tidpunkt fastighetsägaren angett
- Skapa en väl fungerande regional marknadsplats för hyresrätter
- Undersöka förutsättningarna för att underlätta för ungdomar att komma in på bostadsmarknaden
- Utveckla service och tjänster mot kunderna i bostadskön
- Aktivt marknadsföra den gemensamma studentkön mot privata fastighetsförvaltare
- Informera om bostadsmarknaden i regionen och särskilt planerad och pågående nyproduktion
- Informera om stadens satsningar inom ytterstadsarbetet
- I samarbete med Stockholm Business Region AB informera om Stockholm som bostadsort
- Bidra i arbetet att effektivt förmedla försöks- och träningslägenheter
- Utredda förutsättningarna att sänka kö- och förmedlingsavgiften
- Fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

107. Centerpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **Bostadsförmedlingen i Stockholm AB** godkänns

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska tillhandahålla ändamålsenliga, flexibla och kostnadseffektiva lokaler för stadens förskole- och skolverksamhet. Skolfastigheternas arkitektur ska gestalta skolans centrala ställning i samhället.

Inomhusmiljön i skolor och förskolor är avgörande för elevernas fysiska hälsa och lärande. Problemen med dålig luft måste därför minskas genom fortsatt förebyggande arbete, där inomhusluften mäts vid relevanta tidpunkter. Uppföljning ska även prioriteras och intensifieras för att säkerställa att lämpliga åtgärder vidtas. SISAB ska även verka för en giftfri miljö i sina fastigheter och för att minska sin klimatpåverkan. Stadens skolor ska ha låg energiförbrukning och använda el från förnyelsebara källor. Vid nybyggnation ska skolor och förskolor certifieras som miljöbyggnad. Dessutom uppmanas bolaget att arbeta med olika ekosystemtjänster så som gröna tak och urban odling. Bolaget ska även undersöka vad som går att göra för att få bättre akustik och tystare ljudmiljö i skolmatsalar, klassrum och andra skollokaler.

Staden växer och antalet elever ökar kraftigt den kommande perioden. Den stora ökningen kommer att ställa stora krav på bolaget för att klara av den stora utbyggnad som behövs. Det är angeläget att SISAB deltar aktivt i planeringsarbetet för fortsatt utbyggnad av skolor och förskolor. Under perioden planeras för nyproduktion av flera nya skolor och förskolor.

Behovet av verksamhetsanpassningar och därtill hörande modernisering av bland annat installationer ökar. Tillgängligheten både i undervisningen och i den fysiska miljön för elever med funktionsnedsättning ska vara god i Stockholms skolor. Arbetet med att anpassa skolor med bristande tillgänglighet ska fortgå.

SISAB har under 2014 inventerat stadens skolgårdar och utemiljöer och de utvecklas och upprustas där det bedöms nödvändigt. SISAB ska verka för att fler skolor och förskolor får tillgång till eget tillagningskök i samband med att fastigheterna renoveras och nya förskole- och skollokaler byggs.

SISAB ska bidra till att tillgängliggöra skolidrottshallar och andra idrottsytor efter skoltid. I samverkan ska även berörda parter ta fram en finansieringsmodell för hur de kostnader som detta genererar ska fördelas. SISAB uppmanas även att verka för att få till stånd fler konstgräsplaner och mer tillgänglig idrottsyta. SISAB ska också arbeta för att tillgängliggöra skolgårdar för allmänheten efter skoltid och under sommarloven. Skolgårdarna kan då bli mötesplatser för barnfamiljer och stadens invånare får tillgång till fler lekplatser, grönytor eller offentliga mötesplatser.

De fastigheter som SISAB bygger för stadens verksamheter ska byggas flexibelt så att de kan anpassas till olika typer av verksamhet, efter behov och förändras över tid.

Ägardirektiv för 2016-2018:

- Arbeta med utveckling och förvaltning av förskole- och skollokaler
- Verka för kostnadseffektiva lokallösningar
- Delta i planeringen och genomföra utbyggnaden av förskolor och grundskolor för ett växande Stockholm
- Verka för en giftfri skolmiljö i samarbete med Kemikaliecentrum
- Inventera möjligheterna att skapa studentlägenheter i vakanta lokaler
- Arbeta aktivt för att tillgodose en god inomhusmiljö med god luftkvalitet
- Arbeta kontinuerligt med åtgärder för en tryggare miljö i och omkring förskolan och skolan genom bland annat fortsatt förebyggande åtgärder mot bränder, klotter och annan skadegörelse, till exempel på skoltoaletter
- Arbeta aktivt med energieffektivisering och förnyelsebar energi
- Arbeta med att möjliggöra för matavfallsinsamling i bostadsbeståndet
- Genomföra nödvändiga åtgärder så att krav på minskade energikostnader uppnås
- Utveckla och upprusta stadens skolgårdar och utemiljöer enligt 2014års inventering
- Verka för att fler förskolor och skolor har tillagningskök
- Se över möjligheterna att installera solceller eller plantera grönska på skolbyggnaders tak och fasader
- Tillgängliggöra skolgårdar efter skoltid och på sommaren
- Aktivt bidra till att staden når målet för matavfallsinsamling
- Fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

108. Centerpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **Skolfastigheter i Stockholm AB** godkänns

Stockholm Vatten AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska med fortsatt tydlig miljöprofil säkerställa leverans av hälsosamt och gott vatten till hushåll och verksamheter i Stockholm och ombesörja avloppshantering av god kvalitet i området. Produktionen och driften ska ske med så liten miljöpåverkan som möjligt. Bolaget ska arbeta aktivt för att kunna öka återvinningen av näringsämnen från avloppshanteringen utan att miljöbelastningen ökar. Ansvaret för avfallshanteringen i Stockholm ligger också på bolaget där inriktningen ska vara effektiva och miljöriktiga metoder som förenklar för hushållen att bidra till en hög grad av materialåtervinning.

Stockholms framtida avloppsrening

En förutsättning för stadens tillväxt är en fungerande avloppsrening som kan möta framtidens krav. För Stockholm Vattens avloppsreningsverk utgör stadens tillväxt och de skärpta miljökraven en stor utmaning som medför stora och nödvändiga investeringar i ny infrastruktur. Tack vare Centerpartiets och Alliansens initiativ under förra mandatperioden arbetar Stockholm Vatten under perioden med projektet Stockholms framtida avloppsrening. Projektet ska ge Stockholm ett av världens modernaste reningsverk i Henriksdal och kommer att vara bolagskoncernens enskilt största projekt.

Denna investering är inte bara viktig för den växande stadens behov av omhändertagande av avloppsvatten, utan också för stadens miljö och för Östersjön. Henriksdals reningsverk kommer att bli ett av världens mest moderna reningsverk med dubbel kapacitet gentemot idag där utsläppen av kväve och fosfor kommer att minska från avloppsvattnet samt ha en rad övriga positiva effekter för miljön. Den nya lösningen minskar även det så kallade bräddningsbehovet som innebär att en blandning av dagvatten och orenat spillvatten släpps ut och som framförallt påverkar badvattenkvaliteten negativt. Genom satsningen stärker Stockholm sin position som en av världens mest hållbara storstäder där vattnet i Mälaren blir ännu renare genom minskade utsläpp vid kraftiga regn. Bolaget ska därutöver tillse att reningen säkerställer att läkemedelsresterna minimeras i det renade avloppsvattnet – något som underlättas av den nya tekniken som kommer att användas i Henriksdals reningsverk.

Aktivt klimat- och miljöarbete samt skydd av stadens vattenresurs

Bolaget ska långsiktigt minska sin klimatpåverkan och sitt energibehov. Klimatförändringarna innebär nya risker i Stockholm, särskilt utifrån stadens vattennära läge. Häftiga skyfall och höga vattenstånd leder i nuläget till bräddningar av avlopp och dagvattenledningar vilket ökar mängden närsalter, bakterier och miljögifter i Mälaren. Hög beredskap och anpassad dimensionering av Stockholm Vattens avlopps- och dagvattensystem kommer att krävas i ännu högre utsträckning. Bolaget ska arbeta förebyggande med att förhindra översvämningar i byggnader vid häftiga skyfall. Som ett led i detta skall bolaget i

nära samarbete med berörda förvaltningar och bolag samt andra berörda aktörer upprätta och genomföra en skyfallskartering. Ett databaserat analysverktyg som kan simulera vilka konsekvenser skyfall får och därmed minska riskerna för samhällsstörningar vid kraftiga skyfall. Detta som ett första steg i att ta ett större ansvar för klimatanpassning av Stockholm.

Stockholm Vatten har en viktig roll i arbetet med att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna uppnås till år 2021. Åtgärder som uppnår god vattenstatus i Stockholms sjöar och vattendrag är också viktiga delar i arbetet. I detta innefattas bland annat sjörestaureringar, återskapande av öppna vattendrag, åstadkomma mindre våtmarksanläggningar eller motsvarande. Stockholm Vatten ska delta aktivt i framtagandet av stadens klimatanpassningsplan.

Ansvarsfull ekonomisk förvaltning

Bolaget ska värna om kunder och partners i regionen samt sträva efter nya samarbeten då bolaget har en god kapacitet att tillhandahålla VA-tjänster även utanför kommungränserna. Regionalt samarbete är viktigt både för att utnyttja gjorda investeringar i vattenproduktionsanläggningar och för förebyggande åtgärder syftande till att trygga Mälaren som vattentäkt. Taxenivån för avgifterna för allmänna vattentjänster ska säkra finansieringen av Stockholms framtida avloppsrening. Bolaget får i uppdrag att återkomma med förslag till ny taxenivå under 2016.

Avfallsverksamheten

Under 2014 bolagiserades stadens avfallshantering och fördes över till Stockholm Vattenkoncernen. Det nya bolaget Stockholm Vatten Avfall AB har i uppdrag att insamla, transportera, återvinna och bortskaffa avfall samt bidra till en effektivare avfallshantering och öka tillgången på biogas i regionen. Verksamheten ska ske inom gällande lagstiftning som får bedrivas för avfallstaxan. Taxan ska utformas så att den skapar ytterligare incitament för stadens hushåll att källsortera/ återvinna samt ta hänsyn till informationsinsatser och kostnaderna för system för optiskt matavfallsinsamling som ska leda till en insamlingsnivå om 50 procent 2018 och 70 procent 2020.

Regeringen har enligt regeringsförklaringen 2014 för avsikt att kommunalisera den fysiska insamlingen av förpackningsavfall och returpapper. Stadens verksamhet ska planera för detta redan nu och bland annat utreda vilka förpackningar som kan integreras i det optiska insamlingssystemet så att denna insamling kan ske fastighetsnära. För att vara proaktiv under övergångsfasen och ha beredskap om regeringens ambition på detta område inte verkställs, ska staden ta kontakt med Förpacknings- och tidningsinsamlingen i syfte att teckna avtal som syftar till en mer fastighetsnära insamling av förpackningar. En viktig utgångspunkt ska vara att förenkla för hushållen att lämna ifrån sig sitt förpackningsavfall och returpapper. Det är även viktigt att den nya modellen för insamling kan genomföras så att det insamlade materialet möjliggör en hög grad av materialåtervinning.

Förändrat huvudmannaskapet för stadens sopsugarsystem

Avfallshantering med sopsug är en bra metod ur miljösynpunkt då den alstrar färre transporter och ger en renare hantering. Även ur arbetsmiljösynpunkt har det stora fördelar för fastighetsskötare och för personal som hämtar avfall. Sopsugsanläggningarna i Stockholm ägs idag av fastighetsägaren eller samfälligheter medan stadens roll genom Stockholm Vatten omfattar hämtning och behandling av avfallet. Det finns indikationer på att dagens huvudmannaskap och organisation inte fungerar. I en skrivelse från mars 2010 drog Exploateringskontoret och Trafikkontoret slutsatsen att staden bör inta en tydligare ansvarsroll gällande att äga och förvalta sopsugarsystemen. Centerpartiet delar den uppfattningen och föreslår att Stockholm Vatten skulle utgöra en lämplig huvudman.

Stockholm stad svarar redan idag för merparten av projektering och genomförande av sopsugsanläggningar inom exploateringsområden. Ett utökat ansvarsstagande genom Stockholm Vatten, i form av ägande och förvaltning, skulle ge stabilitet och långsiktighet i verksamheten. Jämfört med andra mindre aktörer har Stockholm Vatten som ett kommunalt bolag bättre överblick över den totala byggverksamheten och kan därmed planera och bygga ut sopsugsanläggningar på ett strategiskt sätt. Detta skulle på ett bättre sätt kunna säkerställa en god, miljömässig och långsiktigt hållbar utveckling av sopsugarsystemen. Ett nytt huvudmannaskap ger också möjlighet att anpassa systemet så att olika typer av verksamheter, tillkommande fastigheter samt offentliga papperskorgar kan anslutas. Bolaget har också större möjligheter att driva på utvecklingen av teknik exempelvis för sortering av olika fraktioner och individuell mätning av avfallet. Kompetens behöver byggas upp inom bolaget för att planera, handla upp och administrera drift och underhåll av systemen. Kostnaderna för investering och drift av anläggningarna kan tas ut av de anslutna fastigheterna separat och kostnad för hämtning och behandling av avfallet tas ut via avfallstaxan. Bolaget ska titta på andra europeiska system för att på sikt införa en mängdkomponent i kostnads kalkylen, det vill säga ge incitament till hushåll och fastighetsägare till avfallsminimering och källsortering för att sänka kostnaderna.

Modernisera och utveckla återvinning

Stockholm ska ha de modernaste återvinningscentralerna i EU. Bolaget ska öka möjligheterna till återbruk på stadens återvinningscentraler och verksamheten med mobila miljöstationer ska utökas. De ska vara lättillgängliga för boende och bilburen trafik samt finnas i olika former, stora som små. Fler centraler bör ligga under jord som till exempel befintlig ÅVC i hörnet vid Birger Jarlsgatan och Runebergsgatan. I och med att de grävs ned kan de få plats med mer avfall vilket gör att nedskräpning kring stationen kan minska. Begränsningar, genom införande av bommar, i rätten att besöka återvinningscentralerna ska inte genomföras innan det finns ett avtal med övriga kommuner i länet om ett gemensamt system för passager på återvinningscentralerna.

Bolaget ska ta initiativ till att påbörja ett arbete för ökad materialåteranvändning i staden. Genom ökad återanvändning av till exempel möbler, IT-utrustning och byggmaterial kan staden minska både inköpskostnader och

mängden avfall. För att det ska bli lätt att hitta nya ägare till möbler, utrustning och annat material ska en intern annonstjänst inom staden införas av bolaget. Här ska Stockholms stads alla verksamheter som skolor, förvaltningar med flera kunna byta möbler, inredning och annat material med varandra. På detta sätt kan bolaget bidra till målet att minska avfall och kostnader.

Övriga åtaganden

Bolaget ska ansvara för den fortsatta driften av GlashusEtt i Hammarby Sjöstad, vars syfte är ett att informera brett om stadens miljö- och klimatarbete. En viktig uppgift för bolaget är att utbilda barn och ungdomar om stadens vattenhantering, till exempel ska vatten- och avloppsverk ta emot studiebesök från Stockholms skolor.

Bolaget ska vara behjälpligt i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, SL och andra aktörer för att främja framkomligheten.

Bolaget ska i sina upphandlingar ställa miljömässiga krav på huvudleverantörer och underleverantörer. Stockholm Vatten ska bedriva en aktiv forskning inom sina verksamhetsområden i syfte att minska energianvändning, miljöbelastning samt optimera sina processer.

Ägardirektiv för 2016-2018:

- Omlokalisera bolagets huvudkontor till Ulvsunda för en mer effektiv och ändamålsenlig lokalanvändning
- Fortsätta med projektet Stockholms framtida avloppsrening
- Inta en aktiv roll i arbetet med att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna uppnås i staden till år 2021
- I samarbete med andra aktörer påbörja arbetet med att upprätta och genomföra en skyfallskartering.
- Planera för en kommande kommunalisering av den fysiska insamlingen av förpackningsavfall och returpapper
- Inta en tydligare ansvarsroll genom att planera för att överta huvudmannskapet för sopsugarsystemen i Stockholms stad
- Modernisera och utveckla stadens återvinningsmetoder
- Fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader samt att lägga ut vissa verksamheter på entreprenad
- Arbeta med att utveckla service och tillgänglighet gentemot brukare och kund
- Återkomma med förslag till taxehöjning under 2016 för en långsiktigt hållbar finansiering av verksamheten
- Uppföra en optisk sorteringsanläggning
- Arbeta för informationsspridning genom förbättrade pedagogiska metoder syftande till att alla stockholmare ska förstå och vilja delta i stadens arbete för en bättre miljö inom vatten och avfall.
- Delta i planeringen för ett växande Stockholm i nya stadsdelar med behov av teknisk infrastruktur

- Långsiktigt minska klimatpåverkan genom att effektivisera energikrävande processer och minska utsläpp av klimatgaser från avloppssystemen
- Utredda möjligheten att minska sitt energiberoende med hjälp av lokalt producerad el, till exempel solkraft, vindkraft eller användning av restenergi vid bolagets anläggningar
- Påbörja installation av solenergianläggningar på ett av bolagets dricksvattenverk.
- Delta i arbetet med att ta fram en handlingsplan för rent vatten för att uppnå god ekologisk och kemisk status
- Tillsammans med andra myndigheter utveckla och intensivifiera arbetet så att stadens mål om lokalt omhändertagande av dagvatten uppnås enligt dagvattenstrategin
- Intensifiera arbetet med sjörestaureringar enligt vattenprogrammet och ta fram kartor över delavrinningsområden.
- Tillsammans med miljö- och hälsoskydds nämnden utvärdera övervakningen av ekologisk status i Stockholms ytvatten, som underlag för beslut om revidering och eventuell utökning av övervakningen
- Öka biogasproduktionen
- Utredda möjligheten att sälja spillvärmen från bolagets anläggningar till Fortum.
- Ansvara för driften av GlashusEtt som center för information om stadens miljö- och klimatarbete
- Ta fram och genomföra åtgärder för att hantera effekterna av ett förändrat klimat
- Verkställa det kommunala uppdraget om avfallshantering
- Ansvara för övergripande samt riktad information i avfallsfrågor
- Intensifiera arbetet med att öka matavfallsinsamlingen så att staden minst nått målet om 70 procent 2020
- Integrera samt ställa krav på avfallshanteringen i planeringsprocessen vid nybyggnad och i det befintliga bostadsbeståndet
- Säkerställa markanvändningen för stadens återvinningscentraler
- Bistå avfallsnämnden i arbetet med att upprätta förslag till renhållningsordning och avfallsplan samt att upprätta förslag till taxor för hämtning, transport och behandling av hushållsavfall enligt beskrivningen ovan
- Bedriva forskning inom sina verksamhetsområden i syfte att minska energianvändning, miljöbelastning samt optimera sina processer

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

109. Centerpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **Stockholm Vatten AB** godkänns

Stockholms Hamn AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska medverka till att säkerställa och utveckla goda förutsättningar för sjöfarten och regionens varuförsörjning för att därigenom främja regionens utveckling. Hamnen och sjöfarten är också en viktig del av Stockholms identitet som stad vid Östersjön och Mälaren, belägen på öar, och med en stadsbild av skepp och fartyg i citynära lägen. Stockholms hamnar utgör ett viktigt gods- och logistiknav för Mälarenregionen. Stockholms Hamn AB har också en viktig roll när det gäller passagerar- och kryssningstrafiken i Östersjön. Verksamheten ska stimulera, och vara ett föredöme för, ett miljövänligt transportarbete. Allmänna kommunikationer till och från kajerna måste finnas för att underlätta för varutransporter och turister som besöker staden. Stockholms Hamn AB ska i dialog och samråd med landstingets trafikförvaltning bättre kollektivtrafikförsörja dessa platser.

Stockholms Hamn AB:s utveckling ska medverka till att regionens behov av effektiv hamnkapacitet kan tillgodoses i ett långt perspektiv. Det ska ske i lämpliga former av samverkan med andra hamnar och intressenter. Infrastruktur, verksamhet och organisation ska utvecklas i takt med EU:s utvidgning och den snabba utvecklingen i Östersjöregionen samt transportmarknadens krav och samtidigt bygga på sunda ekonomiska kalkyler.

Stockholms Hamn AB ska medverka till att målen i färdplanen för en fossilbränslefri stad uppnås. Att minska utsläppen från fartyg som ligger i hamn i staden är därför angeläget. Det mest effektiva sättet att styra mot minskade utsläpp från sådana fartyg är att införa en differentierad hamnavgift baserad på utsläpp och kombinera det med förutsättningar för elanslutning och ansvarsfull avfallshantering. Även möjligheten att införa differentierad hamnavgift baserat på bulleremissioner ska undersökas.

Stockholms Hamn AB arbetar i samråd med Stockholms Stadshus AB och kommunstyrelsen med att söka möjliga alternativ för oljeverksamheten vid Loudden. Det nuvarande arrendeaftalet gäller t.o.m. år 2019. Arbetet ska inriktas på långsiktiga och miljömässigt hållbara lösningar som inte äventyrar stadens tillgångar eller regionens försörjning av bränsleprodukter. Centerpartiet vill att Loudden utvecklas till ett av Stockholm mest attraktiva bostadsområden, med en blandning av hus i olika höjder samt en unik arkitektur och grönområden på mark såväl som på tak och väggar.

Stadens kajer ägs och driftas av olika parter inom staden. Flera andra aktörer som Statens fastighetsverk och Kungliga Djurgårdsförvaltningen äger också mark vid vattnet.

Stockholms nya kajstrategi är ett välkommet inslag då det är bra att staden tar ett helhetsgrepp om stadens kajer och vattennära lägen för att utveckla dess

värden än mer. Centerpartiet vill tillgängliggöra Stockholms kajer och vattenrum för fler stockholmare genom exempelvis kaféer, konst och marknader. Den rörliga sjöfarten inklusive båtpendling är en viktig del för Stockholm som en attraktiv stad på vatten. Kajerna måste ha god tillgänglighet för anöring och framförallt kollektivtrafikförsörjning.

Staden ska eftersträva en blandning av verksamheter och funktioner längs kajerna. Detta ska ske på ett sätt som beaktar väsentliga säkerhetsaspekter samt möjligheten att bo på båt vid stadens kajplatser.

Tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden ska Stockholms Hamn AB initiera processen av att knyta samman den östligaste delen av Folkungagatan och det kommande bostadsprojektet ”Kvarteret Persikan” på östra Södermalm, med en helt ny stadsdel med drygt 2000 bostäder och 100 000 kvm kontor vid Londonviadukten och yttre Masthamnen.

En viktig del i detta är tillgodose bryggglägen för framtida båtpendling. I detta arbete ska uppdraget vara att skapa förutsättningar för kollektivtrafik på vatten i samråd med huvudmannen för kollektivtrafik. Ambitionen bör vara att göra kajerna så tillgängliga för stockholmarna som möjligt.

Ägardirektiv för 2016-2018:

- I samråd med Stockholms Stadshus AB och kommunstyrelsen söka möjlig alternativ lokalisering för oljeverksamheten vid Loudden
- Fortsätta arbetet med utvecklingsprojekten i Värtan/Frihamnen samt i Nynäshamn
- I samråd med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden initiera processen av en ny stadsdel med bostäder och lokaler vid Masthamnen

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

110. Centerpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **Stockholms Hamn AB** godkänns

AB Stokab

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets uppgift är att bygga, hyra ut samt underhålla ett passivt fibernät i Stockholm. Syftet med infrastrukturen och verksamheten är att stimulera en positiv utveckling för Stockholm genom att bidra till goda förutsättningar för it-utvecklingen i regionen.

Den fortsatta utbyggnaden av fibernätet sker i takt med marknadens efterfrågan och utifrån bedömningar av marknadens utveckling och krav. Prisregleringen är nu upphävd. Stokab ska analysera effekterna av detta och arbeta fram ett investeringsprogram som tar hänsyn till de nya förutsättningarna.

Stokab ska vara behjälpliga i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, SL, Fortum och andra aktörer för att främja framkomligheten.

Ägardirektiv för 2016-2018:

- Utveckla fibernätet avseende funktion och säkerhet för att kunna möta kundernas krav på kvalitet, service och säkerhet samt endast tillhandahålla svartfiberprodukter med tillhörande installationer
- Fortsatt kompletterande fiberutbyggnad inom prioriterade/strategiska områden
- Tillsammans med Kista Science City, fastighetsägare, näringslivsaktörer och universiteten verka för etableringen av en testbädd för höghastighetsuppkopplingar i världsklass i Kista
- Upphandla verksamhet som inte är kärnverksamhet
- Utredda förutsättningarna för en omlokalisering av huvudkontoret
- Fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

111. Centerpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **AB Stokab** godkänns

Stockholms Stads Parkerings AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets främsta uppgift är att avlasta gatunätet från söktrafik och parkerade fordon genom att finansiera byggandet av nya garage, och ha en hög beläggning i de anläggningar bolaget förfogar över. Garagen ska möta behovet i nya områden och leda till minskad gatuparkering i befintliga områden. Bolaget ska tillsammans med trafiknämnden medverka i framtagandet av en parkeringsstrategi.

Bolaget bygger och driver både anläggningar som verkar på den kommersiella marknaden och anläggningar som har som enda syfte att avlasta gatunätet. I syfte att stimulera användningen av elbilar ska laddningsmöjligheter installeras i bolagets anläggningar. Bolaget ska även föra en dialog med bilpoolsföretag för att erbjuda attraktiva platser. Även andra bildelningstjänster ska ha goda och attraktiva parkeringsförutsättningar i staden. De bilar som sedan år 2011 är berättigade till statens supermiljöbilspremie kan parkera gratis på bolagets öppna anläggningar.

Förutsättningarna för cykelgarage i kollektivtrafiknära lägen ska utredas av trafiknämnden och Stockholm parkering får ansvaret för byggande och drift av dessa.

Bolaget ska fortsätta arbetet med samnyttjande av parkeringsplatser genom parkeringsköp i bland annat Hagastaden, Årstafältet och Norra Djurgårdsstaden tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden.

Bolaget ska, tillsammans med berörda nämnder och eventuella externa aktörer utreda möjligheten att anlägga ett högteknologiskt cykelgarage med stor kapacitet och trygghet i anslutning till Centralstationen.

Bolaget ska tillåta food trucks att sälja mat och dryck i parkeringsgarage med överkapacitet under vintertid. Tillstånden ska i första hand tillåta försäljning av mat. Tillagning bör ske på annan plats på grund av säkerhetsrisk.

Just nu händer mycket inom utvecklingen av parkeringstjänster och trafikflöden i städer. Bolaget ska aktivt följa och medverka till relevant forskning inom områdena trafikflöden och parkeringstjänster.

Ägardirektiv för 2016-2018:

- Genomföra bolagets investeringsplan om planerade nya parkeringsanläggningar och i samarbete med exploateringsnämnden påbörja genomförandet av det nya programmet för tillkommande parkeringsanläggningar
- I samverkan med exploateringsnämnden, AB Storstockholms Lokaltrafik och berörda grannkommuner verka för större möjligheter till infartsparkering. Parkeringarna ska även förses med bättre skyltning

- Tillsammans med trafiknämnden medverka i framtagandet av en parkeringsstrategi
- Se till att det skapas fler cykelparkeringsplatser i anslutning till garage
- Tillåta food trucks att sälja mat och dryck i parkeringsgarage med överkapacitet under vintertid
- Utredda förutsättningarna att förvärva garaget under Tele2-arena av SGA fastigheter AB
- Genomföra prisjusteringar när marknaden så medger
- Skapa effektiva och attraktiva infartsparkeringar
- Fortsätta kvalitetsarbetet inom bolaget, vilket bland annat innebär ökad trygghet och trivsel för kunderna.
- Utvärdera försöket med gratis parkering i bolagets öppna anläggningar för de bilar som uppfyller kravet för supermiljöbilspremie
- Fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- Följa upp införandet av avgiftsfria infartsparkeringar och se över möjligheten att utöka detta samt göra en översyn av infartsparkeringarnas läge och nyttjandegrad
- Beakta framkomlighetsperspektivet vid planering av nya garage samt att befintlig kapacitet utnyttjas optimalt
- Outsourca driftverksamheten
- Aktivt arbeta för goda förutsättningar för bilpooler och andra bildelningstjänster
- Utredda möjligheterna att bygga ett högteknologiskt cykelgarage i anslutning till Centralstationen
- Aktivt följa och medverka till relevant forskning inom områdena trafikflöden och parkeringstjänster

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

112. **Stockholms Stads Parkerings AB** ska aktivt arbeta för goda förutsättningar för bilpooler och andra bildelningstjänster
113. **Stockholms Stads Parkerings AB** ska utreda möjligheterna att bygga ett högteknologiskt cykelgarage i anslutning till Centralstationen
114. Centerpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **Stockholms Stads Parkerings AB** godkänns

Stockholms Stadsteater AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska efter samgåendet med Kulturhuset erbjuda en vidgad verksamhet i form av teater, litteratur, dans, konst, design, film, musik, debatt och annan kulturell produktion av hög kvalitet, präglad av både bredd och spets. Kulturhuset Stadsteatern ska genom att erbjuda både det breda och det smala vara en angelägenhet för alla stockholmare med yttrandefriheten, den konstnärliga friheten och det fria ordet som grund.

Stadsteaterns verksamhet är mycket populär bland stockholmarna och föreställningarna välbesökta. Ändå kräver bolaget sedan en längre tid stora koncernbidrag för att få sitt bokslut att gå ihop. I praktiken innebär det att stadens övriga bolag, såsom bostadsbolagen och parkeringsbolaget, bekostar stadsteaterns verksamhet. Det är en situation som inte är långsiktigt hållbar och följaktligen måste lösas. Bolaget ska därför ha som målsättning att under förevarande budgetperiod göra sig oberoende av koncernbidrag.

Då bolagets verksamhet är uppskattad och efterfrågan stor finns det en logik i att se över möjligheterna att bredda verksamheten och inventera nya etableringar, exempelvis i Västerort och Skärholmen. Detta arbete kan även bidra till att uppnå, men får däremot inte gå ut över, bolagets uppdrag att göra sig oberoende av koncernbidrag.

Tillsammans med exploateringsnämnden ska Kulturhuset och berörda aktörer inom Norra Djurgårdsstaden Innovation skapa en sammanhållen miljökommunikation och en permanent utställning i Kulturhuset över Stockholms arbete med hållbar stadsbyggnad. Det är viktigt att möjliggöra för stadens invånare och tillfälliga besökare att ta del av stadens tidigare, pågående och kommande miljöåtgärder på en öppen och centralt belägen plats för att sprida kunskap och skapa en ökad förståelse för de klimatutmaningar vi står inför. Norra Djurgårdsstaden Innovation ska även intensifiera samarbetet mellan företag, akademi och staden samt aktivt arbeta för att skapa kontakter med nya samarbetspartners.

Ägardirektiv för 2016-2018:

- Verka för ett konstnärligt gränsöverskridande samarbete mellan bolagets verksamhetsområden
- Arbeta för att tillgängliggöra produktionerna för personer med funktionsnedsättning
- Fortsätta att utveckla bolagets fem profilbibliotek som självklara arenor för läsfrämjande och läslust för alla åldrar
- Bidra till att skapa en permanent utställning över Stockholms arbete med hållbar stadsbyggnad i Kulturhuset
- Söka samarbete med det fria kulturlivet och andra intressenter
- Verka för att i högre utsträckning också vara en plattform för dialog och debatt

- Fortsätta arbetet med att bredda verksamhetens finansiering
- Fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktions-kostnader
- Arbeta för att öka intäkterna
- Bli oberoende av koncernbidrag

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

115. Centerpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **Stockholms Stadsteater AB** godkänns.

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB

Bolagets mål och uppgifter

Målet för verksamheten är att stärka Stockholms internationella konkurrenskraft och aktivt bidra till utvecklingen av Stockholm som besöks- och evenemangsstad. Sedan 2008 är Stockholm Globe Arena Fastigheter AB ett renodlat fastighetsbolag med syfte att tillhandahålla och utveckla ändamålsenliga lokaler och anläggningar för evenemangsverksamhet av högsta kvalitet. Bolaget ska även ha en ledande roll i utvecklingen av Stockholm Entertainment District inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden, under de närmaste åren.

Ägardirektiv för 2016-2018:

- Verksamheten ska tillhandahålla och utveckla lokaler och anläggningar för evenemangsutbud i världsklass bestående av bland annat sport, konserter, kultur- och familjeaktiviteter
- Bolaget ska aktivt arbeta med att utveckla bolagets befintliga markinnehav så att en avyttring kan genomföras när marknadsläget möjliggör detta
- Bolaget ska under perioden avyttra garaget under Tele2 Arena till Stockholms Stads Parkering AB
- Delta i arbetet med Globenområdets utveckling tillsammans med andra intressenter för att öka områdets attraktionskraft
- Ska ha en ledande roll i utvecklingen av Stockholm Entertainment District inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden
- Arbeta aktivt med energieffektivisering och förnyelsebar energi

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

116. Centerpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **Stockholm Globe Arena Fastigheter AB** godkänns

Stockholm Business Region AB (SBR)

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska leda arbetet med att stärka det samlade näringslivsarbetet och marknadsföringen av Stockholm så att kommunfullmäktiges intentioner och mål uppnås. Ett övergripande verksamhetsområde för bolaget är att marknadsföra Stockholm och regionen som en attraktiv etablerings- och besöksort utifrån budskapet Stockholm – The Capital of Scandinavia. Målet för bolagets verksamhet är att Stockholm ska vara Sveriges och norra Europas ledande tillväxtregion. Vision Stockholm 2030 om ett Stockholm i världsklass är ett strategiskt åtagande som styr och präglar stadens arbete. Stockholm har sedan några år tillsammans med 50 andra kommuner i regionen marknadsfört regionen som ”Stockholm The Capital of Scandinavia”. Samverkan mellan kommunerna är viktig för hela regionens konkurrenskraft och arbetsformen har visat sig vara framgångsrik. Det är angeläget att processen med regelbundna utvärderingar av kommunal service fortsätter i syfte att kommunerna tillsammans kan lära av varandra och successivt höja lägsta nivån i hela regionen. Det ökar konkurrenskraften mot andra regioner i världen.

Stockholm ska förstärkas som kunskapsstad, ICT-metropol, life science- och miljöteknikcentrum, finansplats och evenemangsstad. Bolaget ska stödja stadens nämnder och bolag i deras arbete med stadens utvecklingsområden, till exempel Norra Djurgårdsstaden och Hagastaden, samt vara behjälplig vid cykel- och miljöevenemang och stärka upp stadens marknadsföring och kommunikation inom dessa områden. I OECD-rapporten *Grön tillväxt i Stockholm* samt London School of Economics rapport *Stockholm Green Economy Leader* lämnades värdefulla rekommendationer för staden. Bland förslagen märks ett tydligare arbete med att kartlägga, uppmuntra och prioritera gröna kluster, så kallade cleantech kluster, i staden. Stockholm Business Region ska bistå kommunstyrelsen i detta arbete. Ansvar för Klimatpakten ska återföras från Stockholm Business Region till miljö- och hälsoskyddsnämnden Stockholm Business Region fyller en viktig funktion i att samordna och utveckla stadens verksamheters bemötande av näringslivets behov, både avseende nya och befintliga företag. En nära relation till och kommunikation med företag i staden är betydelsefull. Det strategiska ansvaret för näringslivsutveckling åvilar kommunstyrelsen.

Den bredd som arbetsmarknaden och näringslivet i Stockholm uppvisar är en mycket stor tillgång för staden. Både arbetsmarknaden och näringslivet är diversifierat och rikt. I arbetet med att stödja hela Stockholms näringsliv ska därför inte minst det lokala näringslivet och dess betydelse uppmärksammas för att behålla och öka bredden. En mycket viktig uppgift är att stödja berörda nämnder i arbetet med att förbättra företagens uppfattning om stadens myndighetsutövning. Ska staden attrahera nya företag måste befintliga ha en positiv bild. Samverkan med företagen i stadens företagsområden ska också fördjupas så att områdenas attraktivitet kan öka. Arbetet ska ske i samarbete med stadens övriga nämnder och bolag. Arbetet med att underlätta för företag genom att skapa

enkla rutiner för ansökningar av olika tillstånd ska intensifieras. Staden underlättar för småföretag, bland annat i mark- och tillståndsfrågor, genom sin lots- och servicefunktion.

SBR har ett ansvar för att främja strategiska företagsetableringar i ytterstaden. SBR ska fokusera på att utveckla potentialen till företagande och nyföretagande i ytterstaden. För Söderort är en ökad etablering av attraktiva arbetsplatser särskilt viktig. Ny och småföretagarstrategin för ytterstaden ska implementeras. För att nå framgång krävs deltagande från alla stadens nämnder och bolag, näringsliv och fastighetsägare. I det arbetet ska utvecklingen av Högdalen till ett miljöteknikcentrum och Telefonplan till ett kluster för kreativa näringar prioriteras.

Besöksnäringen i Stockholm har haft en stadig tillväxt under den senaste tioårsperioden. Infrastruktur och tillgänglighet är nyckelfaktorer för fortsatt positiv utveckling av Stockholm som destination. Besöksnäringen är en motor för många relaterade näringar i regionen. Stockholm är också porten in till andra besöksmål runt om i Sverige. SBR ska i samverkan med andra aktörer i regionen verka för att ytterligare förstärka besöksnäringen. Stockholms breda kulturliv ska marknadsföras internationellt. För besökare i staden ska tillgången till kultur och evenemang marknadsföras med hjälp av mobila turiststationer i samarbete med näringslivet.

Ägardirektiv för 2016-2018:

- Utveckla och förbättra stadens kontakter med näringslivet
- Tillhandahålla lots- och servicefunktion gentemot företag
- Marknadsföra Stockholm som företagsplats och besöksmål
- Samordna och utveckla stadens verksamheters bemötande av och kontakter med både befintliga och nya företag inom regionens näringsliv
- Främja utländska etableringar och investeringar i Stockholm
- Utveckla besöksnäringen i Stockholm
- Arbeta målinriktat för att internationella konferenser, event och mässor förläggs till Stockholm, delta i arbetet med evenemangsstrategin för Stockholm
- Fortsätta arbetet med regional samverkan inom SBA, Stockholm Business Alliance
- Fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- Mäta och följa upp insatser för fler arbetsplatser inom programmet för Vision Söderort 2030
- Bygga verksamheten på en minskad andel egna personella resurser till förmån för
- Mer konsultativa resurser i syfte att åstadkomma en ökad effektivisering av bolagets verksamhet
- Arbeta med att profilera Stockholm som en kreativ stad

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

117. Centerpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **Stockholm Business Region AB (SBR)** godkänns.

S:t Erik Försäkrings AB

Bolaget har som uppgift att svara för att det finns en effektiv riskfinansiering av anläggningar och verksamheter ägda av staden och närstående bolag genom ökad konkurrensutsättning. Bolaget ska förmedla försäkringslösningar, minimera försäkringskostnaderna och förbättra riskhanteringen för samtliga berörda enheter inom kommunkoncernen. S:t Erik Försäkrings AB ska vara det bästa och mest kostnadseffektiva alternativet för stadens nämnder och bolag.

Ägardirektiv för 2016-2018:

- Samtliga sakförsäkringar som stadens nämnder och bolag har behov av ska tecknas med bolagets medverkan. Målsättningen är att bolaget ska ta en större andel av varje skadekostnad för att hålla kostnaderna för återförsäkring nere
- Aktivt informera om sin verksamhet gentemot nämnder och bolag
- Fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- Fortsätta arbetet med att samordna bolagets administration med S:t Erik Livförsäkring AB

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

118. Centerpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **S:t Erik Försäkrings AB** godkänns.

S:t Erik Livförsäkring AB

Bolaget har till uppgift att samordna och strukturera hanteringen av pensioner i koncernen Stockholms Stadshus AB samt att minimera riskerna i denna pensionsskuld.

Ägardirektiv för 2016-2018:

- Fortlöpande försäkra nya åtaganden i dotterbolagen och förvalta pensionsmedel inom ramen för de försäkringsavtal som ingåtts med övriga dotterbolag
- Sträva efter att långsiktigt trygga de framtida pensionsåtagandena reallt
- Bolaget ska tillsammans med koncernledningen utvärdera verksamheten avseende måluppfyllnad och initiala syfte
- Fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- Fortsätta arbetet med att samordna bolagens administration med S:t Erik Försäkrings AB

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

119. Centerpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **S:t Erik Livförsäkrings AB** godkänns.

S:t Erik Markutveckling AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets uppgift är att äga, förvalta och utveckla fastigheter/aktier i fastighetsbolag i avvaktan på omvandling av fastigheterna till bostäder och arbetsplatser. Syftet är att främja Stockholms utveckling och stadens förmögenhetsförvaltning.

Bolagets verksamhet ska under perioden inriktas på förvaltning, uthyrning och utveckling till så god avkastning som möjligt med hänsyn tagen till stadens utveckling. Under perioden kommer verksamheten i hög grad att inriktas på uthyrning och förädling av lokaler i utvecklingsområden. Bolaget ska därutöver inventera fastighetsmarknaden och med utgångspunkt i översiktsplanen arbeta fram en investeringsstrategi, i syfte att främja Stockholms långsiktiga utveckling. Förslag till fastighetsförvärv ska löpande prövas utifrån investeringsstrategin.

Ägardirektiv för 2016-2018:

- I samverkan med exploateringsnämnden fortsätta planeringen för utveckling av fastigheterna i Ulvsunda med tydlig inriktning på nya bostäder samt välfungerande handel och service
- Tillsammans med övriga aktörer i området medverka i utrednings- och programarbetet för Söderstaden
- Arbeta fram ett förslag till investeringsstrategi
- Löpande pröva förslag till fastighetsförvärv och försäljning i syfte att främja Stockholms utveckling
- Tillsammans med kommunstyrelsen och berörda nämnder medverka till att ta fram en samfinansieringsstrategi
- Fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- Medverka i arbetet att tillskapa temporära studentbostäder på utvecklingsprojekt

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

120. Centerpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **S:t Erik Markutveckling AB** godkänns.

Intressebolag i Stockholms Stadshus AB

Mässfastigheter i Stockholm AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets uppgift är att utveckla, arrangera och effektivt genomföra branschledande och återkommande mässor samt att genomföra kongresser, konferenser och evenemang för hela regionens bästa. Stockholmsmässan är uppdelad i två skilda bolag, Mässfastigheter i Stockholm AB som förvaltar och utvecklar fastigheter och Stockholmsmässan AB som är ett genomförandebolag av mässor, kongresser, konferenser och evenemang. Stockholmsmässan AB är ett helägt dotterbolag till Mässfastigheter i Stockholm. Staden äger genom Stockholms Stadshus AB 50,4 procent av aktierna i Mässfastigheter i Stockholm AB och Stockholms handelskammare 49,6 procent.

Staden ska verka för att Stockholmsmässans tak används för produktion av solenergi.

Bolagets uppdrag är att marknadsföra Stockholm som en av norra Europas främsta mötesplatser och maximera de ekonomiska bidragen till regionen. Stockholmsmässan ska upplevas som en naturlig mötesplats för näringslivet och politiken. Stockholmsmässan AB ska med egna vinstmedel utveckla och underhålla anläggningen och företagets produkter samt lämna rimlig utdelning till ägarna.

Verksamheten ska bedrivas inom den legala kompetensen för ägarna. Verksamheten ska vidare ge förutsättningar att stärka Stockholm som en ledande mötesplats i norra Europa utifrån varumärket ”The Capital of Scandinavia”.

Ägardirektiv för 2016-2018:

- Bolaget ska marknadsföra Stockholm som norra Europas främsta mötesplats
- Bolaget ska fortsätta utveckla anläggningen så att den är väl anpassad för genomförandet av marknadsledande mässor, internationella kongresser, konferenser, evenemang samt kringtjänster
- Bolaget ska effektivisera verksamheten och därigenom öka bolagets lönsamhet
- Bolaget ska verka för att uppföra solceller på Stockholmsmässans tak

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

121. **Mässfastigheter i Stockholm AB** ska verka för att Stockholmsmässans tak används för produktion av solenergi.
122. Centerpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **Mässfastigheter i Stockholm AB** godkänns.

AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget har i uppdrag att bedriva verksamhet inom fjärrvärme, fjärrkyla och stadsgas i Sverige samt annan därmed förenlig verksamhet. AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholm Stad är holdingbolag till AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad. Verksamheten bedrivs i det senare bolaget. Bolaget ska vara behjälpligt i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, AB Storstockholms Lokaltrafik och andra aktörer för att främja framkomligheten. Verksamheten i Fortum Värme Holding ska bedrivas affärsmässigt på ett rationellt och effektivt sätt i enlighet med finansiella och andra mål. Därutöver har staden som ägare ett intresse av att säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värme marknaden. Verksamheten ska vara inriktad på att uppnå en stark miljöprofil och vara inriktad på en fortsatt omställning till hållbar och prisvärd värme.

Bolaget ska ha en tydlig målsättning att de fossila bränslena i kraftvärmeverket i Värtan ska minska successivt. Arbetet med att utarbeta en realistisk och ekonomiskt ansvarsfull plan för att stänga av bolagets kolpanna KVV6 senast till 2020 ska intensifieras. Parallellt med ett sådant arbete ska bolaget verka för att göra KVV6 överflödig genom anläggandet av den nya bioeldade pannan KVV8 för att påskynda avvecklingen av KVV6. Det tidigare avvecklingsmålet för KVV6 har varit 2027. Vidare krävs att Fortums ägare accepterar detta på företagsekonomiska grunder. Miljö- och hälsoskyddsnämnden är tillsynsmyndighet för Fortum Värmes anläggningar och ska som sådan bidra med kompetens för utfasning av resterande mängd fossil energi i stadens fjärrvärmenät.

Kommunfullmäktige har fattat beslut om nytt konsortialavtal tillsammans med AB Fortum Värme Holding. Avtalet träder i kraft 1 januari 2016. Efter beslut ska bolaget vara ägarna behjälplig i implementeringsprocessen.

Ägardirektiv för 2016-2018:

- Intensifiera minskningen av användandet av fossila bränslen till förmån för andra, förnybara bränslen
- Utifrån målsättningen att KVV6 ska avvecklas senast år 2020 ta fram en konsekvensanalys samt plan för att trygga Stockholms framtida fjärrvärme
- Säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värmemarknaden
- Fortsätta att utveckla fjärrvärmenätet i Stockholmsområdet för att kunna erbjuda fler invånare fjärrvärme
- Fortsätta driva projektet Öppen fjärrvärme och etablera världens första öppna fjärrvärmenät, i syfte att återvinna energi i stor skala och bidra till en mer hållbar stad
- Arbeta för en fortsatt utbyggnad av fjärrkyla i Stockholm

- Arbeta för att sammanlänka produktions- och distributionskapaciteten tillsammans med andra fjärrvärmeaktörer, i syfte att optimera miljö-, energi- och ekonominyttan

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

123. Centerpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2016-2018 för **AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad** godkänns.

Stockholms stads organisering i kommunalförbund

Storstockholms brandförsvaret (SSBF)

Enligt lagen om skydd mot olyckor är det kommunens ansvar att svara för räddningstjänsten inom kommungränsen. Stockholms stads brand- och räddningsverksamhet är sedan den 1 januari 2009 organiserad tillsammans med nio andra kommuner i kommunalförbundet Storstockholms brandförsvaret, SSBF. Kommunalförbundet omfattar Danderyd, Lidingö, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker.

Konkret innebär det att förbundet svarar för tillsyn, information, rådgivning, sotnings-verksamhet samt att bedriva räddningstjänst utifrån kommunernas ansvar enligt lagen om skydd mot olyckor.

Syftet med inrättandet av SSBF är att ge medlemskommunerna högre kvalitet på brand- och räddningstjänsten till en lägre kostnad. SSBF är juridiskt sett en egen kommun med egen organisation och uppföljning som efter i budget 2013 beslutad förändring av förbundsordning och reglemente, leds av en förbundsledning.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

124. Centerpartiets förslag avseende 2016-2018 för **Storstockholms brandförsvaret** godkänns.

Avvikelser mellan kommunstyrelsen och Centerpartiets förslag till budget

Centerpartiets förslag till budget 2016

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Centerpartiets förslag till budget

Resultatbudget

Mnkr	Förslag till budget 2016 KS	Förslag till budget 2016 (C)	Avvikelse mellan förslagen
Verksamhetens intäkter	7 440,4	7 501,1	60,7
Verksamhetens kostnader (-)	-45 644,1	-44 950,0	694,1
Avskrivningar (-)	-1 063,6	-1 063,6	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-735,3	-535,3	200,0
Prestationsreserv	-815,4	-815,4	0,0
Pensionsavgifter (-)	-1 137,0	-1 137,0	0,0
Verksamhetens nettokostnader	-41 955,0	-41 000,2	954,8
Skatter	43 528,3	42 192,0	-1 336,3
Begravningsavgift	182,2	157,9	-24,3
Inkomstutjämning	-2 940,6	-2 940,6	0,0
Kostnadsutjämning	-268,5	-268,5	0,0
Regleringspost	-26,4	-26,4	0,0
Införandebidrag	344,9	344,9	0,0
Fastighetsavgift	1 123,9	1 123,9	0,0
LSS-utjämning	-1 069,9	-1 069,9	0,0
Finansiellt resultat (inkl. avgifter bank och pg)	91,7	91,7	0,0
Utdelning Stockholm Stadshus AB	1 000,0	1 200,0	200,0
Utdelning AB Fortum Värme Holding	0,0	200,0	200,0
Disposition/avsättning begravningsfond	-10,5	-4,7	5,8
Summa finansiering	41 955,1	41 000,3	-954,8
Resultat efter avskrivning, skatt och finansiella poster	0,1	0,1	0,0
Förändring av redovisat eget kapital	0,1	0,1	0,0

Centerpartiets förslag till budget 2016

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Centerpartiets förslag till budget

Investeringsplan

Mnkr	Förslag till budget 2016 KS	Förslag till budget 2016 (C)	Avvikelse mellan förslagen
Utgifter (-)	-6 602,2	-6 702,2	- 100,0
Inkomster	673,5	673,5	0,0
Centralt redovisade investeringsmedel (-)	- 600,0	- 500,0	100,0
Nettoinvesteringar (-)	-6 528,7	-6 528,7	0,0
Finansiering investeringsplan			
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	0,0
Avskrivningar	1 063,6	1 063,6	0,0
Försäljningsinkomster	200,0	200,0	0,0
upplåningsbehov	5 265,0	5 265,0	0,0
Summa finansiering investeringsplan	6 528,7	6 528,7	0,0
Netto	0,0	0,0	0,0

Centerpartiets förslag till budget 2016

Finansförvaltning: Skatter och övriga finansiella intäkter

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Netto
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016, skatter	43 528,3
Förändring av skattesats (17:90) :	
-0,55 kr	-1 336,3
Centerpartiets förslag till budget 2016	
Skatter	42 192,0
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016, begravningsavgifter	182,2
Förändring av skattesats (0:075) :	
-0,010 kr	-24,3
(-) = ökade kostnader/minskade intäkter	
Skatter	157,9
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016, Finansiellt resultat (exkl. utdelning)	91,7
Centerpartiets förslag till budget 2016	
Finansiellt resultat (exkl. utdelning)	91,7
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016, övriga finansiella intäkter (utdelning).	1 000,0
Utdelning Stockholm Stadshus AB	200,0
Utdelning AB Fortum Värme Holding	200,0
Centerpartiets förslag till budget 2016	
Övr. finansiella intäkter	1 400,0

Centerpartiets förslag till budget 2016**Central medelsreserv****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Kostnader
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	Oförutsedda behov	Prestationsreserv
Minskad avsättning Central medelsreserv	-735,3 200,0	-815,4
Centerpartiets förslag till budget 2016	-535,3	-815,4
		Utgifter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016		-600,0
Minskning av CM4 till följd av omprioritering, investeringar: laddstolpar, energiproduktion, Stockholm Low Line, Årstaviken		100,0
Centerpartiets förslag till budget 2016		-500,0

Centerpartiets förslag till budget 2016

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Centerpartiets förslag till budget

NETTOKOSTNADER (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Förslag till budget 2016 KS	Förslag till budget 2016 (C)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-1 331,4	-1 193,4	138,0
Revisorskollegiet	-27,4	-27,4	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-2,9	-2,9	0,0
Stadsdelsnämnderna	-19 571,8	-19 406,9	164,9
Arbetsmarknadsnämnden	-871,0	-806,5	64,5
Exploateringsnämnden	2 392,8	2 433,7	40,9
Fastighetsnämnden	780,2	791,6	11,4
Idrottsnämnden	-619,9	-1 383,2	-763,3
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-881,5	0,0	881,5
stadsarkivet	-49,5	0,0	49,5
Kyrkogårdsnämnden	-147,7	-129,2	18,5
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-97,8	-103,9	-6,1
Socialnämnden	-845,7	-837,5	8,2
Stadsbyggnadsnämnden	-165,5	-154,6	10,9
Trafiknämnden	-277,9	-268,4	9,5
Utbildningsnämnden	-16 279,4	-16 163,0	116,4
Äldrenämnden	-162,5	-152,5	10,0
Överförmyndarnämnden	-44,8	-44,8	0,0
SUMMA	-38 203,7	-37 448,9	754,8
Avskrivningar (-)	-1 063,6	-1 063,6	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-735,3	-535,3	200,0
Prestationsreserv	-815,4	-815,4	0,0
Pensionsavgifter (-)	-1 137,0	-1 137,0	0,0
TOTALT	-41 955,0	-41 000,2	954,8

Centerpartiets förslag till budget 2016

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Centerpartiets förslag till budget

KOSTNADER (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Förslag till budget 2016 KS	Förslag till budget 2016 (C)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-1 378,0	-1 240,0	138,0
Revisorskollegiet	-30,0	-30,0	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-2,9	-2,9	0,0
Stadsdelsnämnderna	-20 216,8	-20 051,9	164,9
Arbetsmarknadsnämnden	-935,4	-870,9	64,5
Exploateringsnämnden	-114,5	-104,3	10,2
Fastighetsnämnden	-516,8	-505,4	11,4
Idrottsnämnden	-903,8	-1 796,8	-893,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-982,5	0,0	982,5
stadsarkivet	-78,2	0,0	78,2
Kyrkogårdsnämnden	-176,2	-157,7	18,5
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-193,9	-200,0	-6,1
Socialnämnden	-1 243,5	-1 235,3	8,2
Stadsbyggnadsnämnden	-424,5	-413,6	10,9
Trafiknämnden	-1 382,3	-1 402,8	-20,5
Utbildningsnämnden	-16 852,5	-16 736,1	116,4
Äldrenämnden	-167,5	-157,5	10,0
Överförmyndarnämnden	-44,8	-44,8	0,0
SUMMA	-45 644,1	-44 950,0	694,1

Centerpartiets förslag till budget 2016

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Centerpartiets förslag till budget

INTÄKTER

Mnkr	Förslag till budget 2016 KS	Förslag till budget 2016 (C)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	46,6	46,6	0,0
Revisorskollegiet	2,6	2,6	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	645,0	645,0	0,0
Arbetsmarknadsnämnden	64,4	64,4	0,0
Exploateringsnämnden	2 507,3	2 538,0	30,7
Fastighetsnämnden	1 297,0	1 297,0	0,0
Idrottsnämnden	283,9	413,6	129,7
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	101,0	0,0	-101,0
stadsarkivet	28,7	0,0	-28,7
Kyrkogårdsnämnden	28,5	28,5	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	96,1	96,1	0,0
Socialnämnden	397,8	397,8	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	259,0	259,0	0,0
Trafiknämnden	1 104,4	1 134,4	30,0
Utbildningsnämnden	573,1	573,1	0,0
Äldrenämnden	5,0	5,0	0,0
Överförmyndarnämnden	0,0	0,0	0,0
SUMMA	7 440,4	7 501,1	60,7

Centerpartiets förslag till budget 2016

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Centerpartiets förslag till budget

INVESTERINGSUTGIFTER

Mnkr	Förslag till budget 2016 KS	Förslag till budget 2016 (C)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-2,0	-2,0	0,0
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0
Servicenämnden	-1,0	-1,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	-140,0	-140,0	0,0
Arbetsmarknadsnämnden	-0,6	-0,6	0,0
Exploateringsnämnden	-3 900,0	-3 900,0	0,0
Fastighetsnämnden	-1 336,0	-1 386,0	-50,0
Idrottsnämnden	-48,4	-78,4	-30,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-28,0	0,0	28,0
stadsarkivet	-2,0	0,0	2,0
Kyrkogårdsnämnden	-35,0	-35,0	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-0,8	-0,8	0,0
Socialnämnden	-4,7	-4,7	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	-2,0	-2,0	0,0
Trafiknämnden	-1 011,5	-1 061,5	-50,0
Utbildningsnämnden	-90,0	-90,0	0,0
Äldrenämnden	-0,1	-0,1	0,0
Överförmyndarnämnden	-0,1	-0,1	0,0
SUMMA	-6 602,2	-6 702,2	-100,0

Centerpartiets förslag till budget 2016

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Centerpartiets förslag till budget

INVESTERINGSINKOMSTER

Mnkr	Förslag till budget 2016 KS	Förslag till budget 2016 (C)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	0,0	0,0	0,0
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	0,0	0,0	0,0
Arbetsmarknadsnämnden	0,0	0,0	0,0
Exploateringsnämnden	600,0	600,0	0,0
Fastighetsnämnden	0,0	0,0	0,0
Idrottsnämnden	0,0	0,0	0,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	0,0	0,0	0,0
stadsarkivet	0,0	0,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden	0,0	0,0	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	0,0	0,0	0,0
Socialnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	0,0	0,0	0,0
Trafiknämnden	73,5	73,5	0,0
Utbildningsnämnden	0,0	0,0	0,0
Äldrenämnden	0,0	0,0	0,0
Överförmyndarnämnden	0,0	0,0	0,0
SUMMA	673,5	673,5	0,0

Centerpartiets förslag till budget 2016**Kommunstyrelsen****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-1 378,0	46,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	28,1	
Besparing på administration inklusive nya råd m.m.	12,0	
Minskade kostnader för konsultjänster	70,0	
Ersättning till utomstående organisationer	16,3	
Social hållbarhet	7,0	
Utbildningsinsatsning för förtroendevalda	1,5	
MR-arbete	2,0	
Insatser för att stärka ungas organisering	4,0	
Demokrati- och ytterstadskansli	4,0	
Stadens webbplats och sociala system	16,0	
Gå ur föreningen Spårvagnsstäderna	0,1	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Arbete för att stärka Stockholms företagsklimat och konkurrenskraft	-10,0	
Nej till besparing på underhåll av naturreservat	-5,0	
Cykelsekretariat	-5,0	
Integrationsbonus	-2,0	
Återinför upphandling av cyklar, avser servicenämnd	-1,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	-1 240,0	46,6

Centerpartiets förslag till budget 2016**Kommunstyrelsen****Investeringar****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-2,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	-2,0	0,0

Centerpartiets förslag till budget 2016

Revisorskollegiet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
------	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2016

-30,0

2,6

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för:

Ökade/minskade intäkter för:

Centerpartiets förslag till budget 2016

-30,0

2,6

Centerpartiets förslag till budget 2016**Valnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-2,9	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	-2,9	0,0

Stadsdelsnämnder

Centerpartiets förslag till budget 2016

Mkr	KS förslag 2016		(C) förslag 2016		Avvikelse		Avvikelse
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto
Föreskoleverksamhet	-5 309,0	313,8	-5 312,0	313,8	-3,0	0,0	-3,0
Verksamhet för barn, kultur och fritid	-512,5	0,0	-497,4	0,0	15,1	0,0	15,1
Äldreomsorg	-7 389,4	200,9	-7 366,4	200,9	23,0	0,0	23,0
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	-3 498,9	2,0	-3 498,9	2,0	0,0	0,0	0,0
Individ- och familjeomsorg (exkl. ekonomiskt bistånd)	-1 943,7	36,9	-1 943,7	36,9	0,0	0,0	0,0
Stadsmiljöverksamhet	-179,4	0,0	-182,6	0,0	-3,2	0,0	-3,2
Ekonomiskt bistånd	-1 224,3	64,0	-1 224,3	64,0	0,0	0,0	0,0
Arbetsmarknadsåtgärder	-159,6	27,4	-126,6	27,4	33,0	0,0	33,0
Sammanlagning av sdn	0,0	0,0	150,0	0,0	150,0	0,0	150,0
Omställningspott sammanslagning sdn	0,0	0,0	-50,0	0,0	-50,0	0,0	-50,0
Summa stadsdelsnämnd	-20 216,8	645,0	-20 051,9	645,0	164,9	0,0	164,9

Mkr	KS förslag 2016		(C) förslag 2016		Avvikelse		Avvikelse
	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Netto
Investeringsplan							
Inventarier och maskiner	-30,0	0,0	-30,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stadsmiljöverksamhet	-110,0	0,0	-110,0	0,0	0,0	0,0	0,0
totalt	-140,0	0,0	-140,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Centerpartiets förslag till budget 2016**Stadsdelsnämnderna: Förskoleverksamhet****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-5 309,0	313,8
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Odlingslotter till stadens förskolor	-3,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	-5 312,0	313,8

(C):164

Centerpartiets förslag till budget 2016

Stadsdelsnämnderna: Verksamhet för barn, fritid och kultur

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-512,5	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	5,1	
Kultursekreterare i varje stadsdelsnämnd	7,0	
Stärka ungas organisering och kunskaper om MR	3,0	
 <i>Ökade kostnader för (-):</i>		
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	-497,4	0,0

Centerpartiets förslag till budget 2016**Stadsdelsnämnderna: Äldreomsorg****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-7 389,4	200,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	24	
Försök med fria broddar	2,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Satsning på matglädje för äldre	-3,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	-7 366,4	200,9

(C):166

Centerpartiets förslag till budget 2016

Stadsdelsnämnderna: Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-3 498,9	2,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	-3 498,9	2,0

Centerpartiets förslag till budget 2016**Stadsdelsnämnderna: Individ- och familjeomsorg****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-1 943,7	36,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	-1 943,7	36,9

Centerpartiets förslag till budget 2016

Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-179,4	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	1,8	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Parklyft	-5,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	-182,6	0,0

Centerpartiets förslag till budget 2016**Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet****Investeringar****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-110,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för (-):</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	-110,0	0,0

(C):170

Centerpartiets förslag till budget 2016

Stadsdelsnämnderna: Inventarier och maskiner

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-30,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för (-):</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	-30,0	0,0

Centerpartiets förslag till budget 2016**Stadsdelsnämnderna: Ekonomiskt bistånd****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-1 224,3	64,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	-1 224,3	64,0

(C):172

Centerpartiets förslag till budget 2016

Stadsdelsnämnderna: Arbetsmarknadsåtgärder

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-159,6	27,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Visstidsanställningar i staden	30,0	
Generell effektivisering	3,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	-126,6	27,4

Centerpartiets förslag till budget 2016**Arbetsmarknadsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-935,4	64,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	6,9	
Fler platser på Komvux	25,0	
Schablon grundläggande vuxenutbildning	5,6	
Fler till studier: Fler & uppsökande SYV	3,0	
Nytt jobbtorg för unga	12,0	
Utvecklingsprojekt, exempelvis inom ESF	10,0	
Mobila mötesplatser - uppsökande verksamhet	1,0	
Idrottsvärdar	5,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Nyttiggör utbildning och kompetens hos utrikes födda	-2,0	
Satsning på enkla jobb	-2,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	-870,9	64,4

Centerpartiets förslag till budget 2016

Arbetsmarknadsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2016

Minskade utgifter för:

-0,6	0,0
------	-----

Ökade utgifter för:

Ökade/minskade inkomster för:

Centerpartiets förslag till budget 2016

-0,6	0,0
------	-----

Centerpartiets förslag till budget 2016**Exploateringsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-114,5	2 507,3
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	1,2	
Besparing på administration, inget samordningskansli	8,0	
Strategisk planering	3,0	
 <i>Ökade kostnader för:</i>		
Överdäckningsstrategi	-1	
Miljöklassning och miljöprofilering av city	-1,0	
 <i>Ökade intäkter för:</i>		
Markförvaltning		30,7
Centerpartiets förslag till budget 2016	-104,3	2 538,0

(C):176

Centerpartiets förslag till budget 2016

Exploateringsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2016

-3 900,0	600,0
----------	-------

Minskade utgifter för:

Ökade utgifter för:

Centerpartiets förslag till budget 2016

-3 900,0	600,0
----------	-------

Centerpartiets förslag till budget 2016**Fastighetsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-516,8	1 297,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Diverse driftkostnader (renhållning, fastskötsel mm)	8,0	
Generell effektivisering	7,1	
Underhåll	1,3	
 <i>Ökade kostnader för:</i>		
Matstad Stockholm	-5,0	
 Centerpartiets förslag till budget 2016	-505,4	1 297,0

(C):178

Centerpartiets förslag till budget 2016

Fastighetsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-1 336,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
Förnybar energi på stadens tak	-50,0	
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	-1 386,0	0,0

Centerpartiets förslag till budget 2016**Kultur- och idrottsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-903,8	283,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering idrottsnämnden	9,5	
Generell effektivisering kulturnämnden: stadsarkivet	0,7	
Effektivisering till följd av sammanslagning av förvaltningar	50,0	
Visstidsanställningar	5	
Jämlikt idrottande	15,0	
Välkomnande anläggningar	7,0	
Öppen friluftsvksamhet	2,0	
Åtgärder för medborgardialoger i ytterstaden	2,0	
Ny bibliotekspolitik	15,0	
Sponsring	15,0	
Kommunal filmsatsning	6,0	
Bibehållet museiinträde	10,0	
Kulturstöd	10,0	
Filmvisningar	2,0	
Samlingslokaler	7,0	
Kulturskolan volymökning	15,0	
Bibliotek	13,0	
Kulturmiljöarbete	0,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Utnyttja tak och bergum för kultur och idrott	-2,0	
Tre nya citybad	-10,0	
Open Streets	-5,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Överföring kulturnämnden: kulturförvaltningen	-982,5	101,0
Överföring kulturnämnden: stadsarkivet	-78,2	28,7
Centerpartiets förslag till budget 2016	-1 796,8	413,6

Centerpartiets förslag till budget 2016

Kultur- och idrottsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-48,4	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter och inkomster för:</i>		
Överföring kulturnämnden: kulturförvaltningen	-28,0	
Överföring kulturnämnden: stadsarkivet	-2,0	
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	-78,4	0,0

Centerpartiets förslag till budget 2016**Kulturnämnden: kulturförvaltningen****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kulturförvaltningen		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-982,5	101,0
<i>Minskade kostnader och intäkter för:</i>		
Överföring till kultur- och idrottsnämnden	982,5	-101,0
 <i>Ökade kostnader för:</i>		
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	0,0	0,0

Centerpartiets förslag till budget 2016

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-28,0	0,0
<i>Minskade utgifter och inkomster för:</i>		
Överföring till kultur- och idrottsnämnden	28,0	
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	0,0	0,0

Centerpartiets förslag till budget 2016**Kulturnämnden: stadsarkivet****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Stadsarkivet		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-78,2	28,7
<i>Minskade kostnader och intäkter för:</i>		
Överföring till kultur- och idrottsnämnden	78,2	-28,7
 <i>Ökade kostnader för:</i>		
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	0,0	0,0

Centerpartiets förslag till budget 2016

Kulturnämnden: stadsarkivet

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-2,0	0,0
<i>Minskade utgifter och intäkter för:</i>		
Överföring till kultur- och idrottsnämnden	2,0	
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	0,0	0,0

Centerpartiets förslag till budget 2016**Kyrkogårdsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-176,2	28,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	3,5	
Underhåll	15,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	-157,7	28,5

Centerpartiets förslag till budget 2016

Kyrkogårdsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2016

-35,0	0,0
-------	-----

Minskade utgifter för:

Ökade utgifter för:

Ökade/minskade inkomster för:

Centerpartiets förslag till budget 2016

-35,0	0,0
-------	-----

Centerpartiets förslag till budget 2016**Miljö- och hälsoskyddsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
------	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2016**-193,9****96,1***Minskade kostnader för:**Ökade kostnader för:*

Nej till effektiviseringskrav (kompetenshöjande insatser)

-1,9

Tredubblad satsning på laddinfrastruktur

-1,2

Småföretagarprogram, regelförenkling och tillsyn

-2,0

Anlägga, underhålla och tillgängliggöra naturreservat och grönområden

-1,0

*Ökade/minskade intäkter för:***Centerpartiets förslag till budget 2016****-200,0****96,1**

Centerpartiets förslag till budget 2016

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-0,8	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	-0,8	0,0

Centerpartiets förslag till budget 2016**Servicenämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	0,0	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
 <i>Ökade kostnader för:</i>		
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	0,0	0,0

Centerpartiets förslag till budget 2016

Servicenämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2016

Minskade utgifter för:

-1,0	0,0
------	-----

Ökade utgifter för:

Ökade/minskade inkomster för:

Centerpartiets förslag till budget 2016	-1,0	0,0
--	-------------	------------

Centerpartiets förslag till budget 2016**Socialnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-1 243,5	397,8
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	11,7	
Ökat stöd till kvinno- och tjejjourer	5,0	
Utökad ansvar för avhoppare från grov kriminalitet	1,5	
Ettårig satsning konsulter	5	
 <i>Ökade kostnader för:</i>		
Kvinno-, tjej- och mansjourer	-5	
Beredskap och insatser för asylmottagande och -boendeplatser	-10,0	
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	-1 235,3	397,8

Centerpartiets förslag till budget 2016

Socialnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Inkomster
------	-----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2016

Minskade utgifter för:

-4,7	0,0
------	-----

Ökade utgifter för:

Ökade/minskade inkomster för:

Centerpartiets förslag till budget 2016

-4,7	0,0
------	-----

Centerpartiets förslag till budget 2016**Stadsbyggnadsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-424,5	259,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Besparing administration, nedlagt samordningskansli budget 2015	10,0	
Generell effektivisering	2,9	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Skyskrapeprogram	-1,0	
Wasted space-program	-1,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	-413,6	259,0

Centerpartiets förslag till budget 2016

Stadsbyggnadsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Inkomster
------	-----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2016

Minskade utgifter för:

-2,0	0,0
------	-----

Ökade utgifter för:

Ökade/minskade inkomster för:

Centerpartiets förslag till budget 2016

-2,0	0,0
------	-----

Centerpartiets förslag till budget 2016**Trafiknämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
------	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2016**-1 382,3****1 104,4***Minskade kostnader för:**Ökade kostnader för:*

Nej till besparing av cykelstråk Götagatan	-3,0
Nej till neddragning på bilpoolsverksamhet	-1,0
Förstudie cykeltunnel Torsplan-Söder Mälarstrand	-0,5
Bussen ska fram	-1,0
Tillgängliggöra bryggor för pendelstråkstrafik	-5,0
Återupprätta en hög ambition på stadsmiljöområdet	-10,0

Ökade/minskade intäkter för:

Ny parkeringspolicy	30,0
---------------------	------

Centerpartiets förslag till budget 2016**-1 402,8****1 134,4**

Centerpartiets förslag till budget 2016

Trafiknämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-1 011,5	73,5
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
Laddstolpar	-25,0	
Stockholm Low Line	-15,0	
Årstaviken, gång- och cykelstråk	-10,0	
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	-1 061,5	73,5

Centerpartiets förslag till budget 2016**Utbildningsnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-16 852,5	573,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	160,4	
Förankra MR i skolan	2	
Minskade kostnader nämndens centrala administration	10	
Ökad tillsyn fristående förskolor	3	
Forskning och utveckling	4	
 <i>Ökade kostnader för:</i>		
Kompetensutveckling och höjda lärarlöner	-60	
Skolmatslyft	-3	
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	-16 736,1	573,1

Centerpartiets förslag till budget 2016

Utbildningsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2016

-90,0	0,0
-------	-----

Minskade utgifter för:

Ökade utgifter för:

Ökade/minskade inkomster för:

Centerpartiets förslag till budget 2016

-90,0	0,0
-------	-----

Centerpartiets förslag till budget 2016**Äldrenämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-167,5	5,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	1,6	
Drift och underhåll av omsorgsdagboken motsvarande	0,6	
Äldrecentrum, bibehållet basanslag	1,3	
Ettårigt utvecklingsprojekt	6,7	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Handlingsprogram mot åldersdiskriminering för ett längre arbetsliv	-0,2	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	-157,5	5,0

(C):200

Centerpartiets förslag till budget 2016

Äldrenämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2016

Minskade kostnader för:

-0,1	0,0
------	-----

Ökade kostnader för:

Ökade/minskade intäkter för:

Centerpartiets förslag till budget 2016

-0,1	0,0
------	-----

Centerpartiets förslag till budget 2016**Överförmyndarnämnden****Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2016	-44,8	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2016	-44,8	0,0

(C):202

Centerpartiets förslag till budget 2016

Överförmyndarnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2016

Minskade kostnader för:

-0,1	0,0
------	-----

Ökade kostnader för:

Ökade/minskade intäkter för:

Centerpartiets förslag till budget 2016

-0,1	0,0
------	-----